

15
24

tuổi ngọc

25

tuần báo của tuổi vừa lớn

tuổi ngọc

TUẦN BÁO CỦA TUỔI VỪA LỚN

CHỦ NHIỆM : DUYÊN ANH VŨ MỘNG LONG
THƯ KÝ : ĐÌNH TIẾN LUYỆN, TỪ KẾ TƯỜNG
QUẢN LÝ : ĐẶNG XUÂN CÔN
TRỊ SỰ : NGUYỄN MAI

VĂN

phông văn dương nghiêm mậu TUỔI NGỌC
bồn cát tuổi thơ DƯƠNG NGHIÊM MẬU
đôi mắt người ngày ấy PHƯƠNG QUỲNH
trên xác lá mùa thu HIỀN VIÊN
chỗ ngồi với lá NHẠN VĨ ANH

THƠ

từ kế tường — hoa vòng vang — dã tràng — nguyệt ngọc nghĩa
— tạ văn sĩ — hà vũ giang châu — dương thị diên nhi — đan
di — mai mây — nguyệt thị tường quỳnh — uyên nghi — nguyệt
thị kim hạnh — nguyệt dạ thảo

TRUYỆN DÀI

thăng khoa DUYÊN ANH
nhà báo VŨ MỘNG LONG
huyền xưa TỪ KẾ TƯỜNG
trong nhật ký của quỳnh ĐÌNH TIẾN LUYỆN
MỤC THƯỜNG XUYÊN

tham dự phông văn bỏ túi BAN NGỌC
nhìn xuống cuộc đời TÒA SOẠN VÀ BAN ĐỌC VIẾT
sưu tầm LINH VIỆT
chụp phô KIẾN VÀNG
biết một biết mười NGUYỄN THỂ
bông hồng cho tình đầu VŨ KHUÊ HUYỀN

Tòa soạn, Trị sự 38 Phạm Ngũ Lão, Saigon 2 — Đ.T. : 23.595
BIÊN LAI SỐ 5971/BTT/NBC NGÀY 24-4-1971
TUẦN BÁO RA NGÀY THỨ NĂM

dựng bảng tuổi ngọc

Tuổi Ngọc bộ cũ bỏ đến số 24 thì lăn kèn ra chết. Ấy là tại thiếu cái bảng tiệp. Tuổi Ngọc bộ mới bỏ đến số 24, vẫn chưa có bảng tiệp. Chủ nhiệm sợ ở nhà xui xẻo, bèn làm chuyển giang hồ Đà Lạt dăm hôm, dặn dò thư ký Đình Tiến Luyện viết bài vĩnh biệt số 24 và mang tiền tới nhà vẽ quảng cáo đặt một cái bảng tiệp. Chọn ngày lành, giờ tốt và dợt chủ nhiệm Duyên Anh lên núi Kiên Nhân học bí kíp «sợ giấy nhỏ, cây gỗ lớn thế mà giấy kéo mãi gỗ cũng phải đứt» trở về là dựng bảng. Và bảng Tuổi Ngọc đã dựng. Cái kho sách báo cũ của nhà in được dùng làm tòa soạn Tuổi Ngọc, chủ nhiệm khấn từ đường Hồng Thập Tự về cái bàn thờ nhỏ mi ly mỏng xừ Thần Tài miệng cười toe toét, mặt ửng đỏ cùng với cái bát hương. Cái chuông, cái dùi nữa chứ. Mỗi sáng, chủ nhiệm thắp hương, gõ chuông một cách trân trọng. Tiếng chuông gọi thần tài trở về ý nghĩa gấp bội tiếng chuông gọi người tình trở về của nữ sĩ thời danh Nguyễn thị Hoàng. Chưa hết. Trên bàn chủ nhiệm còn thêm ảnh Đức Phật, ảnh Đức Chúa. Vậy là Phật sẽ độ trì, Chúa sẽ sót thương, Thần Tài sẽ ban lộc, Tuổi Ngọc nhất định không thể lăn kèn ra chết lần thứ hai đâu. Dựng bảng là cam kết một đi mãi. Chớng gây cũng đi. Bạn Ngọc tin chứ? Thế thì, ngay hôm nay, bạn ngọc hãy gửi bài về tổ điểm cho số Giáng Sinh 1971 và số Xuân Hồng Tuổi Ngọc. Tòa soạn cương quyết thực hiện Xuân Hồng Tuổi Ngọc trang tuyệt cú mèo. Kinh phí dự trù cho Xuân Hồng Tuổi Ngọc gần 800 ngàn bạc. Ngọt nghét một triệu đó. Giai phẩm Xuân Hồng Tuổi Ngọc ta sẽ lai rai mỗi tuần ở mục Nhìn xuống cuộc đời. Bấy giờ nhân «mùa» dựng bảng Tuổi Ngọc xin bạn ngọc cho phép anh em tòa soạn chào mừng số 25, số báo mà chả riêng gì bạn ngọc, ngay cả anh em Tuổi Ngọc cũng mỗi mắt trông chờ nó mấy năm trời. Chào mừng Tuổi Ngọc số 25. Chào mừng niềm tin tưởng mới. Xin bạn ngọc bắt tay Tuổi Ngọc 25 bằng cái bắt tay nồng nhiệt nhất và khích lệ nó thêm một tí.

bộ thông tin và hội đồng báo chí

Lại phải lên tiếng về nguyệt san *Tân Văn*. Đọc hết quy chế báo chí, tôi không thấy điều nào ngăn cấm một tạp chí không được phép mỗi số giới thiệu một tác giả. Cũng không hề thấy điều nào «đay» báo chí về «ma kets». Rõ ràng mấy năm trời, Bộ Thông Tin cấp giấy phép cho nguyệt san *Tân Văn*, cấp luôn bông giấy cho nó và không hạch hỏi nó một điều gì. Như thế có nghĩa là Bộ Thông Tin đã chấp nhận cả nội dung lẫn hình thức của nó. Hội đồng Báo Chí được thành lập không phải để phát bông giấy. Bởi vì bông giấy không do Hội đồng mà có. Bông giấy, nói rõ ràng và chân thật, do nhà nước trợ cấp. Bộ Thông Tin đã «sang» quyền phát bông giấy cho Hội đồng Báo Chí. Và Hội đồng xử dụng quyền đó để lâu lâu dọa «dùng biện pháp chế tài» với làng báo. Nghĩa là cúp bông giấy. Nguyệt san *Tân Văn* chưa bị Bộ Thông Tin rút giấy phép, đương nhiên, vẫn được hưởng bông giấy trợ cấp. Rất giản dị: Nhà nước cấp giấy phép xuất bản báo là cấp luôn bông giấy vì giấy của nhà nước. Hội đồng Báo Chí muốn xử dụng

biện pháp chế tài — cúp bông giấy — của *Tân Văn* phải đợi khi nào Bộ Thông Tin «phục mê bu tích» *Tân Văn* cái đã. Quy ước do Hội đồng soạn thảo không có mục bông giấy trợ cấp. Vậy Hội đồng chiếu điều nào mà cúp bông giấy? Hội đồng bảo *Tân Văn* không phải là tờ báo? Xin thưa: *Tân Văn* là tờ báo đấy. Chẳng tin cứ hỏi Bộ Thông Tin vì giấy phép xuất bản *Tân Văn* do Bộ Thông Tin cấp. Nếu là sách, đã có Sở Phối Hợp Nghệ Thuật cấp giấy phép. Mời đây, tôi thấy quảng cáo một tuần báo «chửi hết, đánh hết, khui hết, bặt mí hết» và số ra mắt hứa hẹn những bài *Ca sĩ X phá thai*, *Đào Y ngủ với Mỹ* vân vân... Như thế mới là báo chẳng? Báo phải có số đề, số dưới, phá thai... mới là báo chẳng? Còn một nguyệt san văn học mỗi số giới thiệu một nhà văn không phải là nhà báo! Ông tổng trưởng kinh tế đã ừng xếp loại giấy in văn học vào loại giấy gói trà và đã bị báo chí phê bình. Nay Hội đồng Báo Chí bắt buộc báo văn học phải giống báo.. phá thai? Hèn chi văn học Việt nam chả sản xuất ra những nền văn chương thai đẻ, văn chương số dưới, văn chương bê hội đồng. Vân vân. Nghĩ cũng không nên trách Hội đồng Báo Chí. Vì, trong «Hội đồng ta», chẳng có vị nào làm văn học nghệ thuật. Vậy xin Hội đồng xét lại. Tôi tin rằng các tác phẩm văn học gửi về dự giải thi văn học nghệ thuật năm 1971 của Phủ Đặc Trách Văn Hóa tổ chức phải có vài pho thơ thai đẻ. Hy vọng những pho thơ thai đẻ trúng giải nhất. Xin chia buồn với nguyệt san *Tân Văn* và các bạn thanh niên ham đọc nhưng ít tiền về một biện pháp chế tài của Hội đồng Báo Chí. (Ái Học)

lại vấn chuyện bông giấy và thủ tục con rùa

Năm ngoái, bạn Vũ Mộng Long làm tuần báo *Người*. Rồi báo *Người* tự ý đình bản sau 30 số chỉ làm lợi

cho chế độ một cách phước thiện. Khi làm *Tuổi Ngọc*, Nha Báo Chí đòi nợ 200 rames giấy trợ cấp. Nhiều báo lấy giấy rồi không thêm xuất bản, đòi là đúng. Báo đã xuất bản nhưng đình bản thì 200 rames giấy, đòi mà chi. Đòi. Đòi. Đòi. Đó là một chứng minh hùng hồn rằng, tuần báo *Người* không hề «án giải» gì của chế độ và chế độ đã đối xử như thế đó với một người chống Cộng tích cực. Không thể đòi nợ người khác. Nha Báo Chí trừ nợ *Người* sang *Tuổi Ngọc*. Bèa làm đơn trình bày. Ông tổng trưởng Trương Bửu Diệp phê không trừ. Ông tân giám đốc bảo vụ nợ xí xóa, nhân viên của ông sẽ gửi văn thư qua Hội đồng Báo chí. *Tuổi Ngọc* đòi. Đòi ngót hai tháng. Văn thư không thêm nhúc nhích. Lại hỏi. Lại thảo văn thư gửi Hội đồng Báo Chí. Hội đồng bảo chờ Nha Báo Chí trả lời là đủ, khỏi cần gửi văn thư xin xác nhận... đã xóa nợ. Ông giám đốc Lưu hứa sẽ thúc nhân viên của ông. Nhân viên của ông cứ ý ra. Và Hội đồng Báo Chí cứ trừ giấy của *Tuổi Ngọc*. Ông tổng trưởng ó kê xóa nợ, ông giám đốc ó kê trách » vụ nợ không ó kê. Phải chăng, *Tuổi Ngọc* hiền khô, kết sát phạt như *Người*?

(Ý Đức)

về giai phẩm xuân hồng tuổi ngọc 198 trang

Giai phẩm Xuân Hồng Tuổi Ngọc đây 198 trang sẽ là một tuyển tập văn chương đọc hết mùa Xuân. Nội dung sơ sơ như thế này: Hai bản nhạc tiền chiến tuyệt vời cam đoan chưa ai hát vì ai nhớ mà hát mà thu vào băng. Hai bản nhạc bạn ngọc sẽ hát hoài và cam đoan chỉ chờ đáng ở Tuổi Ngọc là thiên hạ hát tung bừng trên radio, tivi... Bởi hay lắm, giá trị lắm. Hai phụ bản màu Tết. Một truyện dài trọn kỳ 40 trang. Tám truyện ngắn

của tám nhà văn nổi tiếng Một truyện tranh trọn kỳ. Thơ xuân êm ái. Văn văn... Kể hết sợ bị tội « tiết lộ bí mật »! Một giai phẩm Xuân như thế tốn kém rất nhiều. Và vì sợ hụt vốn, ra giêng Tuổi Ngọc... lăn kèn nên Tuổi Ngọc đề nghị với bạn ngọc một điều: Bạn ngọc hãy đặt mua Xuân Hồng Tuổi Ngọc ngay từ hôm nay. Một công trình của Tuổi Ngọc không thể... nhưng mục bán ký lô được. Muốn vậy, ta nên in giới hạn. Với số bạn ngọc hiện đang ủng hộ Tuổi Ngọc mà đặt mua Xuân Hồng Tuổi Ngọc thì tuổi Ngọc vững tin... hòa vốn. Mỗi số Xuân Hồng Tuổi Ngọc giá 200 đồng. Bạn có thể mua làm quà Tết cho bạn bè. Chỉ cần ghi địa chỉ người bạn muốn tặng, Tuổi Ngọc sẽ gửi tới bằng bưu điện lổi bảo đảm. Cước phí Tuổi Ngọc chịu. Nhớ là chỉ gửi ở trong nước thôi. Nếu đặt mua Xuân Hồng Tuổi Ngọc, ở miền Trung, bạn sẽ được lợi là có báo sớm trước ngày phát hành và chỉ phải trả 200 đồng, giá bán như ở Sài Gòn thay vì 250 đồng là giá bán ở miền Trung. Trường hợp bạn đồng ý đề nghị của Tuổi Ngọc (dù bạn ở bất cứ nơi nào trong nước) và muốn giúp đỡ Tuổi Ngọc, xin hãy mua mandat bỏ vào thư gửi bảo đảm về tòa soạn từ bây giờ, để tên Đặng Xuân Côn. Ngoài phong bì nhớ ghi: Đặt mua Xuân Hồng Tuổi Ngọc. Trường hợp bạn thấy rắc rối tờ vò, xin hãy chờ Xuân Hồng Tuổi Ngọc như đã chờ Tuổi Ngọc mỗi tuần. (T.N.)

T U O I N G O C Đ Ó N G B Ò

Đã có bản TUỔI NGỌC BỘ 1

(từ số 1 đến số 10)

Giá 450 đồng cả cước phí bảo đảm.
Bìa các tông rất đẹp. Chữ mạ vàng.

M

DƯƠNG NGHIÊM MẬU

họ đã viết truyện ngắn như thế nào ?

Dương Nghiễm Mậu tên thật là *Phí Ích Nghiễm*, sinh năm 1936 tại Hà Đông (Bắc Việt). Bắt đầu viết văn khoảng 1956. Tập truyện ngắn đầu tiên được ấn hành: Cũng đành năm 1963. Từng cộng tác với *Sáng Tạo*, *Thế Kỷ 20*, *Văn Nghệ*, *Tin Sáng* (Tin Sáng của Lý Đại Nguyên xuất bản vào khoảng 1964. Chủ tịch của Tuổi Ngọc.) *Văn, Văn Học...* Đã in 18 tác phẩm, trong đó có 9 tập truyện ngắn: Cũng đành, Đêm, Đồi mắt trên trời, Nhan sắc, Sợi tóc tìm thấy, Kinh cầu nguyện, Ngã đạn, Quê người, Trong hoang vu...

1.— Ông đã viết truyện ngắn như thế nào ?

Đã viết truyện ngắn như thế nào ? TN là tờ báo dành cho tuổi vừa lớn, câu hỏi này TN có ý muốn những người viết nói kinh nghiệm cho những người thích viết ? Nếu vậy thì tôi trả lời hơi khác đi : thích thì cứ viết, đừng quan tâm tới những thứ gọi là kinh nghiệm, nhưng trước đó phải, hay ít nhất nên làm hai việc là hỏi mình : tại sao viết, thế thôi, nếu thấy cần viết, phải, không viết không được thì viết, sau đó là đọc. Theo tôi nội dung tạo thành kỹ thuật. Kỹ thuật không là nghệ thuật. Viết như một hạnh phúc. Nếu thấy sống hạnh phúc mà không cần viết thì đừng viết. Với những người mới lớn, nếu thấy đi chơi, đùa rờn với thiên nhiên, cây cỏ, sông nước thú vị thì hãy sống như thế. Tôi nói thế không biết có ra ngoài câu hỏi không ? Đã viết truyện ngắn như thế nào ? Tôi cũng đã viết nhiều truyện ngắn, nhưng đã viết như thế nào thì tôi khó nói được. Một điều gì đó

đã đến và viết, trong sự mơ hồ rồi thành, viết trong một dòng, những truyện ngắn của tôi thường đã được viết trong một hơi như thế, nếu ngừng lại thì bỏ, nếu viết lại thì đó là một bắt đầu chứ không bao giờ là một tiếp tục được. Tất nhiên sự làm việc nhiều khi là một thói quen của mỗi người. Nếu như phải đưa ra một ý kiến về kỹ thuật cho người muốn viết, hay là thích viết thì tôi đề nghị : nên đọc, đọc những danh văn mà mình thích, tự những tác phẩm hay đó ta sẽ tìm ra, thấy được những mẫu mực để bắt đầu. Đọc, suy nghĩ, sống, quan sát... đó là những điều cần cho người viết văn. Theo tôi, với người mới viết hãy bắt đầu bằng tự truyện, những gì để tạo thành một tác phẩm không phải đều là tưởng tượng.

2.— Viết truyện ngắn khó hơn hay viết truyện dài khó hơn. Nếu khó, như thế nào ? Nếu dễ, như thế nào ?

Khó hay dễ ? Chẳng khó mà cũng chẳng dễ hơn hay thua. Đó là hai thể văn, truyện ngắn đòi tròn, tinh lọc, ngắn mà vẫn đủ, lại không được thừa. Một tí vết nhỏ có thể làm hỏng một truyện ngắn, nhưng với cùng tí vết ấy trong truyện dài có thể được bỏ qua. Truyện dài đòi hỏi một sự làm việc lâu, như vậy phải có một hơi dài, giữ được rung cảm. (Tôi muốn nhắc, truyện dài không phải là một truyện viết dài). Tôi thử lấy một ví dụ về sự khó và dễ của truyện ngắn, đó là thể thơ lục bát, đối về kỹ thuật thì dễ lắm, làm cho có văn đọc xuôi tai thì ai làm cũng được, thơ lục bát khác với về lục bát. thường thường người ta làm thơ mà thành về. Tôi thấy thơ tự do sau này cũng như cũng ở trong trường hợp này. Dễ mà khó. Viết ngắn dễ, mau, nhưng thành truyện ngắn hay không là truyện khác.

3.— Theo ông, những nhà văn Việt nam nào viết truyện ngắn hay nhất, xin kể vài tác giả và tác phẩm của họ.

Về những tác giả và tác phẩm thì nhiều, các bạn mới viết hãy đọc những truyện ngắn của Nam Cao, Khái Hưng, Tô Hoài... nhiều lắm, những người còn sống ở miền Nam này thì như Võ Phiến, Sơn Nam, Bình Nguyên Lộc, Đoàn quốc Sỹ... Truyện ngắn của những người này tôi đều thích. Quốc tế thì cho đến nay tôi vẫn thường đọc lại những truyện của Lỗ Tấn, tác văn và truyện ngắn của Lỗ Tấn như những viên ngọc thạch.

4.— Truyện ngắn nào của ông được ông ưng ý ?

Truyện ngắn của tôi mà tôi thích, có lẽ nhiều, nhưng có khi chưa chắc đã hay, thích vì có thể một kỷ niệm nào đó của đời mình chẳng hạn. Trong những truyện viết đã lâu đọc lại thấy còn thích như Cũng đành, Người ngồi bệnh.

5.— Trong một cuốn sách bàn về nghệ thuật viết văn, ông Nguyễn Hiến Lê đã viết, đại ý : Truyện dài là nhiều truyện ngắn kết hợp lại. Ông nghĩ sao ? Và từ câu trên, ông có chấp nhận định lý đảo : Truyện ngắn là một phần rút ra từ truyện dài ?

Truyện ngắn là truyện ngắn, truyện dài là truyện dài, không thể cắt một đoạn truyện dài ra mà là truyện ngắn được. Cũng như không thể nối nhiều truyện ngắn lại mà thành truyện dài. Có phải vì sau này nhiều nhà văn có truyện dài cắt ra cho đáng như những truyện ngắn nên đã có người ngộ nhận rằng nối những truyện ngắn thì thành truyện dài?

6.— Những người viết trẻ bây giờ thường thích viết truyện ngắn, ông có thể nói cho họ nghe một vài kinh nghiệm của ông?

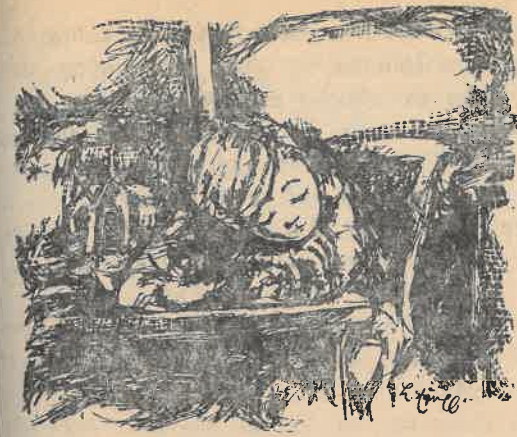
Kinh nghiệm, điều này tôi đã nói ở trên, tôi nói thêm: nếu thấy cần phải viết, ý rất nhiều mà đặt bút thấy không diễn tả được thì hãy đọc thêm, đọc những tác phẩm đã được nói đến, tuy nhiên chỉ nên đọc nhiều những tác giả mình thích hay cùng khuynh hướng, như vậy để chọn lấy một lối cho mình, chọn lấy cách giúp mình khởi đầu viết ra một cách trung thực dễ dàng những gì đang cần cào trong mình như muốn vỡ tung ra, nhưng từ đó phải tạo cho mình một cái gì của mình, không phải đọc là để bắt chước, đừng bắt chước. Phải tự mình tìm lấy. Đối với sự khen chê của người khác cũng đừng quan tâm tới. Cứ làm như mình nghĩ và thích. Cho mình trước hết. Và như vậy điều tôi muốn nói tới: sự kiên nhẫn. Để thành công được sự kiên nhẫn có phần đóng góp lớn.

trung tuần tháng 11-1971

PHÁT HÀNH TOÀN QUỐC

ngựa chững
trong sân trường

bồn cát tuổi thơ

TRUYỆN NGẮN

DƯƠNG NGHIỆM MẬU

VỀ ĐẾN ĐẦU NGÕ TÔI CHIA TAY THÙY, ANH TA LẶNG LẼ CÚI ĐẦU rồi vượt sang bên kia đại lộ, tôi quay trở vào lối ngõ. Ngọn điện trước dãy nhà thấp vàng lay động và ánh sáng thay đổi trên những vũng nước đọng đầy trên lối đi. Tôi về hơi trễ. Vào nhà, tôi tháo bỏ đôi giày ở chân cầu thang rồi lần lên gác. Hùng đang ngồi đọc một trang sách, tôi thừa biết đó là cuốn sách gì. Hai đứa làm thình như sự có mặt của nhau không cần thiết. Tôi ngồi vào bàn châm hai điếu thuốc với tay đưa cho Hùng một điếu, những vệt khói mỏng bay trườn ra ngoài khuôn cửa nhỏ. Tôi hắng giọng hỏi Hùng:

— Sao hôm nay cậu không đi đưa đám Thành? Mình biết cậu nghỉ học ở nhà.

— Đi đưa à, có ích gì không? Chúng mày vẽ vời lắm. Sống mà chả thể cho nhau lấy một bữa cơm hay nửa ổ bánh mì, đến chết còn nói chuyện đưa với tiễn, giả dối thì cũng phải vừa vừa thôi chứ. Tao, mày hay đưa nào đây rồi cũng sẽ như thằng Thành, mày biết thế chứ?

Tôi biết nói làm sao nữa. Chúng tôi đang sống với nhau những ngày chờ công việc. Hoặc mai hoặc kia, bất cứ lúc nào chúng tôi cũng muốn và có thể rời nhau để sống. Nhiều bữa nhìn đối nhìn nhau, nhưng chúng tôi im lặng và cho sự than van không xứng đáng, vả lại chúng tôi cũng không biết than van cùng ai. Hùng bỏ cuốn sách và lên ghế nằm, nó nằm xoay mặt vào vách, tôi chỉ trông thấy khoảng lưng hơi cong.

Tôi không muốn ngồi một mình nên tắt đèn dịch lên giường nằm khi ngoài cửa ra khỏi cửa sổ lúc quay vào tôi thấy bóng mình in trên vách. Bóng tôi lù lù xoay lưng lại lớn và choán đầy một khoảng bỏ trống. Cũng đã

nhiều đêm như thế rồi tôi muốn đạp chân lên, muốn chửi lớn và đập tan cái bóng tối xoay lưng lại ấy. Có phải cuộc đời cảm điếc xoay lưng lại với tôi như thế không? Rồi tôi chấp chôn trong một giấc mơ hãi hùng: mẹ tôi bị bắn chết, cha tôi bị cầm tù và anh em, họ hàng thất tán mỗi người một nơi tìm không thấy mặt. Tôi la hét và gặp bầy sư tử. Lúc bấy giờ tôi không còn la hét được nữa. Con sư tử nhỏ nhất há miệng, tôi ăng chừng rộng độ hai gang tay, lông nó màu vàng sẫm bết bùn, không có tai và chồm lên. Con thứ hai há miệng rộng chừng hai gang rưỡi, lông trắng đuôi cụt, nó cũng chồm lên. Con thứ ba há miệng rộng chừng ba gang tay, mắt mù, chồm lên. Con thứ tư không có chân lao lên thật nhanh, thật nhanh. Cứ như thế, như thế hàng ngàn cái miệng lớn mãi lên, nhiều mãi ra. Những con mắt, nhưng móng nhọn chồm lên nối tiếp như vũ bão tàn ác: tôi đếm mãi cho đến khi không thể đếm được nữa, rồi lịm dần lịm dần, mà những con sư tử há miệng chồm lên. Đến nay, hơn hai mươi tuổi đầu tôi sống lên như vậy.

Tôi trở thức, còn đôi ba ngôi sao cuối mà những ồn ào của lối xóm, cái ồn ào xua đuổi những vì sao, đêm lặng lẽ cúi đầu. Tôi nhớ lại lời chị tôi: khi ngủ thì duỗi chân để nếu giấc mơ tàn ác đến có thể chạy được. Nhưng đã từ lâu những giấc ngủ lạnh buốt làm lụi trong số kiếp vẫn đến. Tôi nằm chưa bao giờ duỗi chân, thân hình co quắp trong những lần thức dậy làm tôi đau đớn. Bởi tôi ngủ co như vậy nên không bao giờ chạy thoát những con sư tử há miệng cứ chồm lên mãi chẳng? Thật tội nghiệp cho những ngôi sao bé mọn và làm lụi kia để cho ban ngày đến phải chạy trốn, chạy trốn đến khi nào tự cho mình là thân phận muồn mẫn và trời nổi. Tôi muốn van xin sự vắng mặt. Nhưng chính tôi thường vắng mặt. Những trang sách cứ qua mãi cho đến khi bầu dậu rơi đi, cũng như những chặng đường gần dần, lùi dần và cuộc đời lớn dần, già dần, rồi tan dần đi. Tôi nghĩ đến những người đang ồn ào trong xóm. Những lúc tranh đua kiếm miếng sống có khi nào nghĩ đến cái thân phận làm người của họ không? Hôm nay họ xanh trẻ, thời gian sau họ già nua. Con cái họ lớn lên và già theo cùng những vui buồn; sinh tử, sự hãi, chán ghét... rồi họ chết đi nhưng xóm nhỏ thì đông thêm, đông thêm mãi cho đến khi nào những người còn sống quên dần những người đã chết.

Lúc tôi bỏ khuôn cửa sổ lên giường, chưa ngủ được tôi thao thức nhìn lên đỉnh màn: những ánh sáng đang lên từng vệt nhắng nhịt như những mắt lười mà trong mắt lười ấy tôi nhìn như khô cứng và mệt mỏi. Sự mệt mỏi li ti làm mất cảm giác ghê lạnh từ gáy và tôi lại vào một giấc ngủ mệt mề hơn nữa.

Mấy hôm sau tôi nhận được một chân kèm trẻ tại một nhà người đàn bà xóm Rạch. Người đó cho tôi ở một căn gác nhỏ bằng bốn chiếc chiếu. Nơi ấy nguyên là phòng học của hai đứa con gái bà ta: đứa lớn mười một tuổi, đứa nhỏ độ chia tuổi. Ông bà là người Á đã qua đời được hơn một năm. Hồi chồng bà còn sống, những đứa nhỏ này theo học những trường tiểu học

(Tiếp theo trang 58)

tiếng đàn trong ô cửa

nguyễn dạ thảo

Những ngón tay buông rơi trên phím đàn, dư âm tiếng nhạc vang lên trong tâm tư em. Tiếng nhạc đưa em về khoảng thời gian quá khứ, đồng thời chỉ lối cho anh, dẫn dắt đôi mắt đượm buồn, khói thuốc quen thuộc đến với em.

Anh! Em còn nhớ một buổi chiều nào, thành phố Đà Lạt mang ngọn gió lạnh, thì thầm nói chuyện cùng lá thông trên đồi cao, như hôm nay. Sau bản đàn chưa trọn, bàn tay để lỏng trên phím nhạc trắng, một cái gì làm cho em đưa mắt nhìn vào khung cửa, tìm kiếm trên balcon ngôi nhà trước mặt. Anh! Em nhìn thấy đôi mắt, đôi mắt nhìn em lơ đãng, hững hờ nhưng cũng đã làm cho em sao xuyên cả tâm hồn. Đôi mắt thật buồn, thật buồn như chứa cả mùa thu lá đỏ trên sân trường, chứa cả sương mù chập xuống thành phố mỗi buổi tối, quán quít bên khung cửa kính mờ mờ. Đôi mắt của anh ở mãi trong em từ dạo đó. Anh đến từ thành phố nào, trước mắt em, trên balcon, trong nhạc khúc em dạo. Anh làm cho em bồi hồi, tìm em muốn nhảy lên vì đôi mắt của anh. Sao anh ác thế?

Anh! Anh đi nhẹ vào mắt em, mắt nhưng nai — Anh bảo thế — Cửa em, của Trầm, cô bé ở thành phố Đà-Lạt đầu hiu này. Cô bé chỉ biết học, biết ngồi tĩnh nghịch cho ngón tay nhảy múa trên những phím đàn piano này. Anh! Bây giờ cô bé Trầm của anh đang hồi tưởng đến anh. Một ngọn gió lạnh chiếm cả hồn em. Cô bé của anh cũng như ngày nào, sau bản nhạc rồi mắt nhìn ra khung cửa trước mặt. Nhưng em không thấy anh. Em chợt thấy nghèn nghẹn trong cổ. Anh có nhớ đến Trầm không nhỉ? Hay anh đang đếm mây bay trên con đường Tú Xương, con đường được che bóng bằng hàng cây cao su rướm mũ — Anh cũng kể với em — con đường ấy có đẹp như con dốc dẫn xuống chân đồi trước mặt em không anh? Con đường mà anh đưa em trở về nhà sau mỗi buổi chiều tan học. Con đường đưa anh bay bổng, bay bổng lên balcon đối diện. Cũng con đường

này cướp mất anh, cướp mất của cô bé Trầm hình bóng anh — anh hay kêu Trầm là cô bé hoài hà, ức ghê vậy đó — Anh ! Một niên học vừa qua vắng bóng anh, ba tháng hè gần tàn không có anh. Trầm của anh không còn là cô bé nữa đâu. Trầm biết mặt cả áo len tím nữa cơ — phải không anh ? — Em đừng nhớ đến anh, nhớ đến thác nước đuối từng hạt trắng xóa rơi trên tóc em, ngủ trong tay em như hạt sương mai trên bãi cỏ xanh. Bãi cỏ khu vườn nhà em, khu vườn được nhìn qua cửa kính xanh mờ. Ngọn cỏ tươi mát lót bước chân em, bước chân anh, từ độ nào.

Em nhớ ngày ấy trong khu vườn này, trên bãi cỏ này, hai đứa cùng nhau trò chuyện.

— Sao mắt anh, em trông nó buồn buồn làm sao ấy há anh ? — Tại anh thích buồn — À ! Em biết rồi, mắt anh buồn vì anh biết làm thơ mờ — Phải, Anh làm thơ cho anh đọc... — Cho em nhá anh. Anh này, anh biết làm thơ nên mắt anh buồn. Thế... thế mắt buồn có làm thơ được không anh ? — Được chứ, cô bé tính làm thơ à ? Chào, chào thi sĩ ư... Bích — Trầm — O... o... Em đâu muốn làm thi sĩ, em chỉ thích làm thơ cho em, cho ba mẹ, cho nhỏ Lan Tuyên bạn em — Thế... thế... Trầm không cho anh à ? — Có, nhưng anh phải dẫn em đi ăn kem đã — Hư nhé ! được rồi, anh sẽ mua tất cả kem ở thành phố này cho em — O ! ... làm sao em ăn hết — Anh ăn với em — Cũng chẳng hết đâu, anh làm em thấy lạnh lạnh đây này, thôi mình vào nhà nhá anh.

Anh ! Em... em chưa dám nhìn thẳng vào mắt anh, và em... em chưa dám nói yêu anh. Nhưng anh cảm thấy thiếu một cái gì khi không có anh. Anh : Em nhớ một buổi tối nào khi anh rời thành phố này em không chợp mắt được. Căn phòng nhỏ bé của em trống vắng lạ lùng. Em nhìn qua khung cửa, tìm bước chân anh in dấu trên mặt đường, buông tiếng nhạc đuối theo anh. Sương mù của thành phố xóa hết dấu chân anh, bước chân anh mờ đi dưới tiếng ca cửa thông, của gió lạnh nhưng tiếng đàn in đậm dấu chân anh trong em hơn. Anh ! Vài ngày nữa em lại lủi thủi ôm cặp đến trường một mình. Tập thơ anh cho em chưa thành hình một bài nào của em cả. Anh ! Em sẽ không viết một chữ nào lên những trang giấy trắng đó đâu. Em sẽ giữ cho cuốn tập mang tên anh trắng mãi, trắng mãi như mối tình đầu của em cho anh. Em sẽ không cho Lan Tuyên coi thơ của anh đâu. Của em cơ mà.

Bây giờ em không còn có anh, mắt anh như cung đàn không nốt nhạc, như những phiến đàn trắng của chiếc dương cầm trở thành đá chai cứng. Thế mà em, em vẫn lướt mười ngón tay lên đó, tạo thành một khúc ca tình yêu không âm thanh, tình yêu cô bé Trầm — Trầm của anh — cho anh. Tình yêu này thật nhẹ, nhẹ như khói thuốc trên tay anh bay lên cao, lên cao rồi ô n kín lấy căn phòng có Trầm của anh. Em không dám mở cửa để khói thuốc bay ra ngoài đâu anh, em sợ lắm.

Anh ! Bây giờ mỗi khi em ngồi vào chiếc đàn trước mặt, bản nhạc đầu tiên vẫn là bản nhạc quen thuộc của anh, để em thấy anh trở về trong âm thanh, trước balcon của ngôi nhà đối diện, trong thi sĩ Bích Trầm, trong khu vườn còn in dấu chân anh.

truyện dài DUYÊN ANH

2

Trời trở lạnh. Ngoài đồng, lúa đã vào mây. Bèo trên mặt ao ngả màu vàng ối. Những bẹ rau rút ngủ suốt ngày. Vì gió lộng. Và lũ gọng vó sợ rét, hết ham đùa dỡn. Tiếng súng từ bên Nam Định vọng sang mỗi đêm, nghe rõ mồn mồn. Nhưng ở bên này, ở ngôi làng bé nhỏ dưới chân đê Trà Lý, đời sống thật bình thân. Không ai sợ giặc Pháp cả, Mọi người chờ đợi giặc Pháp qua Thái Bình để cướp súng giặc giết giặc. Bác Hồ đã dạy Pháp đến Thái Bình là có thái bình. Cho nên dân Thái Bình nóng lòng chiến đấu. Bởi Thái Bình là mồ chôn thực dân Pháp. Bởi Thái Bình chiến thắng thì toàn quốc sẽ chiến thắng thì thủ đô Hà Nội sẽ được giải phóng và Việt nam độc lập muôn năm. Trên tường đình, những câu thơ gửi gắm hy vọng kháng chiến thành công vào dân Thái Bình viết bằng màu gạch non ngon mắt : Bao giờ du kích Thái Bình, Diệt tan giặc Pháp thì mình lấy ta. Bao giờ yên nước yên nhà, Ba kỳ thống nhất thì ta lấy mình.

Dân Thái Bình hãnh diện nhận trọng trách. Thành thử, mỗi người đều trở thành chiến sĩ. Phụ lão cứu quốc, nông dân cứu quốc, thanh niên cứu quốc, phụ nữ cứu quốc, nhi đồng cứu quốc. Đoàn thể nào cũng tập bắn súng gỗ, tập bò và tập trận giả... Anh thợ rèn đầu làng đã thắng giải thi đua vì sản xuất nhiều dao găm, mã tấu. Anh mổ lợn mọn làm trưởng ban tuyên

truyền xung phong. Nhiệm vụ của anh vô cùng quan trọng. Anh đã dựng xong bốn cái chòi thông tin cao ngang ngọn cau. Buổi tối, anh bắc loa đọc tin bộ đội giết giặc Pháp. Ông Từ nấu rượu nấu chực chủ tịch ủy ban kháng chiến hành chính Tường An. Lý trưởng Ngạn gia nhập du kích thôn, bị trương tuần Hành bắt gác liên miên. Hễ ngủ gật, bị lôi ra phiên họp phê bình gay gắt. Ông Năm, lang thuốc lá, nhờ đề dành trái bông thật to và mua cái mũ tặng Hồ chủ tịch, được Hồ chủ tịch gửi thư cảm ơn nên buổi họp toàn thôn hay toàn xã ông được ngồi ghế danh dự cạnh chủ tịch. Chánh tổng Hạp ngồi ghế cuối cùng. Ông Năm lồng bức thư của Hồ chủ tịch vào khung kính, treo giữa nhà. Và từ đó ông xung phong chữa bệnh không lấy tiền. Bộ đội về làng, ông đem cam, chuối, tiền ủng hộ. Mỗi nhà có một *hũ gạo kháng chiến*, trước khi vo gạo thổi cơm, bới ra một nắm bỏ vào hũ để lâu lâu, ủy ban tới lấy gửi nuôi bộ đội, *hũ gạo kháng chiến* của ông Năm luôn luôn đầy nhất. Ông Năm thắng giải thi đua nuôi quân. Ông hí hửng ghê lắm và đòi làm cha nuôi bộ đội, đóng góp hơn các bà mẹ nuôi bộ đội.

Chẳng có ai không yêu nước. Lòng yêu nước thành thật đến ngày thơ. Ủng hộ một cây tre cũng là yêu nước. Không khí chờ đợi giặc diệt giặc sôi nổi liên tục. Đền phòng Việt gian len lỏi, đầu làng và cuối làng dựng cổng tre vững chắc, đêm ngày canh gác cẩn mật. Ban ngày, người lạ mặt vào làng bị hỏi *chứng minh thư* và bị khám xét kỹ lưỡng. Vô phúc ai mang cuốn sách tiếng Tây màu xanh, đỏ, trắng là bị nghi mang cờ tam tài. Bèn bị trói chặt giải về ủy ban cứu xét. Ai thủ trong túi lưỡi dao cạo Gillette còn bọc miếng giấy in hình đầu Tây, bị nghi là Việt gian. Máy bay bà già bay tít tắp trên cao ai vô tình dơ tay vẫy, bị ăn no đòn. Ban đêm, qua cổng làng phải mang đèn. Phụ nữ canh gác sẽ cùng người đi đêm vấn đáp như sau.

Hỏi :

— Ai ?

Đáp :

— Tôi

Hỏi :

— Đi đâu ?

Đáp :

— Đi (Đi đâu thì nói rõ)...

Hỏi :

— Đứng lại ! Đứng sau quay !

Nếu người đi đến chưa kịp đứng lại, phụ nữ canh gác sẽ hô tiếp :

— Đứng lại ! Đứng sau quay kéo tôi bắn !

Dù biết phụ nữ canh gác sẽ bắn súng gỗ, người đi đêm cứ tuân lệnh. Bảy giờ mấy chị phụ nữ từ vọng gác chạy ra xem có phải người trong làng không. Đền phòng Việt gian là công tác hàng đầu và sôi nổi liên tục. Nhưng tạo không khí kháng chiến nhộn nhịp vẫn là nhi đồng súng gỗ. Mà nhi đồng súng gỗ Tường An chỉ có Khoa và Huệ. Mấy hôm trước, trong cuộc tập trận giả, nhi đồng thôn dưới làm giặc Pháp đóng đồn ở sân đình bị nhi đồng thôn

trên làm quân ta đánh thua toi bời. Giặc Pháp là phải thua. Trung đội trưởng Huệ bắt quân ta đeo lá dầy người, bỏ sức cả đầu gối. Giặc Pháp bắn đạn mồm tung búng song quân ta không chết, chồm dậy xung phong. Giặc Pháp biết thân phận, ngã sóng soài hoặc dơ tay hàng. Trương Le petit Khoa thoát vòng vây chạy trốn. Trung đội trưởng Huệ dậm chân bực tức. Tối mai, nhi đồng thôn dưới làm quân ta. Trận đánh sẽ xảy ra ở sân chùa. Khoa đã thề sẽ bắt sống Henri Rivière Huệ. Và nó dẫn nhi đồng thôn dưới ra gò mối tuyển lựa quân cầm tử.

Sương xuống ướt đầm cỏ. Gió lạnh. Nhi đồng thôn dưới đứng co ro. Trung đội trưởng Khoa huýt còi :

— Tập hợp hai hàng dọc !

Nhi đồng lục tục vào hàng ngũ.

— Nhìn thẳng trước... thẳng.

Trung đội trưởng Khoa đẩy quyền uy.

— Thôi !

Những cánh tay buông đều đặn.

— Dậm chân... dậm !

Khoa đánh nhịp :

— Một, một, một hai một...

Và bắt giọng :

— *Đường Lạng Sơn âm u ù u... Một, hai, một...*

Nhi đồng hát vang :

Đường Lạng Sơn âm u ù u

Trời bình minh êm ru ù u

Vẳng nghe tiếng súng trong sương mù

Đường chiến khu bao la à à

Vệ quốc quân xông pha à à

Chiều im gió lắng nghe tiếng quân ca

Biên khu

Biên khu

Vang lời quân Chi Lăng reo hò

Cờ loang máu nhớ in thù xưa

Dưới trăng mờ ôi gió đưa

Tiếng hú

Tiếng hú

Ta nhìn qua Cai Kinh ngang tàng

Vọng tiếng súng Bắc Sơn âm vang

Máu quân thù tràn đầy trên xá lang...

Hơi thở từ lồng ngực thoát ra, bốc khói. Hơi thở làm nắng, làm mặt trời đêm bắt sương khô, gió ấm. Những bàn chân dậm mạnh. Xác chết dưới gò cũng rung động hưởng chi người sống. Ngập chân, lời ca, tiếng hô hoán tạo khung trời đêm gò Mối thành khung trời bình minh thơ ấu của những ông nhỏ yêu

nước. Bài hát đã dứt. Âm thanh còn lan tỏa đó đây. Khoa cho bọn nhãi nhùng
dậm chân. Nó hỏi :

— Có thằng nào rét không ?

Câu trả lời vờ dặt :

— Không :

Khoa nói.

— Tối mai chúng mình phải bắt sống thằng Henri Rivière Huệ. Chúng
mình «chơi» bộ đội Ký Con, tiêu diệt hết đồn giặc Pháp.

Thằng Đàm lo ngại :

— Con nhà Huệ có võ.

Khoa hất đầu :

— Võ của Pháp như cái củ *khăm* ! Võ thực dân chỉ để bắt gà.

Thằng Xương rít qua kẽ răng :

— Tao sẽ đá trả thù thằng Việt gian Hòe. Bữa nọ, nó đá tao đau quá.

Khoa lại hỏi :

— Chúng mày có muốn nhi đồng thôn dưới xuất sắc hơn nhi đồng thôn
trên không ?

Bọn nhãi nhao nhao :

— Muốn... Muốn...

Khoa đưa tay vuốt mái tóc ngắn :

— Thế thì hôm nay chúng mình tập trận thật *chiến*. Chỉ cần hai mươi
cảm tử quân là đủ hạ đồn của thằng Henri Rivière Huệ.

Khoa cao hứng «xô lô» một khúc *Chiến sĩ thành Tô*.

Ta là người thành Tô xưa

Ta về đêm nay say sưa

Dao găm vung lên một tên Pháp roi đầu

Xe bò xe tăng đốt cháy

Súng đạn thì ta cướp lấy

Nó tưởng nó là chiến sĩ thành Tô đang đốt cháy xe tăng của Pháp ở
Hải Phòng.

— Yên chí, tao sẽ thộp cổ thằng Henri Rivière, bắt nó húp nước cây !

Bọn nhãi không hiểu Henri Rivière là gì. Chúng phỏng chừng đó là một
thằng thực dân mũi lõ độc ác. Và chúng chẳng thèm bắt trung đội trưởng Khoa
cãi nghĩa.

— Bây giờ, tao chọn hai mươi đứa làm bộ đội Ký Con, còn lại là thực
dân Pháp.

Thằng Hội nói :

— Ông *dịch* làm giặc Pháp đâu. Ông làm quân ta cơ.

Khoa phân trần :

— Làm quân ta khổ lắm, mày dám nhảy xuống ao bèo không ?

Hội đồng dặc đáp :

— Dám.

— Mày dám chịu đánh đau không ?

— Dám.

Nhiều thằng khác xin xô làm quân ta. Hầu như, thằng nhãi nào cũng
ghét làm giặc Pháp và Việt gian. Làm giặc Pháp và Việt gian sướng vô cùng.
Toàn đóng đồn ở chân đống rơm hay sân chùa, sân đình, không phải đeo lá
dây mình và len lỏi trong bờ tre, bụi dứa. Nhưng giặc Pháp chuyên môn
thua, chuyên môn bị bắt trời nhất một chỗ nên chẳng thằng nào thích làm
giặc Pháp. Làm quân ta mà bị giặc Pháp đuổi phải «bồng nhong» xuống ao,
lặn thoát thân. Lạnh như cắt, vẫn «bồng nhong» anh dũng. Lại dám nhảy từ
ngọn đống rơm xuống bắt sống giặc. Hễ giặc Pháp bắt được, tra tấn đau
cách mấy, không được kêu la mà phải noi gương anh Kim Đồng. Quân ta
đánh trận là chiến thắng. Chiến thắng thì vui khôn tả, hát hò liên hoan nên
bọn nhãi cứ thích làm quân ta.

— Khoa ơi, tao đào giun cho mày câu cá rô, mày cho tao làm quân ta
nhé !

— Tao xúc tép cho mày câu cá rô, nhớ không, Khoa ?

— Cây ôi nhà tao có cái chạc đẹp tuyệt vời, tao sẽ chặt biếu mày, Khoa ạ !

— Tao xung phong ăn cắp bòng non đá ban.

— Tao đan giúp mày bốn cái rọ cá rô.

— Tao cho mày hai cái ống lươn.

Trung đội trưởng Khoa lắc đầu :

— Tao khoái chỉ huy nhi đồng Tường An. Tao khoái nhi đồng thôn mình
sẽ giữ bộ trống đồng. Tao khoái quân ta sẽ bắt sống Henri Rivière Huệ. A lè
hấp, thằng nào đã làm giặc Pháp không được làm quân ta.

Thằng Ngạn buồn thiu :

— Mày phải cho ông làm quân ta một lần chứ ?

Khoa nói :

— Đêm nay mày được làm quân ta đánh Henri Rivière.

Bọn nhãi chia đôi. Bên quân ta theo trung đội trưởng Khoa rời Gò Mối.
Bên giặc Pháp không có chỉ huy, đóng đồn tại chỗ. Giặc Pháp cầm chắc thua
bét từ sau một hồi bắn đạn mìn loạn xạ ngẫu nhiên các ông nhãi chán nản.
Khoa dẫn quân đi. Đi dưới ánh trăng mờ. Đi trong sương lạnh. Nó nghĩ tới
Vũ. Và nó mơ thành liên lạc viên. Khoa có nhiều giấc mơ. Để chứng những
giấc mơ của nó no đầy hơn cả những giấc mơ của Vũ khi Vũ bằng tuổi nó.
Thời của Vũ tiếng trống đồng đục đã từ làng bên vắng sang mỗi đêm khuya
những lần Khoa trở giấc. Tiếng trống đồng thật tuyệt diệu. Như thể tiếng quân
reo mừng ngày kháng chiến thành công. Khoa đã nghe lính khố xanh đánh
trống đồng thổi kèn rú rích. Tiếng trống đồng của lính khố xanh không làm
Khoa xao xuyến. Tiếng trống ấy ồn ào và tầm thường quá đi thôi. Nó chẳng
hòa với tiếng đập của trái tim Khoa cũng tiếng nức của một mơ ước đêm chồi.

— Này Khoa...

— Gì ?

(Còn tiếp)

Bông hồng cho tình đầu

tháng ngày đẹp nhất

vũ khúc huyền

Bây giờ em đã xa nơi ấy rồi. Giòng sông kỷ niệm chảy trôi miên miết mãi không dứt trong em cho dù ngày tháng xưa đã rất xưa, giòng sông lắng đọng những dịu hiền thoang thoảng từ bụi cỏ mềm, ướt, lung linh thật nhẹ, từ viên đá cuội tro vơ nằm rải rác theo bờ, từ triền dốc lặng quên miên man đổ xuống biết bao giọt nước trong vắt thủy tinh lấp lánh. Giòng sông tươi mát ngọt ngào là của quá khứ, vẫn còn đâu đó hay quanh đây, vẫn vút lên lời khúc thoảng như mơ, vẫn tìm đến em của buổi tối thật thấp, của buổi sáng thật cao, của buổi chiều lặng đặng mây bay. Từ hôm em, những tưởng rằng: «Tình ngỡ đã quên đi như lòng cổ lạnh lùng Người ngỡ đã xa xăm bỗng về quá thênh thang»

«Về quá thênh thang... Chao ơi ! Chỉ cần một giọt mưa rơi, chỉ cần

một chiếc lá rụng, chỉ cần cánh cửa sổ buổi chiều mở ra, là ngày xưa sẽ oà đến bàng hoàng, với bốn chữ hoa phủ kín khung trời : Thụy ! Thụy !

Thụy có dáng dấp thật đẹp, ánh mắt thật trong sáng, nụ cười thật mơ hồ dịu dịu, mà em đã mê mẩn từ buổi đầu gặp mặt, mến thật hồn nhiên không vương một đợt khói mỏng manh, mến thật bình thản như cỏ hoa trong nắng sớm. Thụy gọi em bằng «chị Trâm» và em xưng «chị» với Thụy. Em lớn hơn Thụy một tuổi, nghĩa là mười bảy, nhưng tâm hồn em có lẽ «người lớn» hơn Thụy nhiều lắm, vì em đã biết vào đời để giúp thêm ba má, đã mang nặng bòn phần của người con gái đầu lòng trong một gia đình nghèo, rất nghèo, đã khóc nhiều vào những đêm suy nghĩ mông lung về tương lai, cái thời mộng mơ đắm đắm của năm mười tám, mười sáu bị ngừng lại, bị gián đoạn tự bao giờ. Thụy còn hồn nhiên lắm, bởi vì Thụy học ở trường nội trú xa Sài Gòn, chỉ hai ngày cuối tuần Thụy mới về nhà. Thụy ít đi chơi, chỉ thích nghe nhạc, đọc sách, vẽ, hoặc xem «chị thư ký» làm sổ sách (em làm cho gia đình Thụy). Những phút gặp gỡ của em và Thụy thật ngắn ngủi. Những câu nói xã giao nhẹ nhàng hoặc những mẫu chuyện nho nhỏ thật dễ quên, Thụy hay hỏi :

— Chị đi làm như thế này, có thì giờ học bài không ?

— Có chứ, vào buổi tối.

— Chị có hay đi chơi không ?

— Đi chơi hoài à, học thì học hết mình, nhưng cũng phải giải trí như ai chờ bộ.

Một đôi lúc em lại giảng moral :

— Tuy nhiên ở tuổi Thụy không nên đi chơi đâu hết, lo học là hơn cả.

Thụy chỉ cười không trả lời, Thụy thường kể cho em nghe những buổi sinh hoạt học đường thật vui, những kỷ niệm ngày thơ trong lớp học, thỉnh thoảng Thụy lại nhờ em dịch hộ một câu Pháp văn, thường là em bí, vì Thụy học chương trình Pháp, em sợ «múa riu qua mắt thợ», sợ Thụy chọc em, Thụy khoái hài những câu ý nhị, dễ thương. Dần dà em khám phá ở Thụy một cái gì thật ngây thơ, trong sáng, thành thật và thông minh. Nhiều lần tiếp xúc, em thấy mến Thụy hơn, tuần nào Thụy không về, em cảm thấy buồn buồn, trống vắng, buồn vu vơ lạ lùng. Giây phút gặp Thụy, em thấy thời gian trôi thật nhanh, thoắt chốc Thụy lại phải vào trường, em lại chờ đợi ngày cuối tuần sắp tới. Thời gian đối với em có ý nghĩa rõ rệt hơn, rất chậm ở khoảng đầu tuần và nhanh vào hai ngày cuối.

Thụy vẽ rất đẹp, Thụy thường vẽ tặng em những bức tranh tả cảnh phố về đêm. Em cũng theo tên Thụy trên mảnh nhung và tặng Thụy những tặng vật nho nhỏ, đơn sơ trao đổi càng nhiều qua những lần gặp gỡ. Em và Thụy đều biết rõ những sở thích của nhau. Mắt Thụy nhìn em đêm hơn, Thụy cười đắm đắm hơn, mắt em bối rối hơn mỗi khi nhìn Thụy, tay em luống cuống hơn mỗi khi trao cho Thụy một vật gì. Chẳng có gì còn phải nói với nhau nữa cả, ngôn ngữ dễ gây cách biệt mà thôi. Không gian mờ nhạt chung quanh, thời gian lắng đọng, im lặng và những ánh mắt ngỡ ngàng tìm gặp đã nói tất cả những gì mà lời nói không thể diễn đạt được.

bông khuâng

uyên nghi

Chiều nay em có đạo dương cầm ?
Đề ai qua đó, thoảng bóng khuâng,
Khói tình yêu mới vương trong mắt,
Yêu em vào thuở chớm môi hồng.

Em yêu, chiều nay thu mới sang,
Mưa hồng đem xuống buồn mênh mang,
Lá thu rơi rụng (hồn anh đó),
Vương vấn tình em, lá úa vàng.

Một sáng trời trong nào đó, mở mắt dậy thấy ánh nắng lùa vào phòng, thấy chim hót ngoài song, thấy hoa nở lung linh trong vườn, thấy lòng nhẹ nhàng trải rộng và nhóm lên một niềm vui khó tả loảng trong không khí dịu dịu. Em thấy mình dào dạt ước mơ thần thoại nào đó với xa, em muốn ca hát hồn nhiên, hoang mang cao vút lên bầu trời xanh thẳm, em muốn nâng niu trên đôi tay những hạt sương trong vắt long lanh. Màu xanh trên cây cành, màu hồng trong lòng mắt, màu thủy tinh của nắng. Em muốn hét to lên «Toi mười bảy tuổi, tôi biết mộng mơ, tôi yêu đời».

Em yêu Thụy,... Em biết! Cái rung động đầu đời đắm thắm, sâu xa và mãnh liệt, thời gian đã từ từ mang đến cho em nỗi niềm buồn vui, hoang mang lẫn lộn. Em yêu Thụy tự bao giờ em chẳng biết mà trong em đầy áp hình ảnh Thụy rực rỡ, mến thương ngạt ngào thương mến, hình ảnh Thụy ở chiêm bao về sáng trong sách vở buổi chiều, trên bầu trời ban đêm, dưới hàng lá rủ bên đường. Hình ảnh Thụy trùng trùng khắp khắp, mênh mông vô tận hiện diện không nguôi, mãi mãi tuyệt vời tưởng chừng đã có sẵn trong tim em tự thuở nào.

Nếu mộng mơ nuôi dưỡng em bằng giòng sữa ngọt ngào lên vai em chiếc áo diêm ảo thì cũng chính mộng mơ làm em thất vọng khôn vơi. Tình yêu trong em trưởng thành mau chóng, vụt lớn lạ thường, đầy kín thần thoại mà cho một buổi chiều, giọt nước mắt đã nhỏ xuống lặng lẽ chẳng ngờ, vì... Thụy không yêu em.

Thụy không yêu cũng như Thụy chưa yêu em dễ hiểu như em đã yêu Thụy tha thiết. Thụy chỉ mến em, mến với lứa tuổi mười sáu hồng bột của Thụy, mến em như một « người chị dễ thương », mến em như một ngón gió thoảng qua gây xao động nhẹ nhẹ, vương vấn mong manh trong hồn, chỉ có em làm khổ em thôi.

Em suy nghĩ thật nhiều, không hề nao núng. Thụy biết được em yêu Thụy, từ đấy, em khép kín, lạnh lùng nghiêm nghị, thần nhiên mỗi khi thấy Thụy, dù rằng lòng em chùng xuống lặng lẽ đau xót. Thụy thì vẫn thế, vẫn hồn nhiên, ngây thơ, vui vẻ của Thụy mười sáu. Em « người lớn » hơn và mãi mãi người lớn hơn. Thụy chẳng

bao giờ hiểu lòng em. Mỗi lần nhìn Thụy nhầy chân sáo trong nhà, vui vẻ đùa giỡn với các em Thụy, hay mãi mê trên bàn học, em càng thấy cần phải đấu diêm hơn, để giữ mãi cho Thụy sự trẻ trung tươi mát của tâm hồn.

Những ngày tháng có sự hiện diện của Thụy đã là một cái gì khó hiểu trong em. Nửa như em mong Thụy đừng về những ngày cuối tuần, nửa như em muốn Thụy đừng đi nữa, nửa lòng vui mừng mở hội, nửa lòng tê tái buồn phiền.

Rồi em đã bỏ xa chốn ấy, chuỗi ngày mộng mơ vui buồn chẳng nên kéo dài mãi, em rất sợ nhịp điệu bình lặng đang mòn mỏi tuổi em. Em xa Thụy, xa hết, giòng sông kỷ niệm đã hòa vào biển, em gọi thầm « Thụy ơi »

Xa Thụy có nghĩa là hình bóng Thụy vấp kín nhiều hơn, quên Thụy có nghĩa là còn nhớ bây giờ và mãi mãi. Chiều nay mưa bay trắng xóa khung trời rào rào âm thanh rung nhẹ, ngày xưa ơi! Thụy ơi!...

tuổi ngọc

In tại nhà in

NGUYỄN ĐÌNH VƯỢNG

38, Phạm Ngũ Lão, Sài Gòn

giá bán

Một số 40đ.

Ba tháng 480đ.

Một năm 1920đ.

TỔNG PHÁT HÀNH ĐỒNG NAI

270 Đề Thám, Sài Gòn

thơm nụ hoa hồng

Tóc em vàng giọt nắng mai

Qua đời anh để thối dài mùa đông

Bước chân thơm nụ hoa hồng

Cho lòng anh nở trăm bông mười giờ.

bướm và áo vàng

Em, công chúa áo vàng

Ngủ mơ trên hoa Lan

Anh thành con bướm mộng

Về đậu bên gối nàng.

HOA VÒNG VANG

như ngày xưa huyền thoại

Mưa trên lối đi dài

Cây buồng từng bóng lá

Xa dấu bước chân ai

Trong mắt chờ rất lạ

Xưa cũng một chiều mưa

Sầu trên làn tóc rối

Em qua trong tình cờ

Đôi mắt buồn như khói

Đôi mắt sầu mưa bay

Em nhìn tôi không nói

Mưa trong lòng bàn tay

Tôi ôm tròn nỗi đợi

Tôi ôm tròn đắm say

Em không còn qua lại

Con chim nào đã bay

Xa ngày xưa huyền thoại...

TA VĂN SĨ

cánh vàng

Em đi tóc bím hai hàng

Chiều nghiêng bãi nắng cánh vàng lên cây

Và trong tuổi mộng thơ ngây

Đường sang sông nước vui đầy phấn vắn

Vời yên vui lại mấy lần

Em qua phố nhỏ đã ngàn ngày chưa

Tháng ngày là chỉ âm thừa

Tuổi thơ ngây chỉ nghe mưa giọt vàng

Như con chim nhỏ non ngàn

Em ung dung giữa trần gian phơi hồng.

HÀ VŨ GIANG CHÂU

lâu đài mơ mộng

Chiều về, anh gọi các em

Chiều đi anh gọi đàn chim khuyên hồng

Các em là bướm học trò

Anh làm ngọn cỏ trên đường hương nhung

Các em là bướm hồn nhiên

Anh làm hoa lá ở trong sân trường

Các em là bướm thiên đàng

Anh làm mồi đại bay vào hân hoan

Các em thích ngắm mùa xuân

Còn anh thích ngắm các em mỉm cười...

NGUYỄN THIÊN HƯƠNG

một đoạn cho huyền xưa

Rồi xa con phố những mùa sau

Ta bước theo về với bề sâu

Khép kín hồn mơ ngàn năm nữa

Như ngàn năm trước cũng qua mau

Thôi nhé già từ thị trấn yên

Cùng em áo lụa bóng tiêu điều

Ta đi và chẳng bao giờ sẽ

Còn một ngày mai hẹn ước nhiều

Một phút giây còn ở lại đây

Là những mùa thu trên phiến tay

Sẽ nghiêng hồn tan thành xác lá

Cũng một lần xưa theo gió bay

Nghe rất lạ lòng giữa cõi tìm

Từ sau buổi ấy được gặp em

Nắng hôn xuống nhẹ lên vai áo

Có cả trời thơ ngự mắt mềm

Cũng sáng trong và cũng ngác ngờ

Em như viên cuội dưới mặt hồ

Còn như một cánh sơn ca nhỏ

Đề thấy lòng đau chút tình cờ

Ta biết tình kia chẳng được gì

Chỉ là một khối nợ cuồng si

Thấy em vàng những cánh thu ủa

Ta với hồn mơ bóng ngậm ngùi

DƯƠNG THỊ DIÊN NHI

**sáng ngồi nghe mưa
trong lớp học**

Sáng ngồi lớp học nghe mưa
Trên cây xir trắng cũng vừa trở bóng
Nga ơi chữ nghĩa bênh bằng
Bay nghiêng mái nón mù trong sân trường

**lúc tan học, chờ nga
ở cuối đường**

Chân đi từng bước ngập ngừng
Chờ em thấp thỏm cuối đường mưa bay
Gió mù lạnh ngập hai vai
Tay vàng khói thuốc mới hay mình buồn
NGUYỄN NGỌC NGHĨA

vào thu

Em biết gì không em ?
Trời vào thu rồi đó
Em thấy gì không em ?
Cửa tình yêu bỏ ngõ
Biết nhau buổi xuân hồng
Quen nhau ngày hạ thắm
Giờ yêu nhau được không ?
Mùa thu tình sâu đậm
DÃ TRÀNG

tình yêu cho người đã xa

Thôi về với nhau đi
Buổi chiều hồ xuân hương vắng ngắt
Chỉ có nước lòng bình như n,ân nhũ
Chỉ có bước chân ai như tiếng thềm thì
Và hình như vẫn còn dấu dầy cái lò than hồng
Dù sương đã phong tỏa khoảng không cuối cùng còn lại
Ta đi trong sương
Sương đi trong ta.
Nhà thủy tạ với những cốc café đen
Và những điều thuốc dang dở anh bỏ
Tại sao anh lặng im
Đã thấy chưa vườn bích cầu hoang tàn
Có còn cái ghế đã nguyên vẹn nào cho ta không

Những bờ cỏ úa tàn
Dù sương vẫn rơi đều đều vào mỗi sáng
Mỗi chiều
Và mỗi tối
Vẫn những điều thuốc dang dở của anh
Đốt cháy xém ngọn sương từ bao giờ
Đạp trên đầu ngọn cỏ úa
Nói gì với nhau đi
Rồi ngày mai em sẽ rời Đà Lạt
Rời cả anh yêu rồi không còn gì cả
Chỉ là khoảng không xa cách nghìn trùng
Không có cả những tờ thư cho nhau
Hay những cú điện thoại thăm hỏi
Bởi vì khi em rời Đà Lạt
Thì em không còn là em nữa
Thì anh không còn là anh nữa
Tất cả ngày hôm qua đều trôi trên đầu con nước
Tất cả chúng ta đều trôi trên đầu con nước
Chảy đi mất tích
Nói gì với nhau đi
Sao anh không ca bài A time for us để tặng em
Sao anh buồn hơn Đà Lạt buổi chiều
Nói gì với nhau đi
Rồi ngày tiễn biệt đã đến
Sao anh không đưa tay vẫy như một cuộc chia ly bình thường.
NGUYỄN THỊ KIM HẠNH

VIẾT NGẮN

**dấu chân
êm ái**

TRONG GIỜ HÚT NÀY BỔNG DUNG EM NGHĨ VỀ TUỔI ngày xưa của em. Ngày xưa êm dịu ấy mà em nghĩ chẳng bao giờ em có thể quên được đâu.

Mỗi ngày theo tiếng chim hót liu lo vui bước đến trường trong nỗi buổi sáng giọt sương trong lạnh của ban đêm còn ngát mùi hương thoang thoảng trong mát, mắt thấp sáng ngời trong nỗi thương yêu của ba mẹ, em ngập lặn trong làn nước mát của thầy cô bạn bè em ban phát cho, bạn bè ngàn dấu ái mến thương trong đời sống cổ đại xa xưa ! Có một lần nào đó em hướng tâm hồn về ngày xưa hồi tưởng lại kỷ niệm chất kín trong hồn này, những hôm không thuộc bài cưỡng quyết ghê nơi, ánh mắt ngập ngừng xôn xao khi nhìn bạn bè chừ nhớ lại em buồn ghê gớm. Sao hồi xưa ấy em làm buồn lòng thầy cô ghê thế nhỉ ? Em giận ghê đi ! thương thầy thương cô thật quá đối nồng nàn, hiền từ cô chỉ nhìn và khuyên em, ơi em muốn chết lịm trong tình thương mến ấy. Thế nhưng giọng nước ngày hôm nay đâu phải là giọng nước của ngày hôm qua nhỉ ! Bạn bè nhỉ ! Ba mẹ nhỉ ! thầy cô nhỉ !

Và rồi : hạnh phúc nào vừa trở hoa trên đá cho ta được hạnh ngộ cùng anh — trong khu vườn ký ức — có loài chim nhỏ hát điệu tình riêng — trong một ngày ta được gặp gỡ anh, ta như loài chim nhỏ bay xa vòng tay mến thương ấm áp của ba mẹ thầy cô bạn bè rồi. Xin tất cả hãy vẫy tay chào lần cuối trong lời chào cuộc sống bé nhỏ bình thường của em nhé ! Dấu chân êm ái của tình ngày đang bắt đầu đưa em vào cuộc sống viễn mơ như đã đưa em rời xa sự bé nhỏ của ngày xưa đó.

Ba mẹ thầy cô bạn bè và tất cả hãy tha lỗi cho em nhé !... nhé !

MAI MÂY

**một chút
hương**

THẬT BUỒN VÀ NHỚ NHUNG ĐẾN QUAY QUẮT KHI biết được người đã đi rồi bỏ Đà Lạt mù sương sau lưng để trở về voi đằm ấm gia đình, với những đêm vui chơi dưới những ánh đèn màu quyến rũ. Tình khúc thứ nhất đã tấu lên bằng một khoảng thời gian ngắn ngủi và bây giờ đã kết thúc. Âm hưởng cuối cùng chỉ còn vang vọng lời nói của người, ơi, tôi đã chết lịm trong từng ngôn ngữ của người.

Đến bây giờ, tất cả chỉ còn là kỷ niệm phải rồi, những kỷ niệm thật buồn người nhỉ ? Hồn lịm tím, khi

ngày đầu năm học mới, con đường từ nhà lên phố, mắt rung rung ghé nhìn «Duy Tân», một lần cuối cùng ngồi nhìn mưa rơi, oi mưa Đalat, buồn chi lắm thế...?

Một con dốc, hai, ba con dốc... Ngôi trường thân yêu ngồi đó nằm thật ngoan hiền nằm trên đồi cao ngất, oi những hàng Mimosa trong sân trường, oi những buổi trưa ở lại, thích làm sao một mình học bài trên ngọn đồi ẩn sau lưng trường?... Nhưng bằng khung mắt thôi, e ấp mắt rồi bởi ánh mắt, môi cười... người đó!

Lòng thoáng giật mình khi một bóng dáng chemise bleu trước cổng trường nhưng buồn da diết và rời rã khi nhận thức người xa xăm quá rồi! Những giờ ra chơi bước xuống con dốc của trường để đi con đường kỷ niệm dẫn lên ngọn đồi cao kia, Golf Club nhìn sang bên này ngôi trường của người nằm thật kiêu kỳ như tâm tính người.

Nhưng bỗng nhớ ngày hội chợ, ánh mắt của người sao ngây dại, đôi môi người ngập ngừng. Hân hạnh..quen T., oi cống quýt, đổ mặt cho tôi, có còn đó không trong tâm tưởng của người?... Và một ngày đó oi, trái tim nhỏ bé của tôi như ngập thở, môi tôi như tê dại, sao người bắt tôi nhiều trần trọc, miên man trong nhiều đêm vì ngôn ngữ của người, oi người oi! Người khiến tôi sợ hãi quá mất thôi.

Hương vị ngày xưa còn đó mãi, trời Đalat làm tôi nhớ hoài, tưởng hoài hoài người đó! Nhưng thật đã xa lạ, miên viễn hết rồi phải không người? Oi úa vàng cho tôi, xanh xao cho tâm hồn tôi và... sách vở sao ngán quá.

Chỉ một chút hương thôi, nơi phương trời ấy, còn nhớ gì không, hỡi người yêu dấu?..

NGUYỄN THỊ TƯỜNG QUỲNH

NHỮNG BUỔI CHIỀU TAN HỌC, EM THƯỜNG HAY THƠ
thần một mình trên con đường ngập lá me, con đường
mang ngôi trường nhỏ bé và mến ái của em. Em yêu lắm
âm vang xào xào khi bước chân mình dẫm lên xác lá.
Trong tiếng xào xào đó em nghe một nỗi xót xa nhưng êm
dịu thế nào ấy.

VIẾT NGẮN

trên
xác lá
mùa thu

VIẾT NGẮN

chỗ ngồi
vỡ i lá

Bây chừ là mùa thu và em thì đang lang thang trên con đường cũ, gió thật nhiều làm lá vàng rơi lất phất trên lối đi, tà áo dài em bay phất phới, quần quít bước chân em và tóc em thì bay bay trong gió. Một thoáng dừng lại bên gốc cây, em ngỡ ngàng khi bắt gặp tên em và Khanh nằm bên nhau. Ngày xưa — gọi là ngày xưa, vì chả bao giờ em tìm thấy hạnh phúc tuyệt vời như ngày còn có Khanh — Khanh nhỉ? Chúng mình vẫn hay lang thang trên con đường này đây, giờ thì đâu còn có Khanh ở bên em để cùng nhau vui đùa nữa Mặc dù Khanh và em vẫn thư từ cho nhau. Khanh thì ở quá xa, tít tận vùng cao nguyên có sương mù giăng lối, còn em mãi mãi vẫn ở thị trấn êm đềm và nhỏ bé này thôi. Trong những lá thư Khanh gửi cho em có đoạn. « Những khi nhớ mày, tao thường lang thang trên đồi thông và nghĩ về mày thật nhiều. M. oi! nhiều lúc tao muốn trở về nơi đó, có mày, có tao cùng vui đùa như xưa, muốn ghé khiếp, mày ạ. Những ước mơ thì với với mà chúng mình thì nhỏ bé quá, mày nhỉ » .. Đúng thế, oi Khanh mến ái của em.

Gió buổi chiều len nhẹ vào tóc em, làm rối tung cả mái tóc. Hình như những đám mây còn thơ thẩn trên hàng phượng cao ngút. Buổi chiều xuống dần, những giọt nắng cuối cùng rồi cũng đi mất. Em thẩn thờ dẫm trên xác lá và nghe sợi buồn len lén trong tim.

HIỀN VIÊN

NGỒI ĐÂY, BUỔI SÁNG HOA CÒN NGỦ BÊN CỬA SỔ, CÓ
tiếng kêu của chim đánh thức mặt trời và chiếc áo len
xanh thì ấm áp trên vai nhỏ. Đôi mắt cũng mơ màng
như sương, mái tóc mềm mại cũng heo héo tựa chiếc lá
sang mùa.

Ngồi đây, buổi trưa với nắng đậu nhẹ nhõm trên lá
cây, vườn hoang rục rờ hơn với gió. Đôi mắt nhỏ còn
quyển luyến cánh mây vừa bay qua nên trông theo, và
cánh hoa Hạt Tuyết Lan vươn lên có phải làm tan loãng
hồn người.

Ngồi đây, buổi chiều gần tàn với những lời hấp hối
của cỏ cây, của tia nắng vàng vọt, trong mắt, trong hồn.
Vẫn biết buổi chiều thì buồn, bỗng sao ước được vượt ve
chú chim nhỏ trong tay hồng. Những chiếc lá nhẹ nhàng
rơi xuống..

Ngồi đây, một đêm đầy sao với sương lạnh, có phải trăng làm ấm lòng và xua đi những cô đơn dợn nạt. Đã bằng khuôn khi đón ngọn gió heo may hắt qua cửa sổ, không biết bây giờ trời còn Thu hay đã sang Đông?

Chỗ ngồi này, ấm cúng hay lạnh lẽo, yêu thương hay cô đơn, những điệp khúc của cơn trùng thanh thản hay ai oán, ta phải làm gì cho ta? Một tiếng hát — một lời ru hay một lời kết tội, hỏi muốn loài?...

Buổi sáng, ta ngồi đây, rồi buổi trưa, rồi buổi chiều và buổi tối. Có phải ta sống một thế giới riêng biệt của ta, ta chỉ có một chỗ ngồi duy nhất. Một buổi sáng triền miên chờ đợi, bao giờ hồn ta yên ổn?

Chỗ ngồi này, những dư âm rú hồn vào xa mơ, những yêu thương, những sợ hãi chờ đợi, sợ bóng đêm vây bủa. Ta mãi mãi ngự ở nơi này, những ngày thu mệnh mỏng, ta bùi ngùi thân mến chỗ ngồi, ơi! chỗ ngồi thân quen của ta...

NHẠC VĨ ANH

ĐỐI VỚI NGƯỜI KỶ NIỆM DÙ BUỒN HAY VUI CŨNG ĐỀU MANG MỘT ẨM HƯƠNG LÀM CHO NGƯỜI TA NHỚ HOÀI VÀ NHỚ SUỐT ĐỜI.

Với em cũng vậy kỷ niệm em giữ trong ngực tim, giữ kín mãi cho riêng em và cho tất cả bạn bè đầu ái của em.

Có một sáng nào ngồi im lặng khua ng nhìn viên kẹo hồng lăn tròn trên tay em lại chớp mắt nhớ đến nhỏ bạn thân ngày xưa, thế là một ô nhỏ trong tim em được mở nhẹ nhẹ, ô nhỏ có tên Tiểu Kiều với nỗi giận hờn của cả hai đứa.

Chuyện giận hờn ngày xưa buồn và dễ thương như những tờ giấy tím mà em ngồi hăng lúc cắt nhỏ ra từng phiến vuông ép vào vở, những cuốn vở dày còn ngạt mùi hương, cuốn vở mà ngày nào còn là tập nháp của riêng hai đứa với những giòng chữ ghi vội vàng giữa lúc thầy cô giảng bài, với những hình vẽ loằng ngoằng vu vơ và vu vơ thật nhiều của ngày đó.

Và rồi những bàn tay đan nhau, những khi cười bằng mắt hôm nào cứ làm em thấy xa xôi với vợ và rồi lại chớp mắt, chớp mắt để thấy hàng cây xanh lá tươi mát không bằng bạc mờ dần và để những hạt nước trong vắt kia xóa tan những muộn phiền vừa chợt đến trong em.

ĐAN DI

thoáng
nhớ

NHÀ BÁO NHÀ BÁO NHÀ BÁO NHÀ BÁO NHÀ BÁO

VŨ MỘNG LONG ● HỒI KÝ 10 NĂM LÀM BÁO*

2 NHỮNG NGÀY LÀM BÁO XÂY DỰNG

Như bất cứ một ông chủ nhiệm nào của làng báo Việt Nam, chủ nhiệm Nguyễn Quang Lãm không hề hạch hỏi tôi về khả năng nghề nghiệp, kiến thức cần đủ cho một phóng viên, tình trạng gia đình vân vân... Ông cũng không cho tôi ký một cái « công tờ ra » để tôi khỏi lo cái cảnh đi xa về nhà mất sổ. Cái cảnh đi xa về nhà mất sổ, đối với bọn công nhân viết báo — mà danh từ thời thượng gọi là thợ viết — thường xảy ra luôn luôn ở xứ này. Chủ nhiệm muốn thợ viết theo cảm hứng. Muốn đi lúc nào tùy ý. Và chủ nhiệm còn có cả cái quyền nhục mạ danh dự thợ viết ngay trên báo của mình. Tôi đã được đọc những giòng chữ cáo lỗi ở một vài nhật báo, kể cả nhật báo mà tôi rất ngưỡng mộ về cái chất chuyên nghiệp, khi họ đăng tải một tin tức thất thiệt. Lỗi đăng tin thất thiệt, chủ nhiệm, chủ bút, thư ký tòa soạn phải tay, trút trách nhiệm lên đầu anh phóng viên bé nhỏ. Anh phóng viên bé nhỏ, vì sợ mất sổ, vì chưa đủ tư cách bỏ sổ này thì sẵn sàng có dám bầy sớ khác vở vấp đ' n mời nên chịu lép vế. Đó là một sự xúc phạm danh dự ký giả quá lớn mà, ở xứ ta, hai Nghiệp Đoàn Ký Giả Việt Nam và Nam Việt cộng thêm Hội Nhà Báo Việt Nam, Hội Ký Giả Chuyên Nghiệp chưa một lần lên tiếng bảo vệ danh dự ký giả. Hai nghiệp đoàn trên chỉ lo tổ chức Cây

* Xin xem từ số 21

Mùa Thu với cây Mùa Xuân. Gần đây, khi thảo luận về Quy Ước Báo Chí, ký giả Trần Quân đòi chủ nhiệm phải ký « công tờ ra » với ký giả nhưng ý kiến của Trần Quân chìm trong sự thờ ơ của các ông chủ nhiệm. Không cam kết, không tìm hiểu khả năng; chỉ mượn thợ viết do sự giới thiệu của người thân thiết hoặc thấy ký giả này đang « ăn khách » ở báo nọ là vội mời mọc cộng tác. Cho nên mới sinh ra đổ vỡ. Ký giả « ăn khách » ở báo X, chưa chắc đã « ăn khách » ở báo Y. Bởi vì mỗi báo có một lớp độc giả riêng. Và nhật báo không bao giờ đứng vững do một người viết. Nhật báo y hệt đội tuyển thủ túc cầu. Công thủ phải ăn khớp. Gọi là « đơ đê kíp » đó. Rõ ràng, nhật báo xư ta chia làm hai phần : Trang ngoài thu hút thêm độc giả, trang trong giữ độc giả. Hai phần cùng nặng. Nhưng « ký giả trang trong » thường chịu bất công, thiệt thòi. Nhà văn Thanh Nam, tác giả hàng trăm cuốn tiểu thuyết, « ký giả trang trong » kỳ cựu đã thản thờ : Bọn trang ngoài bỏ đi, bọn trang trong ra tiếp thu ngay. Bọn trang trong bỏ đi, bọn trang ngoài không thể tiếp thu nổi. Vậy mà « ký giả trang trong » suốt đời chẳng có lương tháng mười ba ! Tôi sẽ viết thêm về « ký giả trang trong » và « ký giả trang ngoài » cùng trị sự, phát hành ở một chương tới và sẽ đề nghị một bảo đảm tương đối cho đời sống vật chất của ký giả.

Bây giờ, hãy nói về báo *Xây Dựng*, tờ báo tôi « lập nghiệp » ở đó, có tiếng tăm ở đó và, cũng ở đó, người tuổi trẻ thừa thắng xông lên đề chẳng ăn cái giải gì mà phải chịu đựng nhiều ngộ nhận, vấy nhơ. Tôi cần nói trước, dù đã bỏ *Xây Dựng* nhưng tôi vẫn có thể trở về *Xây Dựng* bất cứ lúc nào tôi muốn. Và chủ nhiệm Nguyễn Quang Lâm sẵn sàng « tam cố thảo luận » như « cụ ấy » đã từng « tam cố thảo luận ». Tôi không bao giờ quên câu nói của cụ Lâm thân mến : « Mày có tài nhưng nhiều tật, Dàng mày là phải chấp nhận những cái tật của mày ». Những tật gồm có : Vất tiền vào mặt quản lý, gây gổ với nhân viên trị sự, hay dối và « sớt tề » tiểu thuyết lu bù. Cái tài gồm có ! Viết nhanh và viết bất cứ mục gì, bất cứ ở chỗ nào :

Chủ nhiệm *Xây Dựng* hỏi tôi :

— Toa định viết cái gì cho *Xây Dựng* ? Toa cần nhớ rằng đây là tờ nhật báo công giáo đầu tiên.

Linh mục Nguyễn Quang Lâm gốc Bùi Chu. Ông đã làm tuyên úy sinh viên công giáo ở Paris, đã du lịch khắp Âu Châu nên cái chất Bùi Chu chỉ còn phảng phất trên tấm áo choàng đen. Ông có bằng báo chí và đã thực tập ở vài nhật báo lớn xuất bản tại Paris. Nhưng sự học hỏi về báo chí của ông không giúp ông làm cách mạng được làng báo Việt Nam. Bằng chứng là số ra mắt, *Xây Dựng* rất què. Cho tới nay, sự cải tiến bộ mặt đã cố gắng thật nhiều song vẫn chỉ là phóng tác lối trình bày của Trần Dạ Từ, Đặng Giao. Đó là hình thức. Còn nội dung, dù hay hoặc dở, *Xây Dựng* đã là một tiếng nói. Trong cuộc lạm phát phi mã báo chí hiện tại, một nhật báo có tiếng nói là một nhật báo có cái thể. Tiếng nói của *Xây Dựng* là tiếng nói của một đoàn thể, một khối người dù *Xây Dựng* có thanh minh hùng hồn rằng *Xây Dựng* là

báo tư nhân, dư luận vẫn theo dõi sinh hoạt, ý kiến của một đoàn thể. Do đó, *Xây Dựng* là nhật báo có kích thước, có tầm mức quan trọng đủ sức tạo nổi một hoàn cảnh. Thí dụ : Cuộc xuống đường « kick out » ông đại sứ Cabot Lodge, vụ án Đặng Sĩ, cuộc lật đổ thủ tướng Phan Huy Quát..

Khi linh mục Nguyễn Quang Lâm nhấn mạnh câu «...nhật báo công giáo đầu tiên» tôi hiểu là tôi phải « cang ga dzê » lập trường với *Xây Dựng*. Tôi không theo Thiên Chúa giáo. Điều đó, Linh mục Nguyễn Quang Lâm không đặt thành vấn đề. Thú thực, tôi chưa có kinh nghiệm làm phóng viên, chưa từng viết bài tường thuật nào. Nói tóm lại, khi đến *Xây Dựng* tôi mới chỉ là anh viết truyện ngắn ám ở hội tề. Linh mục Lâm khai lối đi :

— Toa xem có mục gì hấp dẫn cho trang nhất ?

Tôi chợt nhớ tới những « chiến sĩ cách mạng » ở Tổng Nha Thanh Niên của tôi. Những vị này trước 1-11-63 lom khom hơn ai hết trước ông Cao Xuân Vỹ. Có vị bị ông Cao Xuân Vỹ mắng ở buổi họp đã khóc hu hu. Đến ngày 4-11-63, khi biết chắc chế độ đã sụp đổ hoàn toàn, chính quý vị lom khom kẻ trên, lên diễn đàn phòng họp, chửi bới Nhu Diệm không tiếc lời. Tôi thấy nhiều « chiến sĩ cách mạng » anh dũng kiểu đó quá nên về nhà viết truyện ngắn *Đào Kép cũ*. Và nay, tôi nghĩ có thể vẽ lại chân dung từng vị.

— Mục *Kép cũ* từng mới được không ạ ?

— Nói chi ?

— Nói về người chế độ cũ diễn từng chửi chế độ cũ.

— Hay đấy. Toa viết mục ấy đi. Và toa viết ở trang trong cái truyện dài lành mạnh về tuổi trẻ. Ngoài ra, toa giữ chân chạy ngoài.

Tôi say sưa nhận lời. Vì mới làm báo quá. Về nhà, thức cả đêm mà không sao viết nổi một chương truyện dài « xuyêc còm măng ». Tôi vội lên tòa soạn cho thư ký tòa soạn Tường Tuấn biết tôi không thể viết « phôi ơ tông ». Sẵn có *Thằng Vũ* đã viết xong, tôi thầy tới. Tường Tuấn bảo cố gắng xem sao. Tôi đành hi hục viết *Áo vụng tuổi trẻ* (sau này xuất bản, tôi bỏ đi đến hai phần ba). Ngày báo phát hành số ra mắt, trang nhất đăng mục *Kép cũ* từng mới. Và tôi khai sinh bút hiệu Thương Sinh, một bút hiệu làm tan nát sự nghiệp viết báo của tôi. Báo *Xây Dựng* bán thật chạy. Độc giả khoái mục *Kép cũ*, từng mới. Những độc giả công giáo thương tiếc ông Ngô Đình Diệm từng tôi là đảng viên Cần Lao trung kiên. Lê Trọng Quát, chẳng hạn. Ngày ông ra ứng cử nghị sĩ, tôi đã sang nhật báo *Sống*, trong cuộc phỏng vấn liên danh của ông, khi ra về, ông Quát níu tôi lại, thân mật : « Bây giờ tôi mới biết mặt anh. Anh can đảm lắm, anh Thương Sinh. Tôi phục anh ». Can đảm vì giữa cái khí thế cách mạng xối xục, giữa cái lúc mà Cần lao là đỡ ác ôn và đang trốn trui trốn lủi thì, sau nhà văn Nguyễn Mạnh Côn, chỉ có tôi dám bênh vực những người tốt của chế độ cũ. Sự đó gây nhiều ngộ nhận. Những người miệt thị chế độ cũ đã chửi tôi thậm tệ. Ký giả Thiết Bản Đạo Nhân tức thi sĩ Trần Việt Hoài, con của cụ Á Nam Trần Tuấn Khải, trên báo *Hành*

Động của Bùi Anh Tuấn đã viết: «Thương Sinh là tên liếm gót giầy cho mẹ cũ (Nhu)! Sau này gặp nhau, Trần Việt Hoài cười trừ: «Tao tưởng mày là Cẩn Lao gộc».

Bây giờ, người ta công khai bày tỏ lòng hoài Ngô. Những Huỳnh Văn Cao, Bùi Kiến Tín, Trương Công Cửu vân vân... anh dũng ca ngợi công đức và sự nghiệp ông Diệm. Nhưng bấy năm trước, họ trốn đâu? Tôi muốn xếp họ vào hạng cổ đuôi chó. Những thứ đó không bao giờ làm đẹp cho chí sĩ Ngô Đình Diệm của họ cả. Họ làm gì có thái độ của một Hoàng Anh Tuấn *Kể tình nguyên vắng mặt*, (nhật báo *Sống* số 1 năm 1964), chỉ một truyện ngắn đủ đập vỡ mặt bọn «chiến sĩ cách mạng»... nhận vợ, đồng thời nhờ bãi nước miếng khinh bỉ những chiến sĩ Cần Lao lần trốn và phản phé.

Giữa cái thuở tranh tối tranh sáng của lịch sử, của người và ngợm lẫn lộn, của sâu bọ cướp quyền làm người và nhục mạ người, bất cứ một tuổi trẻ nào bị sống trong bi cảnh đó cũng phải có thái độ. Ít ra là một tiếng thở dài ngao ngán. Lịch sử Việt Nam từ 1963 đến 1967 (và đến cả hôm nay) là lịch sử của phản bội. Tuổi trẻ bị phản bội tàn nhẫn. Móc tim mình ném vào đại cuộc. Đại cuộc ấy là lật đổ chế độ của tổng thống Diệm. Chế độ cũ được thanh toán. Chế độ mới khai sinh với những khuôn mặt chiếu nhl, chiếu ba của chế độ cũ. Tuổi trẻ bị gạt ra. Xã hội đón nhận thêm nhiều trò múa rối ái quốc của những chiến sĩ cách mạng mà, mới tháng trước, còn là đầy tớ của kẻ phản quốc đã gục ngã. Rồi những thần tượng mới diệt lẫn nhau. Thần tượng thay phiên nhau đổ nát. Người tuổi trẻ lớn mau, khôn nhanh kịp với biến chuyển của đất nước. Người tuổi trẻ được mang hia bầy dậm. Người tuổi trẻ làm báo khôn hơn. Khôn hơn và tàn nhẫn hơn. Đó là một chua sót cho tuổi trẻ hôm nay. Trong tâm hồn mỗi người Việt nam đều có hình ảnh một người quân tử, một hiệp sĩ, thích phũ suy. Tôi không phải là đầy tớ là gia nô của tổng thống Diệm. Tôi cũng không được hưởng thụ một chút bổng lộc nào của chế độ cũ. Và tôi càng không thích chế độ cũ. Cái gì tồn tại lâu là phải đẹp bỏ, tuổi trẻ luôn luôn khoái thay đổi. Cứ mới cái đã, bắt kẻ mới tồi tệ hơn cũ. Như tuổi trẻ Việt nam 1963, tôi đã hoan thấy chế độ cũ bị xóa bỏ. Nhưng rồi thấy những kẻ bưng thụ ân huệ của chế độ cũ và lãnh tụ cũ rờn rã mười năm, sợ gió cách mạng thổi bật rễ, vội vàng rạp xuống, rạp xuống sợ chưa yên 'hân, họ còn nương chiều gió ngoác miệng chửi bới chế độ cũ và lãnh tụ anh minh cũ của họ say sưa, anh dũng gấp mười lần những kẻ lật đổ chủ của họ, tôi bắt lym giọng. Và tôi lại thấy cả những kẻ bị chế độ cũ bỏ tù vì các tội lường gạt, ăn cắp, tống tiền, hiếp dâm, hút thuốc phiện, giả mạo công chứng thư vân vân... được «cách mạng» giải phóng, bèn khoe thành tích ở tù như một thành tích cách mạng. Hơn tất cả, tôi thấy một số đại đức bên Phật giáo còn cố quật xác chết lên mà nguyên rủa gọi là thuyết pháp thì bất nhân quá. Nhiều người viết báo, dựng ông Ngô Đình Nhu dậy, bắt ông nằm bên bàn đèn thuốc phiện để nghe họ nhục mạ gia đình ông.

(Còn tiếp)

TỪ KỂ TƯỜNG

TIẾN THÁNG MƯỜI

Tiến tháng mười trên sợi khói bay
 Những bông mưa rụng cuối trong ngày
 Thấy giữa lòng ta cơn bão nhỏ
 Đời lạnh hồ ngọn gió heo may

Nhớ giùm nhau một nụ cười buồn
 Trên tay còn ấm dấu môi hôn
 Thời gian rồi cũng như là lá
 Chờ đến mùa thu rải khắp đường

Nhớ gì không những con đường phố
 Xưa ta về trong nắng long lanh
 Xưa ta về còn hoa giấy nở
 Trên bức tường phai ngõ nội thành

Có soi chung một giòng xanh biếc
 Nước hồ xanh trong đáy mắt nhưng
 Ta thở hương nồng cây khuyh diệp
 Nghe bé cười trong nét ngáp ngừng

Muốn đại khờ như cây trứng cá
 Trong sân nhà bé trở hoa vàng
 Mùa thi bé học bên cửa sổ
 Ta đứng sầu một bóng lang thang

Cũ ng muốn làm một ngụm nước chanh
 Ở trong lòng bé thật yên lành
 Ta nghe bé hát bài thương nhớ
 Ngày tháng dong đưa mấy cuộc tình

Cũng muốn làm một trang vở xưa
 Còn thắm kỷ niệm với mộng chờ
 Bỗngưng bé gặp trong ngày nắng
 Màu chữ tàn phai thửa học trò

Nhớ gì không cuộc tình đã lỡ
 Bé đã về theo một bóng mây
 Những buổi chiều ta như bụi đỏ
 Như một người đang giữa cơn say

Những cơn mưa rồi như truyện kể
 Ôi tháng mười tan nát da xương
 Ta vẫn còn ta ngồi quán nhỏ
 Đờ dẫn quanh ta mấy ngã đường

Tiến tháng mười như thể tiễn ta
 Lòng thênh thang đến độ không ngờ
 Ở trong góc quán nhìn mưa bụi
 Đời chẳng cho ta, kẻ đợi chờ.

BẠN NGỌC THAM DỰ CUỘC PHÒNG VẤN BỎ TÚI CỦA TUỔI NGỌC

1. Ở tuổi bạn, vấn đề nào được coi là « vấn đề lớn », chi phối nhiều thời giờ nhất, tại sao?
2. Bạn quan niệm như thế nào về tình yêu ở tuổi học trò, sự giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái có nên khuyến khích hơn chăng?
3. Ý kiến của bạn ra sao về các phong trào trẻ bây giờ. Có phải bạn là người lúc nào cũng bận rộn lời chuyện theo đuổi « mốt »?
4. Có bao giờ bạn bạn nghĩ tới chọn nghề nghiệp trong tương lai? Điều đó làm bạn băn khoăn nhiều không?
5. Hẳn bạn có rất nhiều ước vọng, bạn muốn nói điều gì với những người chưa quen biết?

Chi tiết tham dự cuộc phỏng vấn này đã đăng liên tiếp trong TN số 19 và 20

ĐỖ CA
16 tuổi, Cao Thắng

1.— Bạn [bè, tình cảm đối với người khác phái, được coi là vấn đề lớn chi phối nhiều thời giờ nhất.

Không hiểu tại sao, nhưng nghĩ đó có lẽ là điều tự nhiên.

2.— Tình yêu ở tuổi học trò là những mối tình lãng mạn, thơ mộng đẹp... nhưng tuyệt đối không đặt đến vấn đề xác thịt phải để tình yêu vùi vấy trong nhớ nhung, trách móc.

Sự giao thiệp giữa trai và gái nếu xét ra không có hại thì nên khuyến khích.

3 — Ở mỗi vấn đề, mỗi người có cái nhìn ở nhiều khía cạnh khác nhau. Nhưng riêng tôi các phong trào trẻ bây giờ vẫn có điều hay, điều xấu của nó. Thời trang, nhạc trẻ xét ra không đến nỗi quá xấu xa như nhiều người nghĩ qua một vài thiếu số.

Không phải lúc nào cũng bận rộn theo « mốt », vì điều tối quan trọng là không có tiền thì làm sao theo « mốt » được. Hơn nữa tôi không thích quan trọng hóa về ăn mặc, đó chỉ là bề ngoài.

4.— Chọn nghề nghiệp trong tương lai là điều tôi đã nghĩ đến. Nhưng bây giờ cần phải nắm chắc lấy bằng tú tài toàn phần thì mới dám nghĩ đến chọn nghề nào, ngoài nghề lính.

5.— Cái muốn nói hãy cầu nguyện cho hòa bình, để khỏi phải nhìn thấy anh, hay một người thân nào đó mất đi một phần thân thể, hoặc phải chít lên đầu mảnh khăn tang ..

ĐOÀN ANH LỆ
16 tuổi, Học Sinh

1.— Ở tuổi tôi vấn đề học hành được coi là vấn đề lớn vì tôi và gia đình tôi đặt cả tương lai vào đó.

2.— Tình yêu ở tuổi học trò là loại tình yêu vợ va vợ vẫn đôi khi thoáng băng qua. Tôi thích phe hấn (bạn con trai) ở phương diện học hành do « thông minh nhất nam tử » thế nên đôi khi phải vấn kế chữ « phe hấn » chẳng có gì đáng chú ý cả.

3.— Tôi không chú ý đến và chẳng biết phong trào trẻ ấy ra sao? Còn mốt, miễn bàn, « ông bà già » tôi khó lánh lắm. Chiếc áo dài trắng có lẽ là mốt mới không bao giờ đi vào quên lãng trong đầu tôi.

4.— Tôi nghĩ cố gắng là đến thế nên thích nghề gì nhất định là được chẳng phải băn khoăn.

5.— Ước vọng một điều duy nhất: Hòa Bình. Còn với những người chưa quen biết tôi xin họ bỏ giây phút mơ mộng đi. Cái cửa sổ để cho nhà thoáng khí chứ chẳng phải là nơi ngồi nhìn mà cần móng tay. Mơ mộng chỉ khổ thêm, đôi khi bước xuống cầu thang mà vẫn tưởng là thăm cỏ nhưng trượt thì khổ đấy.

VÂN QUỲNH THÚY SAN
16 tuổi, Học sinh.

1.— Vấn đề có thể được coi là « vấn đề lớn » chi phối nhiều thì giờ nhất, ở tuổi của tôi San là mơ mộng, buồn vu vơ, nhớ... « hấn » (thường khi lẫn vào cả giờ học, nhất là lúc... « bí » toán). Đang tìm hiểu nguyên do, có lẽ tại San.. « mới lớn ».

2 — Theo ý San, tình yêu ở tuổi học trò là một cái gì... nên có, nhất là những anh chị « trót » theo ban Toán đến cùng. Để thấy rằng chung quanh học trò bọn mình không phải chỉ có những véctor, những vòng tròn, những hình cônic..., mà còn có cả... bóng dáng của « đối tượng của tình yêu » nữa chứ bộ!. Sự giao thiệp giữa trai và gái cần phải được « thực hiện » nhưng thông thường cái chi... vừa phải, vẫn hơn!

3.— Như San thấy, các phong trào trẻ bây giờ vui thì có vui thật nhưng « hơi loạn » và « đôi khi có lăm lăm thật « khủng khiếp »!

Không hẳn thế, vì còn phải tùy vào sở thích của mình, « mốt » ấy có hợp với mình không? và còn tùy ba mẹ nữa cơ! (tôi tiền và ý kiến)

4.— Vâng! tại San có rất nhiều ước vọng. Riêng San, San muốn nói với những người chưa quen biết là: « Ước vọng lớn nhất: quê hương sớm trở lại thanh bình. Ngoài ra những ước vọng kia thật bé nhỏ, tầm thường, San hy vọng mình sẽ đạt được kết quả tốt ».

HOÀNG NHƯ PHƯƠNG
Học Trò 12A Bán Công Đà Nẵng

1.— Trước những âu lo, sản sóc của cha mẹ, trước những tương lai đang vẽ vời trong trí tư ng tượng, có lẽ trong mỗi chúng ta ai cũng cố tìm một con đường nào để đến được mục đích đó. Tôi nghĩ bây giờ chỉ có mỗi con đường là học hành (?). Vấn đề đó không khỏi làm chúng ta băn khoăn tự hỏi: Ngay mai rồi sẽ ra sao? Dù sao, chúng ta ai cũng hy vọng tìm được những hướng đi mới.

2.— Nếu tôi nhớ không lầm, họa sĩ Ngy Cao Uyên đã bảo rằng : «Ngời họa sĩ của có những kẻ ái mộ mình cũng như một cậu con trai vừa lớn cần có tình yêu!». Bởi vậy không thể nào tình yêu tuổi học trò lại không thể chấp nhận. Nói vậy cũng không phải chúng ta hoàn toàn chú tâm đến tình yêu ; Bởi vì như tôi đã trình bày ở câu một, chúng ta còn phải dự định cho tương lai mình ; nên không thể vì yêu mà xao lãng sự học hành và vì học hành mà quên đi..

Sự giao thiệp giữa chúng ta chỉ nên ở một giới hạn. Không nên bước nhiều hơn. Tình cảm ở tuổi chúng ta rất đẹp nên những cuộc gặp gỡ chỉ nên ở gia đình, trường học hoặc giả một vài nơi đứng đắn.

3.— Có một lần Tuổi Ngọc đã nêu lên vấn đề «Tuổi trẻ cô đơn», (trong bài «Những kẻ khoác hành trang không chỉ hướng» của V.T.C) nhưng vấn đề chỉ được nêu ra và chưa có một giải quyết nào. Tôi nghĩ có thể từ những cô đơn, lạc lõng mà người tuổi trẻ thích làm một cái gì, thích tìm đến đám đông, thích đập phá ở một thành phố, như Đà Nẵng chẳng hạn. Ngoài giờ học tôi chẳng biết đi đâu ! Những nơi giải trí, thư viện, hộp mặt dành cho tuổi trẻ hầu như không có.

Đã nhiều lần người ta đề cập đến tuổi trẻ, kết án này nọ nhưng chẳng ai nghĩ đến nguyên nhân : do đâu ? Và vì sao ? Có một lần tôi xem ở Tivi một chương trình gì đó đã quên. Người ta có nêu ra « vấn đề tuổi trẻ » Và đã được qui vị đó giải quyết là nên cho tuổi trẻ... ăn uống đầy đủ chất bổ như acit amin, photpho v.v... (1) rồi nên nghe âm nhạc (1) Đến

cười, vấn đề tôi thấy cũng chẳng đi về đâu ! Thế mà cũng mất công cho vài vị kỹ sư, bác sĩ và nghệ sĩ.

Mode ngày nay có rất nhiều. Tôi nghĩ chỉ có những kẻ giàu có và không còn đi học mới theo kịp. Vấn đề chẳng biết làm sao .. để có tiền mua quà vật.

Tôi ao ước, ngày nào đó tôi được dạy học. Eo ơi !, ở một tỉnh lỵ nhỏ, một nghề tôi hằng ao ước ; Vì trong một lớp học : thầy giáo sẽ chẳng còn nghĩ đến mưu mô, suy tính này nọ và ở đó chúng ta còn bắt gặp được những tâm hồn ngây thơ, trong trắng của xã hội.

5 — Chúng ta đang chịu đựng những thiệt thòi cả tinh thần lẫn vật chất. Từ gia đình cha mẹ vất vả, học đường thiếu thầy, thiếu lớp cho đến xã hội... Chúng ta chỉ được xem là một vấn đề thứ yếu. Tôi nghĩ chúng ta là người nên không thể là cây cỏ để lệ thuộc hoàn toàn vào mảnh đất : tốt, xấu ? Vào người thợ vườn : Có chăm sóc hay không ? Dù sao sự cố gắng của chúng ta cũng có thể đưa chúng ta đến nơi nào đó khả dĩ ; Tôi nghĩ tuy không vẹn toàn ước muốn, chưa đạt được ý tưởng cuộc

sống nhưng vẫn hơn buông xuôi để tương lai đời mình cho những kẻ khác định đoạt đưa đẩy...

CANG CẬN

18 tuổi trung học Duy Tân

1.— Ở tôi vấn đề lớn chi phối nhiều thì giờ nhất là sự học vì sự học ảnh hưởng tới rất nhiều vấn đề quan trọng : học để được tiếp tục hoãn dịch, học để tiến thân và đồng thời học để tạo được cho mình một kiến thức tổng quát cần thiết.

2.— Theo tôi tình yêu ở tuổi học trò là một cái gì cao đẹp, thánh thiện nhất nếu tình yêu đó không đi quá hạn của luân lý, còn sự giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái nên khuyến khích nhưng chỉ ở một mức độ vừa phải mà thôi.

3.— Các phong trào trẻ bây giờ chỉ là những hiện tượng dễ thương của những người trẻ thế nhưng những người lớn vì không hòa hợp được với giới trẻ nữa nên họ cho đó là lối lãng kỳ quái.

Còn về chuyện theo đuổi một hã ? Tôi chỉ demi thôi.

4.— Có, vì theo tôi nghĩ ở tuổi này ta cần phải chọn một hướng đi để ta có một lý tưởng mà hy vọng thế nhưng nghề nghiệp mà tôi chọn nó đã không làm tôi bận khoản nhiều lắm vì ước mơ của tôi chẳng to tát gì cả: lập một đoàn du ca.

5.— Đối với những người mà tôi chưa quen thì tôi muốn làm quen với họ, còn nói gì với họ hã ? Cái đó hơi khó vì chưa biết họ thích gì thế nhưng chắc là thế nào tôi cũng nói về cái đoàn du ca trong ước mơ của tôi.

TRẦM NHUNG

17 tuổi, N.T.H Đà Nẵng.

1.— Nhung mười bảy tuổi, đối với Nhung « vấn đề lớn » nhất, chi phí nhiều thì giờ nhất đó là việc học. Theo Nhung nghĩ. Chúng ta đang ở vào tuổi vừa lớn nên biết dung giữ tình cảm của mình lại, bây giờ chúng ta cần phải học, học rồi hãy mộng mơ.

2.— Đọc câu hỏi thứ hai thật sự em đỏ mặt nhưng cũng ráng viết để trình bày thiển ý. Về tình yêu ở tuổi học trò Nhung thấy nó thật cao đẹp (lấy kinh nghiệm ở các bạn em đi!) tuy nhiên sự giao thiệp rộng rãi giữa trai và gái cần nên giảm độ ít chừng nào tốt chừng ấy. Ở tuổi học trò, chúng ta hãy nên gặp gỡ nhau trên lĩnh vực học hành, tìm hiểu.

3.— Về các phong trào trẻ bây giờ Nhung thấy ngộ ngộ và dễ thương, nhưng vừa phải thôi. Nhiều khi ở nhà em đang có chuyện buồn ghê gớm, ấy thế mà khoác áo xuống phố nhìn những sinh hoạt của tuổi vừa lớn tự nhiên nổi buồn em « chấp cánh bay xa » thật xa. Với em, chiếc áo dài thanh nhã là bạn thiết, nên chuyện theo đuổi « một » không thành vấn đề. Hơn nữa, sau bao năm « rút kinh nghiệm em nhận ra cái gì thành một sớm muộn gì cũng bị « đề một đề » cả.

4.— Nhung đang học năm cuối cùng của bậc trung học, đôi lúc cũng thấy lòng băng khuâng khi nghĩ đến tương lai cuộc đời. Dự định sẽ học hai phân khoa một lượt và ghi tên nhiều ban học từng chừng chỉ để quên buồn xa nhà hơn nữa để thỏa mãn mộng ước thuở bé khi ở năm đầu trung học, đã chiêm ngưỡng người thầy Việt và một cái gì mê say. Em

không thấy bản khoản lắm vì trong đời điều gì cũng trở thành dễ dàng nếu ta thừa ý chí.

5.— Vào tuổi mới lớn không ai tránh được mơ mộng viễn vông. Những dự tính, ước vọng ở tuổi này không còn đủ chỗ mà đặt đề nữa. Tuy vậy Nhung biết có rất nhiều người đã lãng quên thuở niên thiếu vàng son, hoa gấm nở đầy những dự phóng cho tương lai thường không được đặt ra. Vì lẽ người ta mãi mê theo đuổi lý tưởng yêu hơi kỹ, vấn đề tình yêu trở thành vấn đề lớn nhất đối với họ, và thật sự đã chi phối họ nhiều nhất, bao nhiêu thì giờ vàng ngọc họ đều vung phí vào mục đích đó. Thú thật, những lúc đi học bắt gặp trên đường những người đồng trang lứa với mình như vậy, Nhung buồn kinh khủng vậy đó!! xin có lời kêu gọi: hỡi những người bạn chưa một lần quen biết, xin mau trở lại vị trí của tuổi mình.

NGUYỄN MAI

Tuổi 20, Đại Học Vạn Hạnh.

1.— Vấn đề lớn là «tài chánh». Vì rằng nó thực tế nhất. «Có tiền mua tiên cũng được»

2.— Tình yêu ở tuổi học trò bắt buộc phải

— Dễ thương

— Ngây thơ

— Nhiều mơ mộng

Như tình yêu của Lữ với Cúc Huyền, của Trương Chi với em Ngọc.

3.— Phong trào trẻ ngày nay rất dễ thương, nhưng người ta theo làm cho nó mất đi ý nghĩa.

Không hẳn là tôi quá bận rộn tới chuyện theo «mốt». Nhưng tôi nghĩ chúng ta nên «ở theo thời»

4. Đó là điều mà tôi đã nghĩ đến cách đây 3 năm. Nghề nghiệp là 1 vấn đề làm cho tôi bận khoăn, lo nghĩ rất nhiều.

5.— Không biết phải nói gì bây giờ.

NGUYỄN CHINH.

Tuổi 18, Trường Kỹ thuật Đà Nẵng.

1.— Vấn đề lớn : học hành.

Chỉ phải nhiều thời giờ nhất vì : phải chăm lo.

2.— Tình yêu ở tuổi học trò : đẹp tuyệt đẹp. Chỉ nói học trò đúng nghĩa.

Nên khuyến khích hơn. Có thể những vấn đề mới được đưa đến sự hoàn mỹ.

3.— Không có ý kiến.

Không bận rộn theo đuổi «mode». Nhưng không lạc hậu.

4.—Có. Điều đó làm tôi bận khoăn không ít.

5.— Có nhiều ước vọng.

— Trở thành một kỹ sư để kiến tạo đất nước. Vì thấy nước ta thiếu nhiều kỹ sư và đào tạo cũng rất ít. Đáng tiếc!

— Mong rằng lớp trẻ của chúng tôi khi lớn lên sẽ bước ra ngoài vòng diệt vong dựng mái nhà chung. Không như bậc đàn anh hiện có.

— Nghĩ rằng muốn tuổi thơ có tâm hồn yêu nước, yêu nhà, ta nên cho chúng nghe thường xuyên những bài ca hay trong trường học lúc ra chơi. Tin rằng chúng sẽ có nhiệt huyết. Những bài ca rẻ tiền không còn ngự trị trong tâm hồn non dại của chúng.

bướm

Về cả hai mặt của đời sống, trong thế giới côn trùng, sau ong, bướm là loài được người đời chú ý nhiều nhất. Người ta chú ý đến bướm, chẳng những vì bướm đẹp vừa lãng lợ mà bướm còn có những sắc thái không giống các loại côn trùng khác.

Quan sát một con ong thợ, chúng ta thấy ong có vòi và có túi để đựng nhụy hoa. Quan sát một con ruồi, chúng ta thấy bộ chân ruồi được trang bị một hệ thống ống mút khiến cho ruồi có thể bám chắc trên bất cứ một mặt phẳng trơn trượt hay nghiêng ngửa nào. Khi dùng kính phóng đại để xem xét đôi cánh bướm, chúng ta sẽ nhìn thấy rõ nguồn gốc và cách cấu tạo của những màu sắc hết sức đặc thù kia. Và đây mới là điểm nổi bật nhất của đời sống bướm.

những hình thái biến hóa

Trước khi thành bướm có đôi cánh đẹp để tính chuyện tìm hoa, loại côn trùng trai lơ này đã trải qua 3 thời kỳ biến hóa. Giống như tằm, bướm thoát thai từ trứng bướm. Từ trứng,

LINH VIỆT

sinh hóa thành sâu giống như con tằm. Cũng như tằm, sâu bướm nhả tơ để làm thành kén. Nằm trong kén, sâu bướm biến thành con nhộng như nhộng tằm. Ngủ một giấc dài trong kén, nhộng bướm biến hóa ra bướm rồi đục kén bay ra ngoài để tìm kẻ mưu sinh.

Trứng bướm được bao bọc bằng một lớp vỏ cứng. Trên lớp vỏ cứng, Tào Hóa lại chừa cho trứng bướm một điểm thật mềm. Đến ngày thành sâu, sâu bướm sẽ phá vỡ điểm này để chui ra ngoài. Cũng như hàng triệu loài sâu khác, sâu bướm là một loại côn trùng phá hoại mùa màng từ hoa lá đến cây cỏ do loài người hay thiên nhiên trồng trọt.

Sâu bướm trưởng thành rất nhanh. Sau bốn hay năm lần thay lông đổi da sâu bướm bắt đầu nhả tơ làm tổ. Cũng như tằm, sâu bướm tuyệt thực vào thời kỳ này để chỉ nhả tơ rồi giam mình trong ổ kén để tự biến hóa thành nhộng bướm. Nằm trong kén từ một đến hai tuần lễ hay có khi kéo dài suốt mùa Đông, nhộng mới mọc cánh để biến thành bướm. Trước khi thoát được kén bay ra ngoài, bướm đã phải mệt nhọc lắm mới phá được ổ kén. Lúc này thân bướm còn mềm, cánh bướm còn ướt. Phải chờ ít phút sau, nhờ khi trời sấy khô thân thể, bướm mới vỗ cánh bay lên. Chuyến bay đầu tiên của bướm vẫn thường vụng về. Nhưng chỉ vài giờ hay vài ngày sau, tùy theo chủng loại, bướm cái đã trở thành đàn bà để tiếp tục đẻ trứng và sinh hóa.

Cách kiến trúc

Đôi cánh bướm

Phần kỳ quan nhất của thân thể bướm là đôi cánh. Nói là đôi cánh, nhưng thật ra cánh bướm có đến 4 lá rời nhau được chấp vào thân bướm một cách cân đối. Cánh bướm rất mỏng được dựng trên 1 bộ khung có nhiều bản lề ăn khớp với nhau. Không dùng kính phóng đại mà quan sát, người ta tưởng rằng cánh bướm chỉ là một mặt phẳng nhẵn lì. Nhưng thật ra, cặp cánh bướm được cấu tạo bởi hàng triệu chéc vẩy nhỏ li ti và mỗi vẩy lại được 20 chiếc lá mỏng nâng đỡ. Các lá mỏng này trong suốt như thủy tinh để tùy theo vị trí và sự phản chiếu của ánh nắng mặt trời mà tạo ra màu sắc của đôi cánh bướm. Thêm vào đó, những chất liệu chứa trong cánh bướm cũng giữ một vai trò quan trọng để tạo ra màu sắc. Mặt khác, những chất liệu kia lại tùy thuộc vào đồ ăn hàng ngày của bướm. Tất cả những yếu tố nói trên đã khiến cho đôi cánh bướm không phải lúc nào cũng giữ nguyên những màu sắc từ khi sơ sinh cho đến lúc chết mà có thể thay đổi tùy theo những điều kiện ngoại giới. Con người cũng vậy. Được sinh trưởng trong gia đình sung túc, ăn ngon, mặc đẹp, ít ưu tư thì thân thể khỏe mạnh, da dẻ mịn màng. Cũng con người ấy mà phải làm ăn vất vả, đội nắng dầm mưa, ăn không đủ no, mặc không đủ ấm thì thân thể gầy gò, xấu xí chỉ là một lẽ đương nhiên.

Có bao nhiêu loại bướm

Các nhà côn trùng học đếm được chừng 100.000 loại bướm hiện sinh sống trên thế gian này. Bướm lại được

chia ra làm 2 loài là bướm ngày và bướm đêm. Bướm ngày có thân hình mảnh mai và bay lượn nhẹ nhàng. Mỗi lần nghỉ cánh, đôi cánh bướm ngày được xếp lại, dương cao và dựng thẳng trên thân bướm. Còn bướm đêm, vì chuyên sống về đêm, cho nên bướm đêm thường lẩn tránh mọi loại ánh sáng. Tuy không thích ánh sáng, nhưng thân bướm đêm lại được bao phủ bằng những chất lân quang phát ra ánh sáng. Chính nhờ ánh sáng phản chiếu từ thân thể mà những đồng loại của bướm đêm có thể tránh né nhau mỗi khi vỗ cánh tung bay trong đêm tối đen đặc. Vì sợ ánh sáng cho nên, hoàng hôn và rạng đông mới là thời gian bướm đêm bay đi tìm hoa. Cánh bướm đêm dày, nhỏ và dài hơn cánh bướm ngày. Khác với bướm ngày, mỗi lúc dừng chân, bướm đêm vẫn xòe cánh to tròn như lúc đang bay. Mặc dù chuyên sống về đêm, nhưng bướm đêm không bay ngửa nghiêng, là lướt như bướm ngày. Đường bay của bướm đêm thường là đường thẳng hay đường cong như đường đạn bắn đi từ một bích kích pháo. Vận tốc bay của bướm đêm rất nhanh. Bướm đêm có thể bay đến 50 cây số trong một tiếng đồng hồ.

Bướm phát sinh từ thời kỳ nào ?

Có chừng 4.000.000 loại côn trùng hiện đang sống chen chúc với mọi loài trên trái đất này. Một con ruồi có thể đẻ 700.000 trứng và một con ong chúa ra đời đến 2.000.000 trứng rồi mới chịu chết. Nếu trứng của cả 4 triệu loại côn trùng kheng vì lý do này hay biến cố khác mà bị ung thối

(Tiếp theo trang 64)

NGUYỄN THẾ trả lời

nguồn gốc

Xin cho biết chữ G.I (chỉ lính Hoa Kỳ) do chữ nào viết tắt mà ra, nguồn gốc của chữ Yankee chỉ người Hoa Kỳ, chương Tự Do của Hoa Kỳ có đề cùng chỗ với Tượng Thần Tự Do không ?

CAO VĂN MỸ (Đà Nẵng)

— G.I: Chữ Government Issue viết tắt, khởi sự chỉ những gì chính phủ cấp phát cho một người quân nhân như súng ống, mũm mền, quần trang, quân phục... Vì những đồ cấp phát này đều bền bỉ, chịu đựng được mưa nắng nên dần dần G.I trở thành một tính từ chỉ sự chịu đựng phong sương, và đó cũng là đặc tính của người quân nhân. Rồi từ nghĩa đó, người ta quen dùng chữ G.I để chỉ quân nhân Mỹ nói chung, không kể cấp bậc. Nhưng trên thực tế, nói từ G.I là người ta nghĩ ngay tới cấp binh sĩ của Mỹ, vì trong bất cứ quân đội nào thì người binh nhì cũng là những người phải chịu đựng cam khổ nhiều nhất.

YANKEE: Đối với người ngoại quốc thì chữ Yankee chỉ người Mỹ

nói chung. Nhưng tại Hoa Kỳ thì Yankee chỉ những người sanh quán tại Miền Bắc nước Mỹ. Về nguồn gốc, chữ Yankee thì đã từng có nhiều giả thuyết được các nhà ngôn ngữ học tranh luận sôi nổi và cho tới nay cũng chưa ngã ngũ ra sao cả. Sau đây là những giả thuyết chính về nguồn gốc chữ Yankee.

a) Yankee do chữ Jan Kees tiếng Hòa Lan (Jan tương đương với John một tên thông thường của người Anb; Kees là phở mai). Theo giả thuyết này, những nhà thực dân Hòa Lan ở Nữ Ước đã dùng chữ Jan Kees để gọi một cách khinh miệt những người di dân gốc Anh sang lập nghiệp lại vùng Connecticut (gọi là dân ăn «phở mai» cũng như ta gọi d ầu rau là «dân rau muống» hay «dân rá sống» vậy). Về sau trong cuộc nội chiến của Hoa Kỳ, phe miền Nam cũng dùng chữ đó để gọi phe Bắc, và do sự phiên âm, Jan Kees đã trở thành Yankee (Jan theo tiếng Hòa Lan được đọc là «Yan»).

b) Yankee do sự phiên âm của chữ Janke tiếng Hòa Lan mà ra. Jan tương đương với tên Johnny dùng để gọi người John một cách thân mật hoặc người mà mình coi là đàn em.

c) Theo giả thuyết thứ ba Yankee do sự phiên âm của chữ Jengees là cách đọc chữ «English» của người Da Đỏ.

— Không, quả Chương Tự Do và Tượng Thần Tự Do không liên hệ gì với nhau cả. Quả Chương Tự Do nặng hơn một tấn, tượng trưng cho nền độc lập của Hoa Kỳ. Chương được treo tại Tòa Nhà Độc Lập ở tỉnh Philadelphia thuộc tiểu bang Pennsylvania. Chương này đã được đánh lần đầu tiên vào năm 1776 khi Bản Tuyên ngôn Độc Lập được ký kết, và khi Hiến

Pháp Hoa Kỳ được ban hành vào năm 1787. Còn Tượng Thần Tự Do thì tượng trưng cho quyền tự do và những triển vọng tốt đẹp đối với những người di dân tới Hoa Kỳ. Tượng do dân tộc Pháp xây tặng dân tộc Hoa Kỳ trên một hòn đảo ngoài cửa biển Nữ Oa vào năm 1886.

giải thưởng nobel

Xin cho biết rõ về giải thưởng Nobel:

— Giải thưởng thiết lập từ năm nào?

— Có mấy loại giải thưởng?

— Cơ quan hay tổ chức nào phụ trách tuyển chọn?

— Những vụ nổi tiếng về giải Nobel.

HOÀNG VĂN NHÃ (Gia Định)

Giải Nobel được thiết lập theo di chúc của nhà bác học về hóa học Thụy Điển là ông Alfred Bernhard Nobel (1833-1896), người đã chế tạo được chất nổ Dynamite. Lợi tức do các bằng sáng chế của ông tạo nên, được cơ quan Nobel (Nobel Foundation) quản trị và đài thọ các giải thưởng hàng năm.

Giải Nobel được thiết lập từ năm 1901, hằng năm tổ chức long trọng lễ phát giải thưởng vào ngày 10 tháng 12 là ngày giỗ của ông Nobel. (Ông từ trần ngày 10-12-1896).

Có tất cả 5 giải Nobel cho mỗi năm dành cho những địa hạt sau đây:

- Vật lý
- Hóa học
- Sinh lý học và y học
- Văn chương
- Hòa Bình.

Giải thưởng gồm có một huy chương vàng, một chứng chỉ và một số tiền mặt số tiền này thay đổi tùy theo lợi tức của Nobel Foundation, nhưng trung bình thì số tiền mặt này khoảng 70.000 Mỹ kim. Về mặt tinh thần, lễ di nhiên được giải Nobel là một vinh dự rất lớn lao đối với người được chọn lựa.

Cơ quan (Nobel Foundation) không có thẩm quyền nào trong việc tuyển chọn người được lãnh giải, mà chỉ

có nhiệm vụ quản trị về mặt tài chánh.

Mỗi giải thưởng do một tổ chức riêng biệt phụ trách tuyển chọn:

— Hàn Lâm Viện Hoàng gia Thụy Điển về khoa học phụ trách ngành Lý Hóa.

— Viện y Khoa Giải phẫu Caroline của Hoàng Gia Thụy Điển phụ trách ngành Sinh Lý Học và Y Học.

— Hàn Lâm Viện Thụy Điển chăm giải văn chương.

— Một Ủy Ban do Quốc Hội Na-Uy chỉ định, phụ trách tuyển chọn người lãnh giải Hòa Bình.

Các giải Nobel có những đặc điểm sau đây:

— Giải thưởng có thể phát cho nhiều người (Thí dụ trường hợp giải Vật Lý năm 1903 được trao cho 3 người là Ông Bà Curie và Ông Becquerel).

— Có năm không cấp một trong những giải thưởng vì không có ai xứng đáng trong lãnh vực liên hệ.

— Giải thưởng có thể trao cho một cơ quan. Đây là trường hợp thường xảy ra đối với giải Hòa Bình.

— Các giải thưởng Nobel đều được trao tại Stockholm thủ đô Thụy Điển, ngoại trừ giải Hòa Bình được trao tại Oslo, thủ đô Na-Uy.

Có những vụ sau đây đã đặc biệt gây được nhiều chú ý của mọi người:

— Bà Marie Curie được trao hai giải Nobel về vật lý (1903) Hóa Học (1911),

— Ông Linus Pauling cũng 2 lần lãnh giải: một về Hóa Học (1954), một về Hòa Bình (1962).

— Năm 1958, văn sĩ Nga Pasternak phải từ chối không nhận giải Nobel về văn chương vì lý do chính trị.

— Năm 1963, văn sĩ Pháp J.P. Sartre từ chối không nhận giải văn chương.

Năm 1970, văn sĩ Nga Alexandr So zhen'syn đã khước từ được Stockholm để nhận lãnh giải văn chương.

NGUYỄN TUẤN ANH

HỒNG THỊ ÁNH MINH (Ba Xuyên).

Cháu hãy chịu khó tập luyện thường xuyên cách ăn nôi cho đồng đặc, thí dụ như mỗi tối bỏ ra 1 tiếng đồng hồ diễn thuyết một mình. Khi nói chuyện với ai hãy cố gắng tập trung tư tưởng, bỏ hết mặc cảm, và cứ chậm rãi mà phát biểu tư tưởng của mình. Dần dà sẽ thành thói quen và tật « cà lăm » của cháu sẽ biến mất lúc nào không hay.

LÊ UYÊN

Không có loài « sâu » ăn răng như cháu thường thấy mấy thầy bán thuốc đau răng ở hè phố hay bị đồng bào lo động đau cháu ạ! Muốn răng khỏi sâu, đánh răng 2 lần 1 ngày chưa đủ. Sau khi ăn phải rửa răng và súc miệng cho kỹ. Đừng dùng đồ quá nóng hay quá lạnh, nhất là đừng ngậm kẹo ngọt luôn miệng. Khi răng bắt đầu bị lung cháu phải chạy ngay tới Nha Sĩ để trám liền, vừa để trị răng hư vừa để ngừa không cho lây sang răng kế bên.

NGUYỄN LAM (Gia Định)

1— Trước khi rách cháu cách xóa những vết xâm trên cánh tay chú cố gắng đoán thử những chữ đã gây cho cháu sự phiền muộn. Chắc cũng không ngoài mấy câu sắc mùi cải lương: «Người hùng cô đơn», «Trái tim róm máu» «Tứ hải giai huynh đệ» ... theo nguyên tắc có 2 cách: hoặc phá hủy phần da đã xâm chữ, cách này chắc chắn sẽ để lại một vết sẹo to hay nhỏ tùy theo sự khéo tay của y sĩ chuyên khoa, hoặc xâm chồng lên trên hàng chữ cũ 1 vết xâm màu trắng hay vàng. Cách thông dụng nhất là sau khi sát trùng kỹ lưỡng miền da xâm chữ bằng chất Iode, người ta chích thuốc tê Cocain rồi đốt điện để gây ra 1 vết phỏng nhẹ đủ để lột vết da đã xâm chữ. Bằng vết phỏng bằng Ambrine. Cứ hai ngày thay bằng một lần. Sau chừng một tháng vẩy sẽ bong ra và để lại một vết sẹo mờ. Một cách khác là xâm chồng lên theo kiểu của Dofourmentel bằng chất Blanc D'antimoine.

2— Cháu nên tập bơi, chơi bóng rổ, bóng chuyền, hoặc nhảy dây sẽ được toại ý.

HOÀNG (Cái Răng)

1— Cháu nên đi chụp ngay 1 hình phổi xem có bị lao không? tạm thời uống Somacort, Alginon, Néo Ticinil Calcium cho khỏi đau nhức. Thoa chỗ lưng đau bằng Baume Solar.

2— Thoa 2 chấu bằng Cortibion sau khi rửa sạch bằng Phiso'ex.

3— Thuốc nào để quá lâu cũng bị hư chẳng cứ gì thuốc đau mắt cháu ạ.

NGUYỄN NGŨ (Châu Đốc)

Khi đến tuổi dậy thì, ở nam giới nhờ kích thích tố sinh dục Testosterone ta sẽ mọc râu bề tiếng v.v.. Đó là những triệu chứng của sự trưởng thành, kéo dài suốt cuộc đời cho đến lúc già và không bao giờ chấm dứt để trở lại trạng thái con nít cả. Tôi tự hỏi lý do gì đã làm cho cháu mặc cảm? Chẳng lẽ cháu lại cứ thích « bú ti » mẹ hoài hay núp mãi dưới bóng cha sao?

NGUYỄN VĂN ĐÔNG (Sài Gòn).

Bệnh viện đã cho cháu biết đúng sự thật. Theo chú nghĩ cháu bị đau thận (Néphrite Chronique) nặng đấy. Không thể coi thường. Nếu không đư giả nên đi nằm bệnh viện miễn phí Chợ Rẫy để các Bác sĩ tìm cho ra căn bệnh mà điều trị cho. Điều cần là phải nghỉ ngơi, hoàn toàn không làm việc nặng. Không ăn muối, nghĩa là ăn nhạt. Ăn thịt, khoai tây, rau sống, hoa quả, phở mát, bơ, đường, bánh lát, uống thật ít nước (1 lít mỗi ngày) uống Théobromine, nước râu ngô (bắp) rất lợi tiểu, Orthosiphon hoặc các thuốc lợi tiểu có thủy ngân. Chú nhắc lại tốt nhất vẫn là đi nằm nhà thương ngay.

MÃ PHI HẢI (Quảng Ngãi).

Bệnh đau thắt lưng của cháu tiếng Pháp gọi là Lumbago, do sự đau nhức các bắp thịt thắt lưng gây ra. Thủ phạm có thể là bệnh phong thấp các đốt xương sống. Không phải do thận sinh ra như chú nghĩ. Uống Aspirine, Alginon, Bétalgine hay Soracort sẽ bớt. Ngoài ra có thể chích Novocaine 1/200 hay Thiodocaine vào các bắp thịt dọc 2 bên cột xương sống. (Chỉ có y sĩ mới có đủ thẩm quyền để chích như vậy). Chúc cháu mau lành.

UYỀN (Sài Gòn).

Đã biết gan mình yếu, cháu phải tránh táo bón bằng cách ăn nhiều rau, trái mọng bằng đu đủ, kiêng đồ mỡ,

sào nấu nhiều, trứng, thịt, (á... Uống Ormoby), Chophytol. Nếu mắt ngủ có thể dùng Nubarène mỗi tối 1 viên.

NGUYỄN HUY (Sài Gòn).

Nếu đã 16 tuổi mà cháu chưa hề tiếng, mọc râu thì quả là hơi bất thường. Lúc nhỏ cháu có bị quai bị (Oreillons) và biến chứng sung ngọc hành (Orchite) không? Trong trường hợp chẳng may này, muốn thoát khỏi tình trạng « đẹt » đáng buồn cháu phải tới 1 y sĩ vừa đề vấn đề vừa đề khám và thử nghiệm 1 cách đặc biệt mới mong có hy vọng trở thành nam nhi đúng nghĩa.

THÚY QUỲNH (Sài Gòn)

Cháu không nói rõ cụ thể đó nổi lên ở riềm mí mắt ngay dưới gốc một chiếc lông mi hay giữa mí mắt. Trường hợp trên là bệnh Orgelet, thông thường được điều trị như sau: Rửa mắt 4 lần mỗi ngày bằng nước Bori-quée 10 0/0 hay Optroex hay Solutricine, nhỏ Solufon'amide rồi bôi lên mí mắt Pommade à l'oxyde Jaune hay Pommade Sulfamide, Pénicilline, Terramicine v.v.... Khi nhọt đã chín, y sĩ sẽ dùng dao mổ rạch nhẹ 1 đường để nặn mủ và lấy cái nhân ra.

Trường hợp sau là bệnh Chalazion đó là bứu của hạch Mei'bomius, thường không sung nhiều.

Lúc đầu có thể bôi Pommade:

Iodure K

à 3

Iodure Pb

Axonge Benzoinée 40.

Nếu bứu không xẹp, phải nhờ y sĩ nhẩn khoa cắt bỏ. Nếu bứu làm đỏc và sưng to thì phải mổ khi đã chín giống như 1 Orgelet.

đôi mắt người ngày ấy

PHƯƠNG QUỲNH

Tôi gặp người con trai ấy trong một cuộc trại hè do nhà trường tổ chức. Ít khi được phép đi chơi cả ngày như thế nên hôm ấy tôi chẳng khác gì một con chim non vừa được thả ra khỏi cái lồng tù túng của một gia đình nghiêm khắc. Tôi tìm tòi chuyện trò với những đứa bạn của mình, chân đi mà cứ ước có một đôi cánh để bay lên khoảng không tự do kia thôi. Hai chiếc xe bus của trường đưa chúng tôi lên đường ra Vũng Tàu, trên ấy tôi đã thoáng thấy một đôi mắt quen thuộc thường gặp vào những giờ tan học, đôi mắt mà tôi đã có lần bảo với Mai, đứa bạn thân, là dễ thương. Mọi việc đã bắt nguồn từ đó và cho đến ngày nay tôi vẫn chưa quên được.

Lúc ấy tôi bỗng bỏ rơi tất cả bạn bè, luôn cả con bé Mai đang say sưa chỉ cho tôi những khu rừng cao su thẳng tắp. Đôi mắt có một sức thu hút lạ thường và tôi đã bị người ta thôi miên mất rồi. Đôi mắt! Tôi không thể diễn tả hết cái dễ thương, cái đáng yêu của đôi mắt đen thật đen ấy, tôi chỉ nhớ hai hàng mi người dài, thắm thắm. Suốt khoảng đường tôi như người mê ngủ ngồi cạnh đứa bạn rất thân của mình mà về liền thoảng mọi ngày đã biến đâu mất, tôi nóng bừng mặt khi hai ánh mắt giao nhau và ngược ngược quay đi vì anh cũng đang nhìn tôi. Ra đến Vũng Tàu, sau những phút tập hợp và điem danh, mọi người được phép tắm bể. Tôi và Mai thử nhỏ đến giờ chỉ quanh quất ở Sài Gòn nên chưa hề biết bơi đành thả bộ quanh bãi, trên những hạt cát bé bỏng. Người nằm trên cát, đôi mắt ấy lại làm tôi bối rối. Đang nói cùng Mai tôi bỗng thốt lên những câu vô nghĩa và rồi ngẩng người ra, chẳng biết mình vừa nói gì. Mai trở mặt lên nhìn tôi. Mi có hiểu đâu, một sợi mây hồng vừa vương vào mắt ta, nó nằm lì trong đấy làm cho ta ngọt ngọt nhưng ác

thay ta lại không muốn rời nó mi ạ, nó mang đến cho ta những cảm xúc lạ lùng mà từ nhỏ đến giờ ta chưa hề thấy được. Khi dùng bữa trưa, tôi không dám ăn nhiều như tạt cổ hũ ở nhà là tranh ăn với lũ em, một cặp mắt thỉnh thoảng vẫn quay sang tôi kia. Người rất ít nói chẳng bù những « ồng » đứng bên cạnh, miệng mồm cứ ba hoa không ngớt, chính vẻ đặc biệt ấy lại làm tôi có cảm tình với người hơn. Ô hay! hôm nay sao tôi lạ thế này? Người ta có quen biết với mình bao giờ đâu. Cả hai chỉ mới gặp nhau qua ánh mắt trong vòng mấy đơn vị thời gian bỗng nhiên tôi thấy... mếu người ta, tôi ngượng cho mình và tự nhủ: « mình là con bé vừa xi vừa vô duyên nhất nước ». Có ai hiểu được tâm trạng tôi trong lúc này không?

Lên Thích ca Phất đài vô tình tôi và Mai đi sau người có đôi mắt đen ấy, người bất chợt quay lại và có lẽ đã trông thấy con bé có cột tóc này giờ vẫn hay nhìn mình. Miệng người dường như nở một nụ cười nhẹ. Tôi cúi gằm xuống đất miệng lí nhí những gì với Mai mà nó nghe cũng không rõ nữa. Chúng tôi dừng lại ở tầng nhất. Trước nhìn ra phong cảnh bao quát của Vũng Tàu, tôi chỉ thấy một vùng trời xanh, nước xanh. Xanh biếc như những tình cảm đang trào dâng trong tôi vậy. Tôi thán trách người, này giờ tôi có để tâm trí ngắm cảnh đẹp đâu. Đi vô vùn vùn vòng tôi và Mai xuống. Tôi muốn dừng ở cổng Thích ca Phất đài. Để làm gì? Có lẽ để chờ một người, nhìn một đôi mắt. Lúc xuống, người lại nhìn tôi mỉm cười. Người ngồi ngoài kia, trong vùng bóng mát của mái hiên một quán nước; tôi đứng trong này, chịu đựng cái nắng cháy da của Vũng Tàu bất động ngắm đôi mắt, đôi mắt trên khuôn mặt ấy thôi. Người làm cho tôi quên cả cái nóng nữa đó. Có lẽ người ta sẽ cười tôi, nhưng rồi không làm sao cưỡng lại sức thu hút lạ thường ấy. Đến giờ sinh hoạt ở câu lạc bộ thanh niên Vũng Tàu, tôi được sắp ngồi trên người, vắng đôi mắt ấy tôi như thiếu thốn một cái gì. Giờ sinh hoạt cũng từ theo thời gian mà trôi đi một một cách nhanh chóng. Hai chiếc xe bus lại mang chúng rời xa thành phố cùng âm thanh rì rào của những đờn sòng, gió đang trò chuyện cùng nhau. Rồi Vũng Tàu đã biến mất qua một khúc quanh. Tôi lại ngồi trên, còn người dưới đám nam sinh ồn ào. Suốt khoảng đường về tôi oán thờ gian, đi sao nhanh thế không biết nữa. Gặp nhau trong thoáng chốc rồi chia tay, ngày hôm nay chỉ có thể thôi sao? Cảnh vật trước mắt đã phủ phàng đáp câu hỏi của tôi, đôi mắt người vẫn lặng lẽ. Chiếc xe đã vượt hết khoảng đường Vũng Tàu — Sài Gòn và nó sắp sửa trả chúng tôi về khoảng sân trường trống vắng của ngày chủ nhật. Khoảng sân có cây to, bóng mát mà chúng tôi đã từng dẫm chân lên mỗi ngày. Lại tập họp một lần chót trước khi về. Người bên kia, tôi bên đây. Hai mắt vẫn nhìn nhau, tôi đọc trong ánh mắt ai một nụ cười buồn già biệt. Tôi phải làm gì trong giây phút này đây? Thế rồi tôi cũng phải tạm biệt người con trai có đôi mắt nhưng đen ấy, mỗi đứa đi về mỗi ngã đường. Từ đó về sau khuôn mặt và đôi mắt người vẫn hiện lên với tôi trong những giấc mơ ngẩn ngứ. Tôi yêu đôi mắt và khuôn mặt ấy thật rồi. Hai đứa vẫn thỉnh thoảng gặp nhau, những giây phút đó cũng chỉ quá ngắn như cuộc gặp gỡ

(Xem tiếp trang 64)

T Ư K É T U Ō N G

My bực quá « định mắng » nó một trận. Nhưng My nghĩ tội gì phải phí lời. Ngày mai sẽ vào lớp nói tội kia nghe. Cả bọn đón đường chọc « thẳng cư xá » cho nó mắc cỡ chẳng dám bẻ mắng tới trường nữa. My nghe tiếng móng ngựa gõ lóc cóc, tươi hẳn lên. Quả nhiên chiếc xe ngựa đó trở tới đầu ngã ba. My đi nhanh và vẫy người xa ích. « Thẳng cư xá » đạp xe theo, nhưng My đã đã leo lên xe ngựa ngo xuống cười mũi với nó. « Thẳng cư xá » vội quay xe lại, đi mất.

My không có ý định về nhà. Chỉ lấy có đề khỏi phải ngồi lại với Cúc Huyền mà nghĩ đến Lũy. Như thế là có lỗi với sự vô tâm của mình. My thương Cúc Huyền hơn bao giờ hết. Cũng như, My bắt đầu thương cho chính mình. Cái khoảng thời gian có lại ở phía sau, quả thật mệnh mông, bất ngát. My sẽ làm gì?

— Đi đâu thế cô?

— Ông có chạy qua hết những con đường không?

Người xa ích cười:

— Tôi chạy từ sáng tới giờ rồi. Một quá bây giờ định về nghỉ ngơi.

— Ông cho tôi tới đường Huyền Trân Công Chúa đi.

Nếu ông xà ích bằng lòng chạy qua hết những con đường thì thú biết mấy. My thích ngồi trên xe ngựa một mình, quay ra phía sau nhìn con đường chạy lùi lại với cây cối nhà cửa, nền trời. Cùng một lúc nghe tiếng chân ngựa gõ ròn rã trên đường. Cùng lúc với mưa rất nhỏ và thu rất vô tình, làm thành nỗi buồn như khói vậy.

Giờ này ra biển một mình. My suy t reo lên với ý nghĩ của mình. Phải lắm. Ra biển một mình. My nói với người đánh xe :

— Cho tôi ra chợ đi ông.

— Tôi cũng về đó đây.

chín

My vén mấy cọng tóc ướt nước. Chiếc xe ngựa chạy qua những con đường vắng. Hình như chỉ có mưa và lá cây. Buổi chiều tàn tạ ở đâu không thấy bóng mặt trời.

Cũng chuyến xe này, những ngày trước Đã đưa Lũy tới đây. Bất ngờ và bàng hoàng như một giấc mộng. Ngày trước, tiếng nói như vang từ một cõi nào rất xa xăm. Khoảng thời gian đó không ước định được. Chỉ nhớ lại trong từng vuông kỷ niệm. Và kỷ niệm chắt ngất trong hồn Lũy. Buổi sáng trời mưa lất phất nơi bến xe. Khi những con đường của thành phố thân yêu (và thù ghét) này còn im ngủ với gió rét của trận bão từ xa thổi về. Lũy ngồi trong quán một mình, điều thuốc thở khói trên tay và ly cà phê nóng trên mặt bàn. Cái bóng của Lũy ngả xuống, âm u, như những chiếc ghế ngồi nằm khuất trong góc quán. Và tiếng kèn xe vang lên, quen thuộc, bàng hoàng như một lời gọi. Lũy đó. Một ngày như mọi ngày. Và một ngày như một ngày thuở trước. Với chiếc va ly nhỏ, với lòng đầy ấp kỷ niệm bước lên trong ánh đèn chao đỏ của chuyến xe sớm nhất rời thành phố. Những ngày lang thang với anh Hoán. Những cuốn sách bỏ dở, và lại những dự định. Lũy thêm đặt lại bước chân êm đềm của ngày nào xuống con đường mưa xanh mát của thị trấn. Phải như thế là đã ngày xưa rồi hay không? Lũy nhớ nhung từng nụ hoa, từng cánh lá, chút ánh nắng chiều vàng tươi quanh ngôi trường của Cúc Huyền. Đôi khi, trong mùi thơm của que diêm vừa bật lửa xong, Lũy cũng có thoáng nghe mùi thơm của những giọt nước mắt. Mùi hương tóc dẫm trong mưa. Cái thị trấn mơ hồ xa xôi đó, ở trên một lộ trình đắp đầy những mỏ và trắng đầy những nhựa xanh kỷ niệm. Sách vở, xếp lại với lãng quên và mùa thu như một người tình cũ, trở về. Mang sẵn cái hơi ấm cở hồ như buổi sáng thức dậy bởi bóng đèn quên không tắt trên đầu giường. Lũy với ngăn ấy thứ trở lại thị trấn vàng, ngày xưa, không tiếng động. Lũy muốn im lặng. im lặng tất cả, để chỉ một mình người thanh niên ngơ ngác trước cổng trường con gái, trước những ngã đường không có bằng tên. Cúc Huyền được thấp sáng trên đầu điều thuốc, nồng nàn như hơi khói bay. Lũy được quyền trở lại, trong mùa thu vừa chớm, như thế hay không?

Xe qua những chỗ cũ. Lần này, dù xa xôi trong ngày tháng. Nhưng trí nhớ giúp Lũy không trở thành một người lạ mặt. Những gì mơ hồ, dần dần

trở nên rõ rệt trong mắt Lũy. Cái cầu kia, những sợi giây điện và những con chim. Như vẫy tay reo mừng chào một người bạn cũ. Lũy nghe hơi gió lướt sau gáy tóc, có thể là tiếng nói mơ hồ của biển, nói với Lũy rằng, khi những bước chân ta trở về, tiếng sóng như vỗ nhẹ vào tim. Và tim đau từng khúc tình ca. Lũy làm sao trấn át được những xôn xao khi nhìn thấy một bầu trời nghiêng xuống dáng rừng xanh xa, một loài mây trời nào đó, vàng tươi của kỷ niệm. Thị trấn êm đềm nằm im trong tầm mắt của Lũy. Và đó, là nơi Lũy trở về chứ không phải là nơi Lũy làm người quay lại.

Những cơn gió biển nghe lạ lùng. Cây hai bên đường cũng một màu vàng như nắng. Thứ nắng chiều tà của một bầu trời nặng, thơm hơi nước. Và của mùa thu khắp nơi. Qua khung cửa xe Lũy nhìn về phía trước, xế một góc những mái nhà nhuộm nắng vàng hoe, nổi hẳn lên màu đất nâu đỏ của đồi, những con dốc dẫn ngược lên chân trời. Chiếc xe vượt qua từng khoảng đường, đưa Lũy tới dần thị trấn. Ngồi trên cao nhìn xuống, cảm giác chơi vơi như một người bay bằng đôi cánh nhẹ. Phía thị trấn, là một vùng sương mù lơ mơ. Buổi chiều nắng chưa hết sương mù đã xuống, lay bay như bụi. không khí của thành phố Lũy thật sự chìm mất, khép kín với những ngày lang thang. Hành khách trên xe rộn ràng, họ sửa soạn lại những thứ ở dưới chân. Lũy không có gì để sửa soạn cả. Cái va ly với mấy bộ quần áo. Và lần này, với một ý định lưu lại nhà chị Thục một thời gian dài.

Xe vào tới cái cổng lớn, ngăn ranh giới của thị trấn và con đường liên tỉnh hành khách xuống gần hết. Chỉ còn một số ít người ngồi lại vào thẳng trong bến. Lũy ngồi một mình trên cái băng dài, nhìn xuống lề đường. Phía trong lề những ngôi nhà nằm dưới cây. Sân là một khoảng đất cao cỏ lác đác vàng. Người ta phơi những mảnh là Thốt Đốt. Bụi đỏ vật vờ trước một đám trẻ con ngơ ngác, ngó lên. Không khí làm Lũy nhớ quê nhà. Nhớ một chuyến xe vào buổi chiều giáp Tết. Lũy cũng ngồi trên cao nhìn xuống những con đường đất bụi đỏ mù. Cảnh vật và người như yên lặng, vắng vẻ, trong cái nôn nao nồng ấm của cuối năm, của tàn phai ngày tháng cũ. Lũy cũng thấy người ta phơi những mảnh lá dừa bện, trên đống những cái bánh trắng mỏng, trắng đục sửa soạn cho ngày mừng một, đầu năm mới. Lũy băng khuâng với hình dáng ngôi nhà cổ kính của mình. Cửa một thời niên thiếu xa bay, lơ lửng trong trí nhớ, xe bỏ hành khách xuống, rồi tiếp tục chạy vào thị trấn. Giờ này Lũy muốn nhắm mắt, hình dung ra những con đường, những góc phố và cả những thứ tưởng chừng xa cách lắm mà cũng gần gũi lắm. Nhưng Lũy không nhắm mắt được. Lũy ngả đầu sau thành ghế dựa, muốn thanh thoi trên những xao động mãnh liệt trong lòng. Cũng như lần trước Lũy lên không ai hay biết. Lũy thích như thế, để nghĩ đến những bất ngờ về phía những người thân quen. Và Lũy bước xuống xe với con đường quen thuộc mở ra trước mắt.

Lũy ném những bước chân thật nhẹ trên đường. Bờ sông vi vút hơi gió và sương lại ngó thấy ở xa. Lũy đi qua một ngã tư, xuống con dốc, thấy học trò từ phía dưới đạp xe lên. Vào giờ tan học buổi chiều, con

đường ngập tràn màu đồng phục của học trò tỉnh lý. Lũy đoán trường Cúc Huyền cũng vừa tan. Nhưng khi đi qua trường, trước cổng chỉ còn vài người. Chưa lần nào Lũy nhìn rõ được dãy hành lang dẫn đến lớp học của Cúc Huyền. Lớp học của Cúc Huyền phải là một căn phòng đẹp nhất, có cửa sổ mở ra hướng sông, để Cúc Huyền nhìn mây trời, nhìn cây lá bên ngoài. Đôi mắt ấy, ngày xưa, làm cho trí trấn này bực nhưng trên những con đường, và những con đường như có tâm hồn.

Lũy đi về phía Huyền Trần Công Chúa. Tấm bảng chỉ tên đường vẫn chưa được gắn lên. Con đường hình như tỏa ngát hương thơm. Đi được một khoảng, Lũy ghé lại hàng thuốc lá mua một gói thuốc. Que diêm nóng ấm lòng bàn tay. Không, hình như có một hơi ấm khác đang vây lấy trái tim Lũy, làm hơi thở Lũy nóng ấm, như một vật nặng chiều đầu trên ngọn cỏ bên vệ đường. Lũy ngừng lên. My đứng phía sau Lũy từ bao giờ, cặp ôm ngang ngực, đôi mắt không tinh ranh như ngày nào. Lũy thoáng trông My như một người khác, một thay đổi chắt lìa bao nhiêu thời gian ở phía trước. My yên lặng như thế một lúc lâu. Và Lũy cũng im lặng như thế một lúc lâu. Cuối cùng Lũy ném diếu thuốc, cười :

— My đi học về ?

My khẽ gật đầu. Lũy hỏi :

— Cúc Huyền về trước chứ không cùng đi voi My à ?

Đôi mắt My tối lại, ngó xuống. Lũy cười, trên :

— Hai người giận nhau nên không đi cùng à ?

— Không phải thế.

— Hay Cúc Huyền không đi học ?

— Không phải thế.

— Cúc Huyền đâu ?

My lắc đầu. Đôi mắt ấy đã long lanh. Lũy đoán có một chuyện gì đó xảy ra cho tình bạn của hai người. Ngày trước, chả bao giờ Lũy thấy My buồn. Lúc nào thấy My cũng cười, đùa nghịch và tinh ranh như một con chim sẻ. Đôi mắt ấy đã long lanh, chỉ một lần này. Lũy thấy được, như một điều gì thật bất ngờ.

— My về nhà ?

— My lại gật đầu. Hai người cùng đi thật chậm và im lặng. Đứng ra Lũy thích nói chuyện trong lúc này. Bao nhiêu ngày đã thấy đi như là ở nơi đây. Lá vàng rậm dưới chân, trong lễ cỏ. Hẳn là phải có bao nhiêu điều để nói và để nhắc nhở. Nhưng trước thái độ của My, Lũy ngần ngại.

— My có chuyện buồn với Cúc Huyền ?

My bật khóc. Những tiếng khóc nhỏ làm cho Lũy tê điếng vì bàng hoàng.

— My không nói gì cả ?

— My không biết nói làm sao bây giờ. Lũy về nhà chị Thục sẽ rõ.

Lũy cười :

— Bí mật nhỉ ?

— Không phải chuyện vui đâu mà Lũy cười. Lần này trở lên Lũy vô tình ghê, không biết gì hết.

Lũy quơ tay một vòng, giải thích :

— Lũy mới vừa xuống xe. Đi tới đây. Có biết chuyện gì đâu mà My trách ghê quá.

— Không phải trách, mà Lũy phải biết.

— Nhưng biết chuyện gì. My khó ghê nơi ?

My ngó Lũy :

— Đã bảo không phải chuyện vui đâu mà Lũy đùa hoài. Về nhà chị Thục Lũy sẽ biết.

Lũy im lặng. Con đường đã thưa người và mất dần những tiếng động. Qua một vài ngôi nhà có rào xanh phía ngoài, Lũy ngó thấy màu hoa vàng hực hồ bên trong. Mùa thu đã rơi rất nhẹ trên đường, trước khi Lũy đến đây. Màu hoa như một dáng trời chiều, muôn thủa, của cô đơn và của cái đã mất. Lũy nghe như có mấy con sóng nhỏ làm xao xác trong tâm hồn mình. Qua một ngã tư, phải chia hai đường. Lũy về nhà chị Thục, My đi xuôi theo con đường về phía dưới. Lũy nói :

— Ngày mai My ghé nhà chị Thục chơi nhé.

My lắc đầu :

— My không dám đi ngang bờ hồ nữa.

— Sợ Cúc Huyền gặp hả? Đừng lo. Lũy lên đây là huê hết. Lũy sẽ giảng hòa cho hai người. Giận nhau làm gì, buồn thấy mờ.

— Không phải giận nhau. Vì còn gì nữa đâu mà giận.

— My hôm nay thấy thay đổi và có vẻ bí mật.

— Lũy về nhà chị Thục sẽ biết.

My quay đi. Lũy kêu :

— Nhưng mai My có tới chơi không ?

— Ngày mai My có ở ngoài biển. Lũy ra đó sẽ gặp.

Lũy cười. Đường về nhà My hai bên nở đầy hoa trong rào cây xanh. Ở tháp chuông nhà thờ cao, bầy chim bồ câu tung cánh bay lên như một cây dù lớn, che lấy nắng trên đầu My. Lũy thấy những cái bóng xám của bầy chim in phía dưới mặt đường, lướt nhanh qua và trở về cho một bãi nắng đầy, trải khắp một vùng cây xanh hoa vàng và những ngôi nhà mái ngói đỏ.

Lũy nghe hơi gió mát từ phía hồ thổi tới. Nắng chiều reo ở dưới chân và Lũy nghe chính những bước chân của mình ném rơi trên đường. Có một cảm thông nào nơi những bước chân và ý nghĩa của một người trở lại? Lũy lắng nghe tiếng móng ngựa gõ từ phía bên kia bờ hồ vọng tới. Một lúc chiếc xe ngựa hiện ra, xám ngoét in trên nắng thành một cái bóng lớn. (Còn tiếp)

CỬA TIỆM BÁN TỪ CÂY KIM
ĐẾN CHIẾC PHI THUYỀN

đoán mộng

- Nếu các bạn nằm chiêm bao thấy:
- Cửa nhà mở rộng : điềm may
- Cầm dao giết người : điềm tử
- Đờ dờ dính vào mình : điềm
- Mình đi chung với phái nữ :
- Vợ chồng đánh nhau : điềm
- Đi vào chùa miếu gặp thần
- Mặt trời hay mặt trăng lặn :
- Ánh sáng rọi vào nhà : điềm
- Nhậu nhệ : điềm sắp có ấu đả.
- Cây khớ đâm chồi nảy lộc :

CUA ĐÌNH (Cần Đước)

khóai sĩ

— Chuyện một anh chàng làm
biếng, nhưng rất khóai thiên hạ kêu
mình là « sĩ », chẳng hạn văn « sĩ », thi
« sĩ », họa « sĩ ». Một hôm, đang ngủ,

anh ta mơ thấy ông bụt hiện đến và
cho anh một điều ước mơ. Anh chẳng
bỏ dịp may :

— Thừa bụt, bụt hóa phép cho con
thành một người « sĩ ». Thí dụ bác sĩ,
văn sĩ..., « sĩ » gì cũng được, miễn có
« sĩ » là con khóai.

Bụt cười « hiền hậu » :

— Được! Mai con đi về hương
này (Đồng Đé) con sẽ được « trung sĩ ».

LƯU THẢO (Tuy Hòa)

khăn tay

— Vua Richard II của nước Anh
(1367-1400) sanh đẽ tại Pháp cưới « ô-t
công chúa Pháp 7 tuổi năm 1396 là
« người đã sáng chế ra khăn tay ».
Vua đã ra lệnh « cắt vải ra thành từng
miếng nhỏ để cho nhà vua cầm trong
tay để lau chùi và làm sạch mũi ».

STANN

chuyện xe hơi

Tại Hoa Kỳ người ta vừa đem bán
một chiếc xe hơi rất lạ.

Nó chỉ chạy được khi các người
ngồi trong xe buộc giầy lưng an toàn
thời.

LƯU HƯƠNG (ghi)

kỷ nguyên thời gian

— Lịch sử loài người được chia
làm 3 nguyên : Thượng nguyên, trung
nguyên và hạ nguyên. Chúng ta đang ở
thời Hạ nguyên. Mỗi nguyên dài 129.600
năm, được chia ra làm 12 hội : Tý, Sửu,
Đần, Mão, Thìn, Tỵ, Ngọ, Mùi, Thân,
Dậu, Tuất, Hợi. Mỗi hội dài 10.800 năm

— Đầu hội Tý, khi trong nhẹ nổi
lên, mở mang ngôi trời, có Nhật,
Nguyệt, Thần, Tinh, gọi là Tứ Tượng
(Thiên Khai ư Tý).

— Qua hội Sửu, khi nặng đực động
tại lộn xuống làm ngôi Đất, có nước
lửa, đất, đá, cây cỏ gọi là ngũ hành
(địa tịch ư Sửu).

— Đến hội Dần, khí âm dương
hiệp theo hóa sinh muôn vật và loài
người, mở đời Bàn cổ (nân sinh ư
Dần)

TAM ANH (Qui Nhơn)

bạn có biết

— Chiến hạm Chen er-Nimitz của
Mỹ to nhất thế giới và chạy bằng
nguyên tử lực trọng tải 95.000 tấn, đặc
biệt có một trái tim nguyên tử chạy
lên từ 15 năm không cần ghé bến.

— Hai đảo Hokkaido và Honshun
bên Nhật cách nhau 110 cây số
đường biển, dĩ nhiên khi cần liên lạc
người ta phải dùng tàu thủy hoặc phi
cơ. Để tiện việc giao thông mấy ông
nhà nước bèn cho làm một đường xe
điện ngầm dưới bển để bà con cô bác
Nhật đi lại với nhau, công tác phí
tồn tới 900 triệu đô la, con đường
ngầm này được xem là số dách trên
thế giới.

— Không quân Mỹ vừa chế tạo ra
được một khi giới mới có thể xử
dụng trên một vệ tinh để phá hủy các
vệ tinh khác tới tận công bắt ngờ,
khi giới này được cấu thành bằng tia
sáng Laser có Gaz nhằm gia tăng nhiệt
độ khi giới đó lấy tên là « Spade ».

MỘNG BÌNH THANH ghi

cái nhất

Theo cặp mắt thẩm mỹ của giới
hào hoa, « gái đẹp nhất là gái Trung
Hoa. Giới trang phục đứng đắn và
sang trọng nhất là Anh cát lợi về
phái Nam và Pháp, về phái nữ.

VI TI LI (Khánh Hội)

vài hoạt động của loài người

Cứ mỗi phút qua, toàn thể con
người trên thế giới đã :

- hút hết 3.000 ký thuốc lá
- uống hết 60.000 tách cà phê
- ăn 50.000 ký thịt, 50.000 cái
trứng, 50.000 ký muối, 400.000 ký
khoai tây, 500.000 ổ bánh mì và
1.000.000 ký đường.

Cũng trong 1 phút, trên thế giới
xảy ra :

- 3.500 vụ trộm cướp
- 1 vụ ám sát
- 500.000 lá thư gửi đi.

TAM ANH (Qui Nhơn)

xuất xứ vài loại trái cây ở Việt nam

— *Chôm chôm*, loại trái này do
các lính mục Pháp đem ở quần đảo
Indonésie đến.

— *Trái măng cầu xiêm* : Do Đức
cha Miche lấy ở Mỹ châu về năm 1852.

— *Trái Sabotier* (sa bô chê) : do
cha Gernet lấy ở Mỹ năm 1890.

— *Trái sầu riêng* : cũng do cha
Gernet lấy giống ở quần đảo Indonésie
sang.

— *Trái mận saké* do ông Louis
Pierre nhập cảng và phân phát giữa
khoảng năm 1833-1905.

thử nếm

Muốn thử xem nếm có độc hay
không, ta hãy làm như sau : Lấy một
ít nếm với ít miếng hành tây rồi đun
sôi, sau đó, gắp miếng hành tây lên,
nếu những miếng hành đó màu đen
hơi xanh xanh hoặc đen nâu là nếm
độc.

KIỀU GIANG

gia vị

Gia vị đắt nhất là Crocussativus
tức safran ở Địa Trung Hải. 32.000
cánh hoa mới được 1 cân Anh.
Giá bán lẻ ở Âu Châu là 34 dollar.
Quý và hiếm nhất trên thế giới là cà
cưỡng Việt Nam. Trong thời chiến giá
bán là 100 dollar một lượng ta.

P.T. VÂN ANH

cáo lỗi

Vì không làm kịp các bản kềm
nên ngày khai mạc Hội Chợ Cười
trong cửa tiệm CPTN phải hẹn lại
kỳ sau. Thành thật cáo lỗi cùng quý
bạn vàng và xin quý vị về nhà đánh
răng cho thật kỹ để triển lãm trong
kỳ hội chợ tuần tới.

Này các đấng ý ơi

— Nếu các đấng ý có du lịch qua Ý ĐAI LỢI vào dịp giao thừa, thì tôi xin khuyên : nên đội nón sắt, và mặc áo giáp đi nhá. Vì tục lệ xứ này kì lắm, cứ vào giao thừa là họ sẽ gom góp lại tất cả những đồ cũ, hư, như chai bẻ, song móp, ly, chén bẻ, đem lên lầu, và tung ra ngoài đường, qua những cửa sổ nhà họ, với mục đích là xả xui mà thôi ! ! chẳng may mà... có đấng ý nào «lỡ đại» đi ngang thì... hậu quả sẽ vô cùng—e nhỉ các đấng ý!

LÊ ĐỔ MAI HOÀNG (siu tìm)

xem tướng... mắt

Mắt là cửa sổ của linh hồn ? Nếu đúng vậy thì ta thử làm «một phát» tìm hiểu cái «cửa sổ» ấy.

— Mắt tròn: ngay thẳng, tốt bụng. Tuy nhiên người có mắt tròn thường là người lừa, hay mơ mộng viễn vông. Còn mắt tròn mà nhỏ : óc đa nghi và tính ranh.

— Mắt cách xa nhau : giàu tướng trọng hay bị lôi cuốn vào những việc không thể thực hiện được, những người này rất kín đáo trong tình cảm.

— Mắt gần mũi: quí quyet, mưu mô. Biết chế ngự mọi hoàn cảnh, ít dẫn thân vào những công việc khó thực hiện.

— Mắt nhỏ sâu : tính ranh, xảo trá, người có tính không lối, tâm địa không ngay thẳng.

NGỌC VĂN (Tân Uyên)

cây hút máu

Ở Nicaragua (Trung Mỹ) và Bắc Mỹ có thứ cây thường thông rễ xuống để bắt các con vật vừa tầm nó quán lên hút máu. Khi con vật hết máu, cây kỳ lạ này mới chịu nhả ra. Giống cây này giống hệt cây nhơ nhưng không có trái và được thổ dân ở đó gọi là cây rắn. Ở Bắc Mỹ loại cây này còn ăn cả thịt con thú ngoài việc hút máu ở dưới gốc, có những lá tiết ra một mùi để hấp dẫn loài khỉ.

NGUYỄN THỊ LƯƠNG (Đà Lạt)

tặng cho con sâu răng

Bạn Ngọc nào mà bị đau răng, muốn cho khỏi, mà không cần đến Nha sĩ thì hãy tự chế thuốc ni mà dùng.

— Hãy lấy vỏ cây nhãn, rửa cho sạch, rồi đem ngâm nó vào rượu (rượu gì cũng được), ngâm độ 3 tiếng (bạn nào hay bị nhức răng thì nên ngâm sẵn cũng được) rồi lấy nước rượu đó mà ngâm, cứ 3 phút lại nhả đi và ngâm miếng khác, chừng hai hay ba lần là hết. Cam đoan sẽ khỏi ngay.

TT.VÂN. (St.Thomas)

mẹo vặt

Nồi canh bị mặn, mẹ sẽ mắng dữ lắm hỉ ? Mau mau gọi củ khoai tây bỏ vô sẽ hết mặn liền à.

TÂN UYÊN

các bạn có biết

— Theo nhà Vật Lý học Hoa Kỳ Holmes, quả địa cầu mà hiện nay ta sống đã thọ được 3.350 năm.

— Một hãng Đức quốc tại Seld đã sản chế một bộ đồ ăn gồm 1000 chiếc cần vàng, trị giá là 18 triệu quan. Người đặt mua bộ đồ ấy là... vua ION SEDUD.

— Nghề thanh nhã nhất trên đời có lẽ là nghề cô bán nệm ở Hoa kỳ. Đến giờ làm, cô bán hàng chỉ cần ngồi trên mấy tấm nệm nhưng, êm ấm, nhún lên nhún xuống cho khách hàng nhìn xem để kích thích cho họ mua. Và để kích thích được khách, cô bán hàng phải là một thiếu nữ đẹp và tất nhiên phải ăn mặc lộng lẫy.

VI TI LI (Khánh Hội)

CPTN nhận mua bán đổi chác tất cả các loại hàng cũ mới cam đoan mại rất mau.

bạn biết chưa

Các bạn có biết rằng chiều cao của ta bằng khoảng cách giữa hai đầu ngón tay giữa khi ta đứng đang thẳng hai cánh tay không ?

TÊ HÁT

phân công

Danh ca Camso đã nói : người Pháp sinh ra để đặt nhạc, người Ý để hát, người Đức để hòa nhạc, người Anh để thưởng thức và người Mỹ để tốn tiền đi nghe.

nội trợ giỏi

— Ba đừng có thấy làm lạ vì cây kèn « harmonica » của ba có một âm thanh « nghệt mũi » vì má đã lấy nó để cạo vỏ ca rốt sáng hôm nay.

TÂN LAN (ghi)

cho học trò

Có khi nào đi học về, bạn bực mình vì thấy có nhiều vết mực nguyên tử trên áo chàng ? (Có thể vì mấy nhỏ bạn sau lưng đang mơ mộng nên quệt bậy vào !) Chỉ cần dùng cùn 90 độ mà lấy là khỏi ngay. Nhớ để một miếng giấy thấm dưới vải để tránh sự lan rộng của vết mực.

ÁO VÀNG

nhớ tên người

Người sáng chế ra loại đèn an toàn dùng dưới hầm mỏ là nhà hóa học Anh Sir Humphry Davry (1778-1829).

sức nóng là gì

Sức nóng là sự luân chuyển của nguyên tử và điện tử trong những chất ở thể dẫn, khí và hơi.

STANN' ghi

lời thề

Samuel Baldwin chết ngày 20-5-1736 ở Limington, Anh, đã được vớt xác xuống bển theo lời yêu cầu của chính ông. Lý do : bà vợ ông thề sẽ khiêu vũ trên mộ ông.

STANN' ghi

kiến vàng ơi !

hãy gửi về K V câu hỏi mà bạn hỏi ai cũng bị chê là ngờ ngẩn.

HỎI.— Kiến Vàng ơi ! «Thình không» mà có một tên kiến chui vào lỗ tai Nghiệp và «phá phách» thì làm sao bây giờ ?

NGUYỄN VĂN NGHIỆP (Xóm Củi)

ĐÁP.— Một cuộc mạo hiểm táo bạo. Hãy bôi một chút phốt phốt ở vành tai để gọi kẻ làm đường trở về.

HỎI.— K.V. ơi ! khi người ta trèo cây si ở nhà mình thì làm sao hỏ ? Có nên nhờ không ? Nhờ thì tội nghiệp lắm ! hay là đợi khi nó leo cao rồi cho nó té xuống ?

CHÂN THY

ĐÁP.— Đừng tội nghiệp nếu không muốn để cây si bắt rễ ăn sâu. Lúc nó đã leo cao, kẻ té có thể không phải là hân, mà là bạn không chừng. [Đừng đùa với tình yêu nhé cô bé.

HỎI.— Kiến Vàng ơi ! Cái cảm giác khi «được» đi «tàu bay giấy» nó ra làm «siêu» hả Kiến Vàng ?

DIỆP ĐÌNH LIÊN Chợt lón

ĐÁP.— Nó lằng lằng, nó «sướng rên mé điu hiu», nó phồng mũi to bằng quả cà chua rồi nó rút xuống đất «bịch» một cái. Tính cả người, y như ta uống chanh đường, cạn ly nhai phải hạt chanh.

HỎI.— K.V. ơi ! Làm sao biết được dân «húi cua» nào đã thật lòng mến mình, trong khi vẫn có hàng lọ anh theo mình hỏ.

LỆ TÌNH (Sàigòn)

ĐÁP.— Hãy quay lại một góc 180 độ nhìn thẳng vào mắt hân một cái. Chàng nào cúi xuống, ta biết. Chàng nào cứ trân trân nhìn mình, hãy quay trở lại, góc 180 độ rồi đứng trước thẳng bước.

mua vớ

Muốn đi mua vớ mờ chả biết chân mình đi vừa đôi nào thì rắc rối ghê các bạn nhỉ. Vì chả nhẽ tụt giày ra để đo à, răng mờ dị hợm rứa. Cát Hạ xin mách ví các bạn một kế là: Cứ nắm bàn tay lại, xong lấy vớ bắt từ đầu đến gót đo xung quanh bàn tay. Nếu vớ vừa khít ví tay thì cũng vừa khít ví chân mình đi. Cam đoan mờ.

CÁT HẠ

thất bại và đau khổ

- 1.— Đừng sợ thất bại vì:
— Thất bại lần thứ nhất: cần thiết vì nó luyện chí khí.
— Thất bại lần thứ nhì: có lẽ sẽ giúp ích và — Thất bại lần thứ ba: nếu bạn trỗi dậy được bạn mới là một người.

R. Bazin

- 2.— Người hỏi! Có bao giờ người hiểu rằng sự thất bại làm cho người cao cả hơn lên?

Barlo

- 3.— Sau khi thất bại, cuộc đời của con người mới thực sự bắt đầu.

J.P. Sartre

- 4.— Cảnh khổ, sự thất bại là một nấc thang cho bậc anh tài một kho tàng cho người khôn khéo và là một vực thẳm cho kẻ yếu hèn.

Balzac

- 5.— Cái gì làm cho ta buồn khổ chính là một kho tàng rất quý.

P.De. Ravienau

- 6.— Ai chiến thắng mà không hề chiến bại?

[Ai nên khôn mà chẳng dại đời lần.

TỔ HỮU

KIM OANH ghi

con số

— Cứ mỗi cái hít vào, người ở thành thị đem vào mình 125 triệu hạt bụi! Trong vòng 65 năm, cái mũi lược được lối 25 kí bụi!

VƯƠNG THỊ VŨ DUNG (ghi)

quí bờ có biết?

Khi một người sống lâu được 80 tuổi, thì giờ dùng vào việc học, làm việc, ăn, ngủ, đi chơi v.v... như sau:

- Thi giờ để ngủ 27 năm.
- Làm việc về sách kể 13 năm.
- Thi giờ dùng để ăn uống 6 năm.
- Những cuộc du hí, tiêu khiển 4 năm.
- Thi giờ lãng phí 5 năm.
- Thi giờ ốm yếu, nghỉ ngơi 10 năm.
- Thi giờ đi lại, du lịch 6 năm.
- Công việc học tập 3 năm.
- Công tác xã hội 2 năm.
- Tắm gội, rửa mặt 2 năm.
- Tập thể dục 1 năm.

(MAO KÊ CÔN)

tại sao nước mắt có vị mặn?

Nếu lúc nào bạn cảm thấy muốn vui bớt nỗi buồn (bị rotin vào mộng chẳng hạn) thì tự đừng nước mắt cứ lưu thông để tìm gặp nỗi « tâm sự ». Lúc đó bạn cảm thấy nước mắt có vị mặn vì: Trong nước mắt có chất muối tựa mồ hôi nên có vị mặn. Ngoài ra, nước mắt còn chứa chất đường và dẫn bạch tinh. Nhưng đáng kể nhất là chất lysozyme, một thứ đường có khả năng giết chết các vi khuẩn và làm chúng tan biến thành mây khói.

Mặn đến thế mà người Nga cứ cho rằng:

« Trong nước mắt của người đàn bà nhà hiền triết chỉ hấy toàn là... nước lạnh ».

Vui quá bạn nhỉ!

TY TY NGỌC YẾN (Cần Thơ)

triết lý vụn

Dựa theo P.Félix Thomas trong cuốn L'éducation des sentiments ta có thể nói vui sướng hay đau khổ của tình yêu chỉ là một trong những triệu tế bào vui và đau khổ khác. Rồi nó sẽ bị đồng hóa theo thời gian.

THƯƠNG NHÂN

trong nhật ký của Quỳnh

truyện dài: ĐINH TIẾN LUYỆN

177

Nói thế song tôi vẫn vui bước theo anh (nghĩ tới mà mắc cỡ, chả nhẽ đi sau, nhưng đi song song thì không, tôi đi cách anh một chút bên tay phải và sau anh nửa bước. Tại sao thế nhỉ, tôi nhớ là tôi đã bối rối lắm). Tôi đâu có con mắt để thưởng thức tranh, tôi bảo thế. Viễn nói, điều đó đâu có khó, thật ra chỉ là lười. Quan niệm về cái đẹp ai mà chả có. Tôi bắt Viễn chỉ cho tôi cái hay, cái đẹp của bức tranh mà Viễn khen nhưng anh bảo; nhiều khi cái đẹp đâu có phải dễ phân tích, cái phân tích « nhà nghề » thì không đến lượt chúng ta, nếu không muốn làm lẩn. Viễn bảo có điều anh biết chắc chắn đẹp mà không bị ai phản đối là điều ngay ở bên cạnh anh đây nè. Tôi dậm gót giày mạnh một cái, Quỳnh phản đối đầu tiên đấy, cực lực phản đối. Chúng tôi ngồi uống nước ở cái bàn sân sau của phòng triển lãm với ông bạn họa sĩ của Viễn. Viễn giới thiệu tôi là em gái (Cái tiếng « em gái » sao mà nó... vô duyên thế, nhưng cái vị trí của tôi, bên Viễn, như bây giờ, tôi không lấy thế làm khó chịu lắm) các ông con

178

trai, họ đấu chuyện với nhau ghê gớm quá: Ông Viễn này cũng đâu hiền lành gì, tôi nghĩ vậy, gán cho ông cái tiếng con mọt sách thì thật tội nghiệp. Tôi đợi Viễn « có ý kiến » về mái tóc mới cắt, mãi tới lúc về anh mới ghé vào tai khẽ nói : Trông nhìn hẳn ra. Tôi lại bĩu môi.

Về nhà tôi đặt cái ví, sách vở trên bàn rồi ngắm hồ mắt một lúc lâu. Tôi muốn nằm ngủ một giấc, một giấc dài và chắc là sẽ mơ thấy đầy hoa. Một cánh đồng ngập hoa, anh ơi. Tôi thấy ngọt môi và cứ muốn nhắm mắt mãi. Tên Viễn âm hưởng trong hơi thở nhẹ nhàng. vậy học tôi mỗi lúc. Tôi muốn viết thật nhiều, nhưng chữ mà em tưởng viết ra sẽ đẹp lắm, Viễn ạ.

chủ nhật 19-9

Tôi nhớ đã có một lần tôi ngủ mơ thấy Viễn, lần đó tôi chẳng dám chép lại trong đây, bởi dạo đó tôi « ngu ngơ » quá. Một bước chân hơi dài một chút tôi đã sợ hụt hẫng, tôi đã vội sợ là mình đi quá nhanh.

179

Những kẻ hay lo sợ không đâu, vừa bước một bước đã nhìn lại một bước, suốt đời lao đao, chẳng làm được chuyện gì cả hay là suốt đời chỉ để do dự trước mọi ngưỡng cửa. Tôi có biết điều ấy. Năm nay tôi hơn mười sáu tuổi, tôi đã « có quyền » để được biết, được nghĩ nhiều tới chuyện tình yêu chẳng ? Và thế nào là tình yêu, có lẽ bây giờ tôi, tới cái tuổi mà bắt đầu « dò dẫm khám phá ». (Chú Thái, sau mỗi tình... chảy rã ra như nước đá, chú đã nói một câu thắm thía, đối với tình yêu người ta suốt đời là kẻ dò dẫm và khám phá) hầu như tôi vẫn chưa hiểu gì. Từ khi tôi thấy Viễn. Anh đến với tôi bằng một ngưỡng cửa nào, thân thiết từ bao giờ, sau vài lần hờn dỗi vu vơ, tôi có thấy những bước chân lạ trong tâm hồn tôi đang đan hoa. Những lần gặp Viễn, tôi bị cái hình ảnh anh theo tôi cả ngày hôm ấy, cả ngày hôm sau. Đôi lần mở cuốn vở ra chưa viết được chữ nào đã lại thấy Viễn, Viễn cúi đầu, Viễn viết. Viễn nhìn tôi, Viễn nói chuyện. Đôi mắt anh Cái mái tóc lười chải của anh. Có lần tôi đã phải đập khẽ cây viết chỉ xuống mặt

180

bàn để có một tiếng động nhỏ đánh thức tôi, để đuổi Viễn đi, âu yếm : Ơ hay, anh làm ơn đi chỗ khác cho Quỳnh học chữ. Viễn đi được một lát rồi Viễn trở lại. Viễn lý quá. Mi khéo mơ mộng ghê đi ấy Quỳnh ạ, nhớ là cuối năm nay mi có một kỳ thi. Tôi phải nài nỉ cho Viễn đi xa, thật xa. Song Viễn lại trở về trong giấc ngủ thăm tôi. Đêm qua tôi mơ thấy Viễn. Tôi thức mà nhiều khi cũng như mơ, lẩn lộn tất cả. Nên khi ngủ mơ, đôi lần tôi cũng chỉ nghĩ là mình ngồi yên lặng một lát, thức dậy vẫn chỉ hơi ngơ ngẩn một chút khi chân vừa chạm vào mặt đá lạnh, rồi tỉnh ngay. Viễn đã đưa tôi tới một cánh đồng, nhiều hoa lắm. Viễn nắm tay tôi và nói yêu tôi. Tôi yêu Quỳnh, Quỳnh giống em gái tôi nhiều lắm. Tôi run rẩy, tôi không nói với anh một lời nào, suốt cánh đồng rộng, đầu tôi đập trên vai anh. Tôi mơ, tôi nhìn thấy cả tôi, thấy cả anh, hai đứa đi song song bên nhau, y như tôi coi trên màn ảnh (một lần, tôi còn nhớ một cảnh trong phim, người con trai và người con gái mỗi người ở một phía, cùng chạy tới và ôm nhau hôn giữa

trong nhật ký của Quỳnh

181

cánh đồng rộng, cỏ ngập ngang người. Rồi họ đi dạo bên nhau, trong buổi chiều) Tôi không ưa những hình ảnh vẽ ra trong tiểu thuyết, đôi trai gái đi dạo bên nhau mà nói chuyện suốt cả quãng đường. Cái không gian ấy phải là không gian yên lặng, quý giá. Một lời nói, bất cứ một lời nào cũng thừa, cũng vô nghĩa. May quá tôi ngủ mơ tôi đã gặp, tôi gặp anh, không ai nói nhiều. Chỉ một câu nói ngắn ngủi của Viễn cho những bước chân hoa của chúng tôi đan lấy nhau. Thế cũng là quá đủ. Sao tôi muốn ngủ mãi, nhắm mắt lại mãi cho giấc mơ ngọt ngào ấy kéo dài suốt từ tháng năm này cho tới tháng năm khác không ngơi nghỉ. Chẳng phải người ta ngồi ngậm sâm mãi mà sống nhắm mắt mãi để mơ mộng được. Dù là một buổi sáng chủ nhật đẹp, tôi nằm lười lười trên giường được một lát rồi cũng phải bò dậy, bước xuống những bậc thang và thấy tất cả mọi người trong nhà.

Buổi chiều thay nước trong chiếc bình hoa ngoài phòng khách tôi chia lại một bông cầm chương trắng chưa nở đem cắm vào chiếc ly nhỏ

rồi vác lên phòng mình. Thế là cũng hết cả buổi chiều. Tôi ngồi lần thân ở bàn học và chăm chú cắt những móng tay cho thật khéo, ấy thế mà cắt cả vào da thịt, đau đến phát khóc lên được. Tôi quăng chiếc cắt móng tay lại góc bàn rồi lấy cây viết chì viết vào cuốn vở nháp.

Thời khóa biểu cho Viễn : Thứ hai, thứ ba... chủ nhật hay bất cứ ngày nào trong tuần, giờ nào trong ngày Quỳnh cũng sẵn sàng mời anh tới. Nhưng xin anh nhớ cho những giờ giấc này : ở trong lớp khi nghe giảng bài và về nhà lúc ngồi vào bàn học, anh để cho Quỳnh học. Cuối năm nay thi, Quỳnh không muốn dẫm vở chuối. Quỳnh khóc, liệu anh đỡ được không. Những lúc tới trường, tan trường hay lúc ngồi rửa bát, giặt giũ, trước khi ngủ... nói chuyện với anh một lát thì được, nhưng anh đừng để cho Quỳnh thành một con bé ngớ ngẩn anh nhé, kỳ lắm cơ. Chẳng có gì xí hổ bằng nghe thầy giáo, cái chị ngồi ở gần cửa sổ kia kia, mở vở ra ghi bài đi chứ, mơ mộng chi mãi vậy. Cả lớp cười em, anh biết không.

trong nhật ký của quỳnh

Cái «thời khóa biểu» của tôi đã đi quá giới hạn của nó. Tôi đỡ bưng mặt khi tôi nghĩ là mình vừa viết thư. Thư cho Viễn. Anh yêu. Viết hai chữ đó thôi, đủ nôn nao cả người: Tôi nhớ mấy câu thơ mà có lần tôi đã chép ra và đã thuộc. *Em chưa buồn vì chưa yêu đắm đuối. Chưa hẹn hò vì chưa có tình nhân. Chưa viết thư đâu vì chưa có ai mong. Dù vẫn ước làm người yêu một thuở.*

Viết mãi còn miên man mãi. Tôi đi ngủ thôi. Chiều qua ông Uy về phép, chiều nay trở vào quân trường, chưa đủ một ngày, ấy thế mà cái phòng ông ấy đã ngập lên. Khi đi ông ta khóa cửa phòng dặn tôi, bồn phận của cô. Có thu thì chắc cũng phải để chiều mai. Tôi có lắm chuyện để kể về ông ta, về bà Hạnh. Những chuyện mà nhiều khi tôi thấy cần phải mắng mình một câu, con bé này tò mò quá, để mình yên tâm, khỏi mắc cỡ.

thứ hai, 27-9

Từ đầu năm học không đưa nào trong lớp đề ý, trừ nhỏ Thanh biết rõ mọi chuyện về Nga tuyên bố : Con Nga đã lấy chồng. Cả bọn bò ra mà cười. Chúng tôi cho đó là một trò vui. Nga 18, như thế kể là quá sớm. Nga bỏ học lặng lẽ chẳng đưa nào trong lớp khám phá ra. Tôi nói với Lệ, như vậy sao, mau như vậy sao. Như một điều kỳ cục. Lệ vả cái điệu sành sỏi, (dù sao nàng cũng hơn tôi tới 3 tuổi), ở vào một hoàn cảnh rồi sẽ thấy một điều hợp lý. Tôi nghĩ ngợi lung tung nhưng điều ấy chẳng đi tới đâu. Có một điều tôi chắc chắn là, khi bước xuống cuộc đời, mọi chuyện sẽ chẳng dễ thương như trong lớp học. Bây giờ tôi phải học. Tôi mong rằng, như tôi vẫn thường nhắc tôi, mai một mình đừng là một thứ an phận quá ở trong xó nhà, Chị Quyên vẫn là một cái cơ để tôi thắc mắc về tôi nhiều.

trong nhật ký của quỳnh

thứ năm, 14-10

Vài tuần lễ nay tôi cảm thấy bình thường. Việc nhắc nhở tôi, tôi vẫn thường phải lật cái «thời khóa biểu» cho Viễn xem : Giờ học đề học, ngồi vào bàn phải học. Tôi đóng khung đó như công thức Toán phải học thuộc. Học trò đôi khi vẫn không học thuộc, ham dẫn đầu óc đi chơi đâu đâu. Tôi không tới thư viện thường vì buổi chiều tôi đã nghỉ học sinh ngữ. Viễn cũng thế, ít khi chúng tôi cùng tới mà gặp nhau. Sự thất thường làm lắm lần tôi bút rùi không chịu được. Tôi muốn gặp anh mà mỗi lần bước lên những bậc cầu thang thư viện là mỗi lần hồi hộp. Không biết hôm nay Viễn có tới. Không biết Viễn có muốn gặp mình thường không. Sự có mặt của mình có nghĩa lý gì nhỉ. Thế là tôi bán khoán. Nhưng không sao cả, tôi đã lấy lại được bình tĩnh ngay, khi Viễn đến nhà thăm tôi.

(Còn tiếp)

BỒN CÁT TUỔI THƠ

(Tiếp theo trang 8)

Pháp. Nhưng bây giờ bà muốn cho chúng theo học trường học Việt. Bà bảo :

— Không nói giấu gì cậu, bà cụ thân sinh ra tôi chỉ có một mình tôi thôi. Mấy đứa cháu phải được gây dựng cho cần thận, cụ tôi muốn thế.

Tôi bắt đầu những buổi học vào ban sáng.

Căn nhà đó nằm sát ngay bên một phố nhỏ toàn người Ấn cư ngụ. Nhà có một tầng nhưng chủ nhân đã cho cất về phía sau một căn gác xép nhỏ. Giữa những mái ngói đen sạm và vòm cây cao của khu nhà yên tĩnh căn gác nhỏ vượt lên bé bỏng yên phận. Tôi kê chiếc bàn học cho hai đứa nhỏ về cửa sổ phía đông. Chúng tôi thường bắt đầu buổi học vào lúc mặt trời lên độ con sào. Căn gác thật giản dị tường trắng trơn. Chiếc giường vải của tôi kê sát tường và gối đầu bằng một gói sách, chiếc va-ly nhỏ để trên đầu giường. Ba chiếc ghế con ôm lấy ba mặt bàn bỏ trống. Những tường vôi vàng sẫm đã cũ kỹ lắm. Trên những ô cửa sổ đã có rêu và vài thứ cây nhỏ mọc bám vào. Chúng tôi làm việc bình thường. Tôi ít đi ra ngoài. Rồi sau nghe lời khuyên nhủ của bà chủ—bà thường lên thăm tôi vào lúc tôi sắp đi ngủ—tôi yêu cầu bà đánh thức tôi để tôi đi dạo ngoài công viên. Những người Ấn thường cầu nguyện từ sớm tới cho đến khuya. Buổi sáng người đưa sữa tươi đập xe đến sớm đều đặn như cái đồng hồ. Anh ta bao giờ cũng bấm chuông khoảng năm giờ làm tôi thức giấc và bà chủ cũng dậy khi đó. Tôi mặc áo cánh rồi trở ra công viên. Những ngọn điện đường đã tắt hết. Có ít người lác đác trên phố vắng. Công viên còn vắng lặng, tôi đi trên những con đường rải đá cuội phủ ít nhiều lá khô rơi rụng. Tôi tiến về phía những bậc gạch lớn trơ trẽn giữa bồn hoa màu tím. Những hàng cây xanh được cắt gọn gàng. Trong một khoảng vườn hình bầu dục có một giàn hoa giấy màu đỏ thắm, hoa rụng rơi bời. Một hồ cát, nơi những trẻ nhỏ đến đây làm bánh, xây nhà. Tôi đi dạo một vòng công viên, những cánh hoa mùa nắng gầy và khô khan tóe điếm cho bộ mặt công viên.

Có hai người phu mặc áo đen đặt những nhát chổi đầu tiên khua buồn trên lối sỏi. Tiếng kêu khô nhỏ và âm trầm. Bụi bay quần lên rồi lắng xuống. Người phu ngừng tay ngáp nhiều lần. Tôi trở về khu vườn bầu dục, chọn tấm ghế đá gần nơi có hồ cát.

Tôi nghe thấy một hồi còi xe lửa rúc ở phía xa trong thành phố. Người phu già đã nghỉ tay quét đang ngồi ăn mì.

Tôi nghĩ đến bạn bè mà thấy rỗng không. Hương nằm ở bệnh viện. Thư đi làm đêm cho một giàn nhạc. Hoài sửa bài nhà in. Toàn kèm trẻ. Hoành bỏ đi buồn ở biên giới. Vịnh chạy hàng sách và Thành mới chết hôm nào... Chúng tôi bám lấy cuộc sống bằng những sợi giây mỏng manh nhất. Và tôi vẫn thường thầm hỏi : giữa một tình trạng như thế này sao mình không bỏ đi ?

Chị tôi túng quần trong vòng bệnh hoạn và em tôi thì đã được gọi vào nhà tế bần, năm nay nó mười ba tuổi, học lớp nhì. Tôi không biết làm gì cả. Tôi nhiều lần định vào nhà thờ, nhưng lần nữa mãi chưa đi rửa tội. Công viên sáng hơn, có ít đứa trẻ ngoại quốc đánh đu ở phía bên kia. Tôi nhìn thấy những cụm tóc vàng óng rung lên. Bất chợt tôi nhìn lại nơi hồ cát. Có đứa nhỏ đang giồng cây chuối thẳng đứng. Đứa nhỏ mặc một cái quần cộc đen, áo cánh xọc xanh, nó nhỏ và trợn cả mắt, hai má phồng lớn giữ hơi, áo dốc ngược phơi ra cái bụng lép và cái rốn đen sẫm. Gót chân xây xám những đầu mỡ bần thiu. Nó lộn nhào luôn mấy cái. Nó hát nhưng tôi không nghe rõ. Rồi nó ngồi xuống lấy tay bới cát và đào nhiều hố, đắp nhiều mô nhỏ. Bây giờ nó mới chú ý đến sự có mặt của tôi. Nó thấy tôi chăm chú nhìn nó, nó mới cười thật dễ dãi.

— Để tôi cùng đào sông với em ?

— Tôi không đào sông đào núi gì đâu. Tôi làm cái trại như ba tôi hồi xưa. Trước kia nhà tôi như thế đấy. Để tôi chỉ cho ông hay ; chỗ này ao đình có sen, ba tôi giồng nhãn ở bờ. Bên này là vườn cau, và giàn bầu. Cau bầu cho những đám cưới ông biết chứ ?

Chỗ này cầu ao, có lần tôi ngã gần chết đuối. Ông không biết làm đâu ?

— Sao lại không ?

— Hay là ông làm nhà của ông đi cho tôi xem với nào ?

Tôi lúng túng. Tôi nào có biết nhà mình ở quê ra làm sao ? Cha tôi bỏ đi Tân Thế giới làm cao su từ năm tôi mới bốn tuổi. Tôi không thể nói dối mình được. Có nhiều người tạo ra những ràng buộc với mình để sống ; như ràng buộc với Thượng đế, với quê hương, với bần phận, với tình yêu và máu mủ, nhưng tôi thì mất đi gần hết những thứ ấy, dù có muốn tạo ra cũng không sao được. Đứa nhỏ còn biết nhà của nó, nơi nó đã sinh ra và sống những ngày thơ ấu. Tôi chỉ nhớ một căn buồng nằm trong một dãy nhà âm thấp nơi đồn điền cao su, những người cai tàn ác, cơm hôi và ánh đuốc trong rừng cho những dòng mồ trắng. Tôi sống lên như thế và mất đi những ràng buộc cuộc đời, mất đi những giọt cát ướt chảy khỏi những kẽ tay mỗi lần vót lên khỏi biển.

— Ừ mà tôi không biết làm thật chú bé ạ !

Tôi trở ra về. Công viên buổi sáng ồn thêm một chút. Những cánh hoa tìm rụng trên lối đi không còn nữa. Về đến nhà tôi bắt đầu ngay buổi học. Những người Ấn đã mang vải đi chợ từ sớm. Tôi nghĩ thấy mùi nhang của người bán nhang đi qua cửa.

Tôi trở ra công viên như thường lệ thì đứa nhỏ đã đến hồ cát. Nó lại giồng cây chuối, lộn nhào rồi hỏi :

— Sao ông không đắp nhà ?

— Tôi không biết đắp em ạ !

— Ông không ngại tôi chứ? Hôm qua tôi còn quên làm gốc cây bàng nơi tôi thường ngồi câu buổi trưa nhìn chuyến tàu về quê ngoại thú lắm.. giá bà tôi cưới vợ cho tôi...

— Cưới vợ? Em còn bé mà cưới vợ sao?

— Có chứ. Ông tôi bảo: vợ tôi như chuyến xe lửa về quê ngoại ấy. Tôi tiếc rằng chưa cưới vợ. Đều bao giờ cưới tôi sẽ cưới vợ to và dài hơn nữa. Như thế tôi sẽ cho được nhiều người về quê ngoại tôi chơi.

Tôi khẽ cười về một ý nghĩ ngộ nghĩnh.

— Ở quê ngoại tôi mùa nào thú ấy. Nhanh, ổi, hồng... thôi đủ thứ. Ông có quê ngoại không, chắc quê ông đẹp lắm nhỉ?

Đứa nhỏ lộn nhào nữa. Cát bay mù. Tôi dụi mắt như muốn khóc. Mẹ tôi chết sớm nên không ai cho tôi biết quê ngoại ra sao. « Vợ là một chiếc xe lửa về quê ngoại », là những niềm thân yêu tha thiết với quê hương. Và nếu như thế chắc đứa nhỏ sẽ còn đòi cưới nhiều vợ cho nó để được về quê ngoại luôn. Đứa nhỏ đắp lại nhà. Tôi giúp nó giồng thêm một giàn hoa tím, và xây một con đường bằng đá trắng để khi tôi về thăm được sạch sẽ, mùa mưa không sợ lầy lội. Tôi định sẽ đào thêm một cái giếng và đứa nhỏ muốn dựng một cái quán nước.

Mặt trời lên cao. Tôi bỏ ra về.

Buổi chiều tôi tới thăm chị tôi. Đứa cháu nhỏ đâu đã hơn một tuần lễ nay. Nó xanh và gầy. Nó không nhận ra tôi. Nó không cho tôi bế và khóc thét lên. Tôi ăn cơm dưới ngọn đèn dầu rồi ra về khi trên trời sao mọc đã đặc. Tôi hút thuốc liên tiếp cho đến khi tôi nhà. Tôi thức khuya dù không làm việc gì. Sáng hôm sau tôi dậy muộn, công viên ồn ào hơn mọi khi.

— Sao bữa nay ông tôi chậm?

— À tại tôi ngủ trưa, em đã làm thêm được gì rồi?

— Chưa. Tôi cũng mới tới. Em tôi đau phải đi nhà thương thì. Chắc ông không có em, ông có con chưa?

Thấy nó hỏi ra về người lớn tôi gần bắt buộc cười vì đau đớn:

— Tôi có một người em trai, nó mười ba tuổi hiện ở nhà tế bần. Tôi không có vợ thì làm sao có con, và cũng không ai lấy tôi cả.

Đứa nhỏ há miệng lớn. Nó có cả một hàm răng sữa. Đôi mắt nai tơ mở rộng ngạc nhiên. Tôi ngồi kể chuyện « Cô gái quàng khăn đỏ và con chó sói » cho đứa nhỏ nghe. Nó quên xây nhà. Đứa bé ra về sớm, nó ngắt theo một cụm hoa giấy và giải thích:

— Người ta cấm đấy. Nhưng lúc em tôi đi nhà thương tôi dỗ nó đừng khóc khi về tôi sẽ cho một ít hoa. Chút nữa tôi quên, nó khóc thật tôi ghê.

Tôi cũng ngắt theo một cành. Tôi muốn đến ngay nhà tế bần nhưng giờ này lại đóng cửa. Tôi bản thân trở về, những bông hoa heo rừ tôi ngắt:

ra và ép vào một trang nhật ký. Tôi đọc: « Tôi mong người đến nhưng chắc không bao giờ người đến nữa. Và anh hỏi: với những ý nghĩ nào chúng mình tìm đến với nhau — rồi từ đấy em bỏ đi — như thế anh mất thêm những gì? Hai tay vẫn còn trắng, với hai bàn tay chết đuối ấy anh có bám được vào đâu? Những bộ cánh của tuổi thơ và tình yêu dài quá đã bay đi cả rồi không bao giờ anh níu lại được nữa. Anh khóc nhiều rồi, bây giờ thì không khóc được đâu Quyên ơi... »

Tôi sống bình thường. Đôi lần tôi bắt gặp một người đàn ông có mặt buổi tối là những đêm mà bà chủ đi ngủ sớm và dậy muộn.

Tôi được thư của Lâm từ nhà lao gửi ra. Nó nhận đã làm một việc tồi bại, nó cưỡng hiếp một đứa nhỏ mười hai tuổi. Nó viết một lá thư dài. Nó biện bạch đủ cách để cứu vớt một phần những tội lỗi mà nó gây ra. Nó còn dám bảo rằng chẳng qua những tội lỗi ấy là do hoàn cảnh thúc đẩy con người mắc phải và nó lên án cái xã hội thời hậu chiến. Nó tố cáo đủ cách. Như thế là nó muốn bênh vực nó. Nó gần mãn hạn và không biết khi trở ra sống bằng cách nào. Tôi viết thư bảo Lâm nếu cần thì tìm đến tôi, dù đời sống của tôi cũng không hơn gì nó.

Tôi ra công viên như thường lệ. Đứa nhỏ hôm nay không còn chơi xây nhà nữa. Nó mang theo một con dao cùn, một cái ống lớn đầy nước và một cái hộp con dùng đựng một thứ thuốc ho. Đứa nhỏ đi tìm tổ để. Nó nói với tôi:

— Ông có biết chơi đế không?

— Thuở bé tôi có chơi. Thành phố làm gì có đế. Ở nhà quê có nhiều.

— Đúng thế, ở đây người ta đem đế bán hàng lon. Đế mà có người mua mới chết chứ. Mấy chú lối ở thành phố biết gì. Chúng nó mua hàng chục con mà lấy toàn đế cái mà đá cái gì. Chúng nó chọn to xác mà. Sao không mua ki có phải được nhiều không. Kiểm những chú đế đực. Loại « mèn tổ » phải kiểm ở bãi tha ma mới có, chứ cái thứ non oẹt thì đá cái thờ gì? Mấy con lớn khoẻ mới vừa ra oai đã vào giáo quy hàng. Muốn nó hàng phải ráy cho các chú nóng tiết mới thật thú. Chúng nó thật ngu ráy đứt cả đầu còn đá được nữa sao. Ở đây có đế hạng cũng khá tôi vừa kiếm được một con. Nó gan ghê, đổ nước mãi mới chịu lên. Chú ấy cứ gáy hoài. Thằng em tôi thích lắm nhá. Ở đây mà mùa mưa nhiều ông ạ. Đứa nhỏ mang tất cả những hiểu biết của nó về đế nói cho tôi nghe. Thuở trước cũng có lần tôi chơi đế nhưng đại hơn đứa nhỏ này nhiều. Người lớn có nhiều chuyện đáng làm quên hết những trò chơi trẻ nhỏ. Người ta mãi xoa tay trên bàn mặt chược hoặc theo nước ngựa đua...

Mai kia những đứa trẻ lại mất đi những con đế của tuổi thơ, tuổi thơ của cả một con người hiền hòa, trong sạch đáng sống.

Đứa nhỏ chăm chú bèn mép cỏ, cạnh bậc gạch. Nó nhặt cho tôi mấy xác ve sần nơi những gốc cây. Nó hỏi:

— Cày cày lột xác thành ve sầu. Nhưng ve sầu sẽ lột xác thành gì ? Chắc ông người lớn thì biết ?

— Nó không thành gì cả.

— Thế à. Mẹ tôi bảo rằn biết lột và không bao giờ chết già. Thế mà người lại không biết lột. Hay tại người ta có tay ?

— Cũng không hiểu. Nhưng giá như các em thì có thể lột được. Mà sao rằn cần chết người kia mà. Lành như trâu bò lại không biết lột nhỉ ?

— Không biết rằn thế nào, chứ tội trâu bò cũng tội lắm ?

— Sao em biết ?

— Bà tôi bảo : xưa kia trâu cái cũng có yếm như bò cái. Hai loài ở với nhau hiền lành, nhưng có lần bò cái than muốn có nhiều yếm mới xúi bò đực ăn cắp yếm của trâu cái để khi rách có yếm mặc. Bò đực nghe vợ, nhân buổi trâu bò đi tắm chung, giữa lúc đang lội dưới nước bò đực hè nhau chạy lên mặc yếm của trâu cái mang về cho vợ. Không ngờ dính luôn không gỡ ra được hóa bò đực có yếm mà trâu cái lại không. Hai bên trâu bò sinh ra ghét ghen mà húc nhau. Loài vật có khác, chúng nó ngu ghê ông nhỉ ! Người ta khôn hơn lại làm thịt chúng mà ăn.

— Thế là người ta lại ác hơn vì khôn.

— Loài vật cũng khôn. Đây ông ra mà xem : những con kiến bò dọt làm tổ che cao về phía nào thì mưa bão sẽ đến từ phía ấy. Rồi ông xem.]

Công viên nắng bằng bạc, mây đen về nhiều, thời gian trôi thật mau. Bây giờ mùa nắng sắp tàn và sắp xa thêm những kỷ niệm. Dù có khuất xa đi nhưng nhờ những kỷ niệm để tin rằng mình đã sống. Đúng như đứa nhỏ nói, tiếp theo đó là những ngày mưa gió mở mùa.

Trong thời gian này tôi mới hay bà chủ nhà chữa hoang, tôi nhớ đến người đang ông có mặt ở đây vào những buổi tối mấy tháng trước. Tôi ái ngại cho bà. Tôi đến tìm Thùy, Thùy bỏ đi xa. Hùng thì mới nhận một chân thủy thủ. Tôi tìm Hoài ở bến xe, Hoài cho biết Hương dời bệnh viện và không hiểu đi đâu. Tôi nhắc với Hoài những kỷ niệm về bạn bè. Hoài gất lên :

— Hiện tại sống còn chưa đủ sao mà cứ nhét đầy kỷ niệm làm gì.

— Vì nó rỗng quá, trống quá. Ít ra tao cũng còn có kỷ niệm.

— Tao cần một số tiền thật lớn.

— Tiền không đủ. Tao cần một đời sống. Chỉ có một đời sống thôi.

— Tao không có đời sống. Tao bệnh tật cần phải có tiền để làm lấy đời sống.

— Nhưng tiền không thể làm được đời sống. Như thằng Thành đấy, rồi cũng chết.

Chúng tôi đến Huỳnh. Đứa em giai Huỳnh cầm súng nhựa, dao gỗ nó khoe :

— Súng để bắn, dao để giết người phải không anh ?

Tôi trợn mắt quát lớn :

— Ai bảo thế ? Ai bảo mày thế hử.. cầm đi...

Tôi cố cho nó một cái mạnh, đứa nhỏ sợ và đau ngã xuống bậc cửa chảy máu cam. Tôi vội lấy tay giữ lấy mũi nó, máu chảy lênh láng.. Nó khóc mãi tôi bực tức ra ngoài. Dưới ánh đèn đường tôi thấy bàn tay vấy máu. Tôi về ngủ với Hoài một đêm. Đến sáng tôi tìm về công viên quen thuộc. Trời mưa mau. Hồ cát đầy nước. Tôi nhớ đứa trẻ và những căn nhà xây trên cát. Tôi ngồi trên ghế đá cho đến lúc ướt run lên mới trở về nhà.

Hai đứa học trò của tôi ngồi khóc ngay ở ngưỡng cửa. Mẹ chúng chết đêm qua vì uống thuốc phá thai. Tôi thấy nghẹn ngào.

Tôi gơ bàn tay lên để nhìn những vết máu khô. Tôi có bàn tay của một kẻ giết người. Tôi nghĩ đến những tờ lương điện trên đường đến nghĩa trang của một đám tang gặp buổi chiều.

Tôi đến tìm chị tôi. Xóm nhà lá bị cháy từ hôm nào đã trở thành lầy lội. Tôi ngờ ngác trở gót.

Tôi đến nhà Quyên, bác Hàm — cha Quyên — hỏi tôi :

— Sao độ này cháu không đến chơi ?

Tôi muốn khóc. Sao bác hỏi tôi như thế. Nhưng tôi chỉ biết nín thính, có lẽ bác không biết rằng Quyên không còn yêu tôi nữa. Thư hỏi :

— Sao cậu không đến ? Cậu quên Quyên và mình sao ?

Đã lâu lắm tôi mới được nghe tiếng «mình».

Tôi cầm tay Thư như cầm tay một người thân. Tôi muốn nói một câu thân thiết :

— Có lẽ hôm nay trời lạnh. Anh..

Tôi muốn ôm lấy cổ Thư và khóc như một đứa trẻ khóc trong lòng mẹ. Khóc để thấy mình trẻ dại hơn. Tôi bỏ ra đường đi thật mau đến lĩnh đứa em ra khỏi nhà tế bần. Tôi nhắc đứa em về ngày mẹ mất, cha bỏ đi làm đồn điền cao su. Ngày tôi về sống với di ghê. Tôi cầm chặt lấy tay nó :

— Anh phải sống với em.

Em tôi rơm rớm nước mắt nó giữ chặt lấy tay tôi :

— Em không muốn vào nhà tế bần nữa đâu.

Đêm hôm ấy hai anh em ôm nhau mà ngủ, mưa bão bên ngoài.

Tôi mê trong giấc ngủ, vẫn những con sư tử chồm lên nhưng kịp đứa em thấy tôi kêu ú ở đánh thức dậy. Tôi nhớ đứa bé ở công viên. Tôi nghẹn ngào không biết làm sao. Tôi bảo đứa em :

— Mẹ chết mười năm rồi..

Nước mắt chạy quanh chúng tôi nhìn nhau.

SƯU TÂM

(Tiếp theo trang 35)

hay bị tiêu diệt thì chẳng bao lâu mặt trái đất chúng ta đang sống phè phỡn hiện nay sẽ đen đặc những côn trùng dữ loại.

Theo các nhà vạn vật học thì côn trùng là sinh vật phát sinh trên trái đất này lâu nhất để sinh hóa đồng thời với sự sinh hóa của các loài thảo mộc. Sau thuở khai thiên lập địa, kể từ ngày vỏ trái đất có nước và có không khí, cây cỏ phát sinh từ thời kỳ này có thân có lá mà không có hoa. Khoa học gọi những cây cỏ không hoa này là loài ẩn hoa (cryptogame). Lịch trình tiến hóa của vạn vật dần dần đã kéo theo sự hình thành của cây cỏ

ngày càng rắc rối và phức tạp hơn. Ngoài thân cây và lá cây, các loài cây cỏ còn được Tạo Hóa ban cho những cơ cấu để khai hoa, nở nhụy. Khoa học gọi cây cỏ có hoa là loài hiển hoa (phanérogame). Thời kỳ cây cỏ khai hoa thì cũng là lúc thế giới côn trùng có thêm một chủng loại mới. Đó là loài bướm chuyên nghề tìm hoa để sinh sống bằng cách hút mật hoa để nuôi dưỡng từng ngày.

Sau hết, nếu có loài bướm cánh vượn dài từ một đến 5 phân thì cũng có loài bướm to lớn dị thường với bộ cánh căng xoe như cánh quạt đo được từ 15 đến 25 phân tây. Bướm không phải chỉ có ở những miền nhiệt đới mà còn sinh sống cả ở miền hàn đới Nam và Bắc cực của trái đất.

đôi mắt người ngày ấy

(Tiếp theo trang 42)

ngày nào. Gặp nhau, nhìn nhau rồi thôi. Tôi và người chưa hề cùng nhau trao đổi một lời nói, giọng nói của người ra sao, tôi chưa hề biết. Nhưng tôi đoán một điều là có lẽ nó cũng ngọt ngào, êm ái như những tia mắt ai để nhìn tôi dạo nào.

Tôi thích đi học hơn bao giờ hết. Ra chơi là tôi rủ nhỏ Mai lên lầu. Nhìn ra khoảng sân nam sinh tôi cố giương mắt tìm dáng người quen thuộc dạo nào. Đến hè, xa cách nhau hàng mấy tháng dài tôi chỉ mong chóng đến ngày tựu trường để gặp người, gặp lại đôi mắt ấy.

Rồi ngày tựu trường đã đến và trôi qua trong sự náo nức của tôi. Người đã bỏ trường này mà đi rồi. Từ đó về sau tôi vẫn cố tìm bóng một người trên sân trường nhưng hoài công, người đã đi bỏ tôi lại lẻ loi trong không khí hoang vắng này. Bỏ lại tôi với nỗi nhớ mong vô vàn. Cho đến ngày hôm nay tôi vẫn chưa được biết tên người để biên đầy trên những trang giấy mỉm cười vu vơ và : «Phải nói vợ vào rất vội : Người yêu..»

Nếu ai có hỏi thăm : ai thế ?

Cũng như để gọi thăm trong giấc ngủ như những kẻ yêu nhau đã từng làm. Tôi nhớ trong óc một kỷ niệm êm ái như mơ, trong ấy có một khuôn mặt, một đôi mắt quyến rũ đã đưa tôi xa vùng tuổi thơ, dẫn dắt tôi vào một tình cảm tuyệt vời rồi bỏ mặc tôi chơi với giữa cái bề tình cảm êm ái đó. Nụ hồng đầu đời của tôi đã sớm nở và cũng đã chóng tàn như khoảng khắc ngẫu nhiên mà tôi và người gặp nhau. Có lẽ tôi sẽ không có dịp nào ra viếng lại vùng Tàu kaung trời mang kỷ niệm xanh ấy cũng như sẽ không bao giờ gặp lại người ấy nữa nhưng người hỏi, nụ hồng tôi đã ép sẵn chờ đợi dâng cho người, người con trai có đôi mắt lạ lùng ngày nào.

- MUỐN CUỐI NĂM CÓ TIỀN LỚN ĐI DU LỊCH THĂM QUÊ HƯƠNG YÊU DẤU VIỆT NAM ?
- MUỐN CUỐI NĂM CÓ TIỀN LỚN MUA XE GẮN MÁY ?
- MUỐN VÀI NĂM SAU CÓ TIỀN LỚN DU HỌC NGOẠI QUỐC ?

NGAY TỪ BÂY GIỜ, BẠN NGỌC HÃY ĐỀ DÀNH TIỀN NHỎ VÀO :

TRƯƠNG MỤC TIẾT KIỆM

của
**Kỹ Thương
Ngân Hàng**

- TIỀN LỜI TRƯƠNG MỤC TIẾT KIỆM TÍNH TỪNG NGÀY.
- TÌM SỰ BẢO ĐẢM CHO TƯƠNG LAI BẰNG CÁCH ĐỀ DÀNH TIỀN NHỎ VÀO TRƯƠNG MỤC TIẾT KIỆM CỦA KỸ THƯƠNG NGÂN HÀNG.

Chi nhánh Kỹ Thương Ngân Hàng

Công Trường Diên Hồng số 2 Phạm Ngũ Lão

SAIGON

(Ga xe lửa Sài Gòn)

vừa khai trương ngày 26 - 10 - 71

Các chi nhánh KỸ THƯƠNG NGÂN HÀNG tại HUẾ, SÓC TRĂNG, CHỢ LỚN... ĐANG CHỜ ĐÓN BẠN NGỌC BIẾT LO XA.

KỸ-THƯƠNG NGÂN-HÀNG

COMMERCIAL INDUSTRIAL BANK

Công Ty Nặc Danh — Vốn 250.000.000. góp đủ

Trụ Sở 422 Trần Hưng Đạo — SAIGON

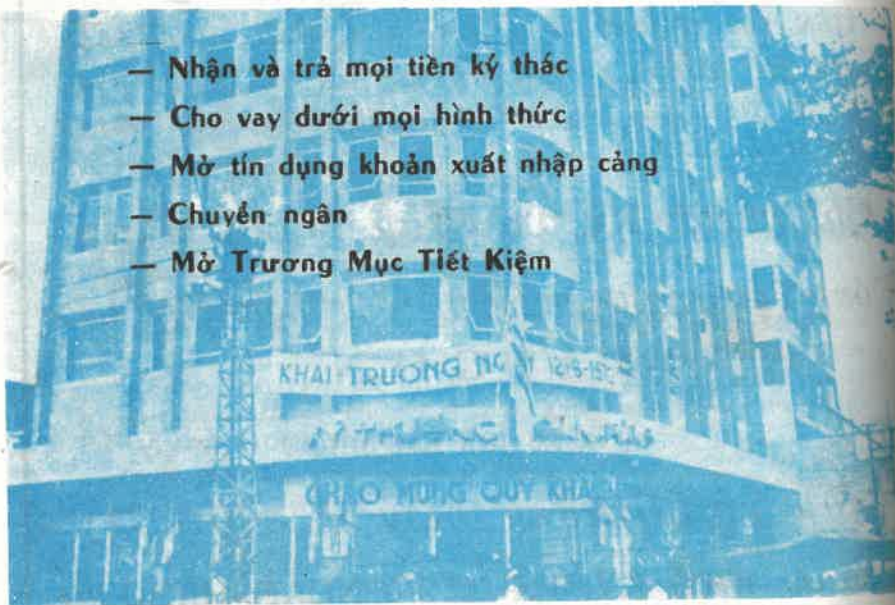
(Góc Nguyễn Biểu — Trần Hưng Đạo)

Điện thoại số : 98.495 — 98.496. QS : 60.078 61.421

Điện tín : INCOMBANK

Thực hiện mọi nghiệp vụ ngân hàng :

- Nhận và trả mọi tiền ký thác
- Cho vay dưới mọi hình thức
- Mở tín dụng khoản xuất nhập cảng
- Chuyển ngân
- Mở Trương Mục Tiết Kiệm

Tiếp đón nông hộ

Phục vụ mau lẹ và kín đáo